

Οι «Μελλοντικοί Ηγέτες» συναντούν το «Διάζωμα» στην Ερέτρια

Απρίλιος 2013

Πρόταση για την επέκταση της δράσης του «Διαζώματος»
στη Βιώσιμη Ανάπτυξη μέσω του Πολιτισμού. Μελέτη περίπτωσης: Ερέτρια

Πρόγραμμα Future Leaders: Η ομάδα «Από μηχανής»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- 1.1 Γενικό Πλαίσιο - Θεματική
- 1.2 Στόχος και Μεθοδολογική Προσέγγιση

2. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

- 2.1 Πολιτισμός - Πολιτισμικοί Πόροι - Πολιτισμικά Αγαθά
- 2.2 Πολιτισμική Πολιτική
- 2.3 Ο Πολιτισμός ως Συγκριτικό Πλεονέκτημα
- 2.4 Τουρισμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη
- 2.5 Πολιτισμικός Τουρισμός

3. ΔΙΑΖΩΜΑ

- 3.1 Εισαγωγή
- 3.2 Ανάλυση υπάρχουσας κατάστασης
- 3.3 Αξιολόγηση υπάρχουσας κατάστασης
- 3.4 Όραμα - Στρατηγική
- 3.5 Προτάσεις - Δράσεις

4. ΕΡΕΤΡΙΑ

- 4.1 Μεθοδολογική προσέγγιση
- 4.2 Ανάλυση υπάρχουσας κατάστασης
  - 4.2.1 Γενικά στοιχεία
  - 4.2.2 Οικονομία
  - 4.2.3 Κοινωνία
  - 4.2.4 Περιβάλλον - Υποδομές - Χωρική οργάνωση
  - 4.2.5 Πολιτισμός
- 4.3 Όραμα - Στρατηγική
- 4.4 Στρατηγικοί Στόχοι και Δράσεις
- 4.5 Στρατηγική Προώθησης & Επικοινωνίας των Στόχων & Δράσεων

5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

6. ΠΗΓΕΣ

Τα τελευταία έτη ο όρος «ανάπτυξη» χρησιμοποιείται στην Ελλάδα με μεγάλη συχνότητα, αλλά τις περισσότερες φορές συνοδεύεται από ένα σημαντικό κενό αποτελέσματος. Η εποχή οφείλει να αλλάξει οριστικά και ριζικά, με κύριο σκοπό την δημιουργία ενός νέου αναπτυξιακού προτύπου. Η διαδικασία αυτή, απαιτεί νέα φιλοσοφία, διαφορετική νοοτροπία, ωφέλιμες δομικές αλλαγές, πραγματικές υπερβάσεις, και κυρίως συγκεκριμένες ενέργειες.

Το πλήθος των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων μιας περιοχής αποτελούν τους βασικούς παράγοντες για την ανάπτυξή της, είτε αυτή είναι κοινωνική, είτε οικονομική. Η διαμόρφωση όμως μιας αποκλειστικής ταυτότητας ενός τόπου, είναι δυνατόν να ενισχύσει σημαντικά τις αναπτυξιακές δυνάμεις και να καταστήσει μια περιοχή ανταγωνιστική.

Επομένως, το νέο αναπτυξιακό πρότυπο οφείλει να στηριχθεί και στον τοπικό πολιτισμό, οποίος μέσω ενός οργανωμένου σχεδιασμού δύναται να εξαγάγει μια συγκεκριμένη ταυτότητα των τοπικών κοινωνιών, δημιουργώντας την κινητήρια δύναμη ανάπτυξης. Συνεπώς, πολλά εξαρτώνται από τις τοπικές κοινωνίες και από τη βούληση τους να αλλάξουν την πορεία των πραγμάτων.

Ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που επιθυμεί να επεκτείνει τη δράση του από την προστασία των αρχαίων θεάτρων και την κινητοποίηση των τοπικών κοινωνιών, στην ανάδειξη του πολιτισμού ως συγκριτικού πλεονεκτήματος και ως μοχλού ανάπτυξης της Ελλάδας, είναι το «Διάζωμα».

Η μελέτη αυτή σκοπεύει: Αρχικά, να εξετάσει τη δυνατότητα επέκτασης της δράσης του Διαζώματος από την προστασία των αρχαίων θεάτρων προς τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω του πολιτισμού. Στη συνέχεια, να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο για την περιοχή της Ερέτριας, καθώς και να ευαισθητοποιήσει και κινητοποιήσει την τοπική κοινωνία προς την υλοποίηση συγκεκριμένων προτάσεων. Τέλος, να προσπαθήσει να ‘μεταφέρει’ τα συμπεράσματα και σε άλλες περιοχές, ώστε ο πολιτισμός να αποτελέσει αναπτυξιακό μοχλό για ολόκληρο τον ελληνικό χώρο.

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε από μια ομάδα 10 ατόμων από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους, στα πλαίσια του προγράμματος «Future Leaders» (Πρόγραμμα Ανάπτυξης Μελλοντικών Ηγετών). Οι φοιτητές που συμμετείχαν στην

ομάδα είναι οι: Πάνος Ζαχαράκης (Διοίκηση Επιχειρήσεων, ΑΣΟΕΕ), Μάριος Θερμός (Μηχανολόγος Μηχ. ΕΜΠ), Μαρία Κούτσαρη (Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος ΕΜΠ), Αντώνης Κρινής (Οικονομικών Επιστημών, Διοίκηση και Πληροφορική ΑΠΘ), Χαράλαμπος Λάγιος (Διοίκηση Επιχειρήσεων, ΑΣΟΕΕ), Ειρήνη Λαμπίρη (Διεθνών Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών ΑΣΟΕΕ), Μαρία Παναγιωτοπούλου (Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχ. ΕΜΠ), Μανώλης Πετράκης (Ιστορικό Αρχαιολογικό ΕΚΠΑ), Χριστίνα Πυρομάλη (Χημικός Μηχ. ΕΜΠ) και Στέφανος Τσιακμάκης (Μηχανολόγος Μηχ. ΑΠΘ).

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα τους Business Coaches μας κ. Νίνα Τρυφωνοπούλου, κ. Γεράσιμο Καρμίρη και κ. Θοδωρή Μπρέκα για τη στήριξη και για την πολύτιμη καθοδήγηση που πρόθυμα μας παρείχαν. Επίσης τον κ. Ιωάννη Πούλιο, υπεύθυνο του προγράμματος από πλευράς «Διαζώματος», για την απεριόριστη βοήθεια αλλά και την άψογη οργάνωση της διαμονής μας στην Ερέτρια. Θα θέλαμε ακόμη να ευχαριστήσουμε τον κ. Νίκο Ζήνα και τον κ. Βασίλη Κίτσο για όλες τις χρήσιμες επισημάνσεις τους. Επιπλέον, ευχαριστούμε όλους τους πολίτες, τους συλλόγους, καθώς και τους διοικητικούς και επιστημονικούς φορείς της Ερέτριας που δέχτηκαν να συνομιλήσουν μαζί μας και μας παρείχαν όλη την απαραίτητη πληροφόρηση, ώστε να φέρουμε εις πέρας το έργο μας.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον πρωτοποριακό Μη Κερδοσκοπικό Οργανισμό «Future Leaders» που μας έδωσε την ευκαιρία να εκπαιδευτούμε σε θέματα ηγεσίας και κοινωνικής ευθύνης και να παράσχουμε εθελοντική εργασία στον Μη Κερδοσκοπικό Οργανισμό «Διάζωμα» σε σχέση με ένα τόσο ενδιαφέρον και πολύπλοκο θέμα, αυτό της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Η ομάδα «Από μηχανής»

1.1. Γενικό Πλαίσιο - Θεματική

Οι σύγχρονες κοινωνίες βρίσκονται αντιμέτωπες με μια σειρά προκλήσεων που απορρέουν από ευρύτερες αλλαγές και ανακατατάξεις, οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά τη δομή και τη δυναμική της οικονομίας και κοινωνίας σε παγκόσμιο, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι αλλαγές αυτές σχετίζονται με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, τη συνεχή αναδιάρθρωση και ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων, την επακόλουθη εξειδίκευση του ανθρώπινου κεφαλαίου, αλλά και την ανάπτυξη εναλλακτικών και καινοτόμων μέσων διαχείρισης των παραγωγικών συντελεστών, προκειμένου να παραχθούν νέα προϊόντα και υπηρεσίες που ικανοποιούν τις ανάγκες, τις απαιτήσεις και τα πρότυπα της σύγχρονης κοινωνίας. Επιπλέον, επιφέρουν χωρικές αναδιαρθρώσεις, επηρεάζοντας τη δυναμική του αγροτικού χώρου και των αστικών κέντρων, την ενδοπεριφερειακή και διαπεριφερειακή δυναμική, τις δομές των αστικών κέντρων και των οικισμών, καθώς και τη σχέση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων με την αναπτυξιακή διαδικασία.

Τις τελευταίες δεκαετίες η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, ως στρατηγικός στόχος πλαισιώνει - με διαρκώς αυξανόμενη βαρύτητα - τις διεθνείς συζητήσεις για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με το περιβάλλον, τον πολιτισμό και την ανάπτυξη. Έχει πλέον καταστεί σαφές ότι δε νοείται ανάπτυξη βραχυπρόθεσμη, εστιασμένη μόνο στη μεγέθυνση των οικονομικών μεγεθών, ασύμβατη με την κοινωνική ευημερία και την ποιότητα και προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος. Η ουσία της βιώσιμης ανάπτυξης έγκειται στην αρμονική επιδίωξη οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών στόχων.

Έχει πλέον εμπεδωθεί πως η σημερινή περιβαλλοντική κρίση, αλλά και η «κρίση ταυτότητας» των πόλεων και των περιφερειών, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε ένα στρεβλό πρότυπο ανάπτυξης, το οποίο δε λαμβάνει υπόψη ούτε τη διαγενεακή δικαιοσύνη ούτε την αειφορία. Η διαγενεακή δικαιοσύνη, βασικό στοιχείο, μεταξύ άλλων, της έννοιας της αειφόρου ανάπτυξης, απαιτεί ένα μακροχρόνιο σχεδιασμό για τη μείωση της ανεξέλεγκτης κατασπατάλησης πόρων (φυσικών και πολιτισμικών) σε βάρος μελλοντικών γενεών. Το εντεινόμενο ενδιαφέρον για τη διαχείριση και διαφύλαξη της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς, που εκφράστηκε σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες με προοδευτικά αυξανόμενο αριθμό πολιτικών, προγραμμάτων

και έργων προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησής της, συνδέεται με το ρόλο των συγκεκριμένων πόρων ως «μοχλού ανάπτυξης» των χωρών, των περιφερειών και των πόλεων.

Στα σύγχρονα, δυτικά, παγκοσμιοποιημένα κράτη, βασική προϋπόθεση ανάπτυξής τους θεωρείται η ορθή διαχείριση και προβολή της ιδιαίτερης πολιτισμικής φυσιογνωμίας τους, δεδομένου ότι το πολιτισμικό προϊόν εκλαμβάνεται όχι μόνο ως εργαλείο οικονομικής συνοχής και συρρίκνωσης του κοινωνικού αποκλεισμού, αλλά και ως δημιουργός προστιθέμενης αξίας και απασχόλησης. Σημαντική προς αυτή την κατεύθυνση είναι η συνεισφορά των πολιτιστικών φορέων, οι οποίοι αποτελούν τις βασικές δυνάμεις που συμβάλλουν στην κατασκευή της πολιτισμικής υποδομής της χώρας.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα, διαθέτοντας ένα εξαιρετικά πλούσιο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, κατέχει εκείνα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που της δίνουν τη δυνατότητα να ανταποκριθεί δυναμικά στις επιταγές της βιώσιμης ανάπτυξης.

1.2. Στόχος και μεθοδολογική προσέγγιση

Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο την κατάρτιση ενός προγράμματος δράσης για τον Μη Κυβερνητικό, Μη Κερδοσκοπικό Οργανισμό «Διάζωμα», με σκοπό την επέκταση της δράσης του προς τη βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών με πυρήνα τον πολιτισμό. Η περιοχή της Ερέτριας αποτελεί τον αποδέκτη του προαναφερθέντος προγράμματος, προκειμένου να καταστεί σαφές πώς η αειφορική διαχείριση, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και χωρική ολοκλήρωσή της.

Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθείται κατά την εκπόνησή της μελέτης βασίζεται στα στάδια της διαδικασίας σχεδιασμού και περιλαμβάνει μια σειρά ενεργειών οι οποίες οδηγούν στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων που τίθενται και αφορούν στο θέμα που μελετάται. Τα διακριτά στάδια της μεθοδολογικής προσέγγισης που ακολουθήθηκε είναι τα εξής:

- Διερεύνηση του προβλήματος
- Διατύπωση στόχου προς επίλυση
- Μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης

- Ανάλυση στρατηγικής και διατύπωση δράσεων

Σημαντικό βήμα στη διαδικασία του σχεδιασμού, αποτελεί η *διερεύνηση του προβλήματος*, που προκύπτει από την αξιοποίηση της διαθέσιμης πληροφορίας, η οποία χρησιμοποιείται για την καλύτερη κατανόηση των προβλημάτων πριν από την ανάληψη δράσης και του πλαισίου μέσα στο οποίο θα υλοποιηθεί το αποτέλεσμα του σχεδιασμού.

Στο επόμενο στάδιο, τίθεται ο *στόχος* της μελέτης και οι *υποστόχοι*, οι οποίοι εξειδικεύουν το στόχο στους τομείς που αποτελούν τους κύριους άξονες παρέμβασης, για την επίτευξή του.

Στη συνέχεια, καταγράφεται και αναλύεται η *υπάρχουσα κατάσταση* του «Διαζώματος» αλλά και της περιοχής μελέτης. Μέσα από τη μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης, διαπιστώνονται οι όποιες αδυναμίες, αλλά και η δυναμική των φαινομένων και χαρακτηριστικών τα οποία εξετάζονται.

Σε επόμενο στάδιο, με βάση τους στόχους και τους υποστόχους που έχουν τεθεί διαμορφώνονται οι *κύριοι άξονες παρέμβασης* της μελέτης, τόσο για την περίπτωση του «Διαζώματος» όσο και της Ερέτριας. Στη συνέχεια, με βάση τις θεματικές που δομούνται, διατυπώνονται οι *εξειδικευμένες δράσεις* για κάθε περίπτωση.

Η μεθοδολογία που αναπτύσσεται για την μελέτη περίπτωσης της Ερέτριας, στοχεύει στην υιοθέτηση της από το «Διάζωμα» και την εφαρμογή της και σε άλλες περιοχές, με παρόμοια χαρακτηριστικά, στις οποίες ενδιαφέρεται να επεκτείνει τη δράση του.

Διαγραμματική Απεικόνιση της Ανάλυσης του Ερωτήματος Εργασίας

2. ΕΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

2.1. Πολιτισμός - Πολιτισμικοί Πόροι - Πολιτισμικά Αγαθά

Πολιτισμός

Καθώς η έννοια του πολιτισμού δεν έχει έναν μονοσήμαντο ορισμό, η επιστημονική κοινότητα τού έχει κατά καιρούς προσδώσει διάφορες ερμηνείες. Γεγονός όμως είναι ότι ο πολιτισμός αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της ύπαρξης του ανθρώπου γιατί τείνει να συμπεριλάβει στους κόλπους του ολόκληρο το παρελθόν αλλά και το παρόν του ανθρώπινου βίου, καθώς αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες εξέλιξης αλλά και ανάπτυξης των σύγχρονων κοινωνιών. Για το λόγο αυτό, πολιτισμός και κοινωνική οργάνωση αποτελούν δύο αλληλένδετες έννοιες.

Ως πολιτισμός νοείται ο βαθμός ανάπτυξης των υλικών και πνευματικών συνθηκών της κοινωνικής ζωής του ανθρώπου, το σύνολο των πνευματικών και υλικών δημιουργημάτων του ανθρώπου σε έναν ορισμένο τόπο ή περίοδο, καθώς και η ποιότητα ηθών στις ανθρώπινες σχέσεις.

Πολιτισμικοί Πόροι

Στην ευρεία έννοια του όρου *πολιτισμικοί πόροι* περιλαμβάνεται τόσο το φυσικό όσο και το πολιτισμικό περιβάλλον. Συμπεριλαμβάνονται σε αυτήν τοπία, ιστορικοί χώροι, τοποθεσίες και δομημένο περιβάλλον, καθώς και η βιοποικιλότητα, οι παραδοσιακές και συνεχιζόμενες πολιτιστικές πρακτικές, η γνώση και οι ζωντανές εμπειρίες. Στην πολιτισμική κληρονομιά καταγράφεται και απεικονίζεται η μακρόχρονη πορεία της ιστορικής εξέλιξης ενώ συγχρόνως η κληρονομιά αυτή διαμορφώνει και την ταυτότητα κάθε έθνους, χώρας, περιοχής ή τόπου και επομένως αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης ζωής. Η ιδιαίτερη πολιτισμική κληρονομιά και η συλλογική μνήμη κάθε περιοχής ή κοινωνικού συνόλου αποτελεί αναντικατάστατο και σημαντικό υπόβαθρο για τη σύγχρονη και μελλοντική ανάπτυξη.

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, η προστασία, η διατήρηση, η ερμηνεία και η ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς και της πολιτισμικής ποικιλίας κάθε περιοχής αποτελεί μια σημαντική πρόκληση. Ωστόσο, η διαχείριση της κληρονομιάς αυτής,

μέσα στο πλαίσιο των διεθνώς αναγνωρισμένων και κατάλληλα εφαρμοσμένων κανόνων, αποτελεί συνήθως ευθύνη της κοινότητας όπου αυτή βρίσκεται ή της ομάδας που την διαφυλάττει.

Πολιτισμικά Αγαθά

Με βάση το Ν. 3028/2002 για την «Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς», ως «**πολιτισμικά αγαθά**» νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου.

Τα πολιτισμικά αγαθά διακρίνονται σε υλικά και άυλα. Στα υλικά αγαθά συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, όλα τα αρχαιολογικά ευρήματα, οι ιστορικοί τόποι, τα έργα τέχνης και τα γραπτά μνημεία. Στα άυλα ανήκουν, εκτός των άλλων, οι παραδόσεις, τα έθιμα, η γλώσσα, η μουσική και ο χορός.

Τα πολιτισμικά αγαθά χαίρουν προστασίας τόσο από τη διεθνή, όσο και από την ελληνική νομοθεσία. Για το λόγο αυτό, έχουν συναφθεί Διεθνείς Συμβάσεις για την προστασία των πολιτισμικών αγαθών και εν γένει της πολιτισμικής κληρονομιάς, αρκετές από τις οποίες έχουν ενσωματωθεί και στην ελληνική έννομη τάξη.

2.2. Πολιτισμική Πολιτική

Η σημασία της προστασίας, διατήρησης και ανάδειξης της πολιτισμικής φυσιογνωμίας του κάθε κράτους αποτελεί προϋπόθεση για μια ισόρροπη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό, το πολιτισμικό προϊόν χρήζει αξιοποίησης λόγω της σημασίας του ως εργαλείου οικονομικής συνοχής. Ως εκ τούτου, το κράτος πρέπει να είναι σε θέση να διασφαλίζει το περιβάλλον μέσα στο οποίο μπορεί να αναπτυχθεί η πολιτισμική δημιουργία, τόσο θεσμικά όσο και από πλευράς υποδομών, αλλά και τα ανάλογα κίνητρα για την διαφύλαξη, προώθηση και δημιουργία του πολιτισμικού προϊόντος.

Το πολιτισμικό προϊόν παράγεται από πλήθος δράσεων οι οποίες αποτελούν βασικό κομμάτι της καθημερινότητας των ανθρώπων στις σύγχρονες κοινωνίες. Το κράτος διαμορφώνει το πλαίσιο εκείνο μέσα στο οποίο οι πολιτισμικές δράσεις βρίσκουν όχι μόνο νομιμοποίηση, αλλά και το απαραίτητο έρεισμα για την υλοποίησή τους. Για το λόγο αυτό, κάθε σύγχρονο κράτος αναπτύσσει συγκεκριμένη πολιτισμική πολιτική,

με στόχο τόσο την προστασία της πολιτισμικής κληρονομιάς όσο και την προβολή του πολιτιστικού προϊόντος και το σχεδιασμό και υλοποίηση πολιτισμικών δραστηριοτήτων.

Ως πολιτισμική πολιτική επομένως μπορεί να οριστεί ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων που συνδυάζονται σε ένα πρόγραμμα για να επιτευχθεί η ενίσχυση και η διάδοση του πολιτισμικού φαινομένου μιας κοινότητας, για μια δεδομένη χρονική περίοδο.

Ο παραπάνω ορισμός περιλαμβάνει πέντε βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες που διαμορφώνουν το περιεχόμενο κάθε προγράμματος πολιτισμικής πολιτικής: τους σκοπούς που εξυπηρετεί, τους φορείς που την κατευθύνουν, τα μέσα υλοποίησής του, τις δράσεις που το εξειδικεύουν, το γεωγραφικό χώρο στον οποίο λαμβάνει χώρα, καθώς και τη χρονική περίοδο στην οποία εκτείνεται.

Πιο συγκεκριμένα, ένα πρόγραμμα πολιτισμικής πολιτικής εξυπηρετεί κυρίως τη διατήρηση της εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς, αλλά και άλλους σκοπούς όπως τη συμβολή του πολιτισμού στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, καθώς και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, μέσα από τη δημιουργία πρόσθετων θέσεων απασχόλησης και την προσέλκυση τουριστών. Οι φορείς του προγράμματος δύνανται να είναι τόσο κρατικοί, σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, όσο και ιδιωτικοί. Οι δράσεις στις οποίες εξειδικεύεται ένα πρόγραμμα πολιτισμικής πολιτικής, περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα. Ενδεικτικά αναφέρονται: η προστασία των αρχαιολογικών χώρων, η δημιουργία χώρων πολιτισμικής έκφρασης, οι εκδηλώσεις για την προβολή και προώθηση πολιτισμικών δράσεων, καθώς και η οικονομική ενίσχυση των φορέων πολιτισμικής δημιουργίας.

Τα προγράμματα μπορούν να αναπτύσσονται τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και σε περιφερειακό, αλλά και τοπικό επίπεδο. Τα μέσα υλοποίησής τους δεν εξαντλούνται μόνο στους οικονομικούς πόρους, αλλά περιλαμβάνουν και τους ανθρώπινους πόρους, δηλαδή το προσωπικό εκείνο που κατέχουν την απαραίτητη εξειδικευμένη γνώση για το σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίηση πολιτισμικών δράσεων. Τέλος, ο χρονικός ορίζοντας ενός τέτοιου προγράμματος μπορεί να είναι μακροχρόνιος ή μέσο-βραχυχρόνιος.

2.3 Ο Πολιτισμός ως Συγκριτικό Πλεονέκτημα

Η διατήρηση και ανάδειξη του πολιτισμικού πλούτου συνδέεται άρρηκτα με τη διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας ενός τόπου, αλλά και με την προβολή του σε περιφερειακό, εθνικό ή και διεθνές επίπεδο. Συνδέεται επίσης με την ουσιαστική ανάπτυξη και ποιοτική αναβάθμιση των υπαρχουσών κοινωνικοοικονομικών δραστηριοτήτων, αλλά και με τη δημιουργία νέων, ήπιας μορφής δραστηριοτήτων. Ειδικότερα, αναγνωρίζεται ότι η ποιότητα του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος μιας περιοχής, καθώς και η δυνατότητα εύκολης πρόσβασης σε αυτό, αποτελεί σήμερα αναπόσπαστο στοιχείο της ποιότητας ζωής των κατοίκων, αλλά και παράγοντα προσέλκυσης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και ιδιαίτερα εκείνων που απασχολούν προσωπικό με ειδικά προσόντα.

Η ανάπτυξη και ο πολιτισμός συνδέονται με πολλούς τρόπους. Δεν είναι τυχαίο ότι έχει ανακύψει ιδιαίτερα έντονο ενδιαφέρον για τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτισμικοί πόροι επηρεάζουν την αναπτυξιακή διαδικασία.

Ο πολιτισμός αποτελεί ένα σύνολο δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην παραγωγή εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών, χρησιμοποιώντας σπάνιους συντελεστές παραγωγής. Είναι δυνατόν να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο και να είναι βιώσιμος, ακόμη και σε μικρές οικονομίες, εφόσον:

- Στηρίζεται σε πόρους που μπορούν να εντοπιστούν σε οποιαδήποτε κοινωνία και επίπεδο ανάπτυξης.
- Είναι εντάσεως ανθρώπινου κεφαλαίου και τοπικών πόρων, δηλαδή μπορεί να λειτουργήσει σε μικρή κλίμακα, με απλό τεχνικό εξοπλισμό και να είναι ανταγωνιστικός.
- Χαρακτηρίζεται από εθνική ιδιομορφία, που αποτρέπει τη διείσδυση ξένων πολιτιστικών επιρροών.
- Χαρακτηρίζεται από έντονη ευελιξία κατά την οργάνωση και προβολή του, με αποτέλεσμα να υπάρχει καλύτερη διαχείριση του κόστους και μπορεί να σημειώνεται όφελος από υψηλές εισοδηματικές ελαστικότητες σε περιόδους ανερχόμενων εισοδημάτων, αλλά και αντοχή σε δύσκολες περιόδους.
- Μπορεί να καθοριστεί το μέτρο της ανάπτυξης, αξιοποιώντας τις προτιμήσεις των καταναλωτών και λειτουργώντας θετικά, προσφέροντας αισθητικές και πνευματικές εμπειρίες.

Επιπλέον, ο πολιτισμικός τομέας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και σε οικονομίες οποιουδήποτε μεγέθους, δεδομένου ότι:

- Επηρεάζει το γενικότερο επίπεδο δημόσιας ζωής, ως παραγωγός κύριων δημόσιων αγαθών.
- Συμβάλλει στη βελτίωση της αισθητικής μιας κοινωνίας.
- Η αισθητική ανάπτυξη που τον χαρακτηρίζει επηρεάζει την ποιότητα και εμπορευσιμότητα των περισσότερων αγαθών της αγοράς.
- Είναι μια συγκριτικά μη ρυπαίνουσα δραστηριότητα.
- Αποτελεί ένα διακριτό αλλά αποτελεσματικό μέσο κοινωνικής συνοχής.
- Ως πολιτιστικό-καλλιτεχνικό κεφάλαιο αποκτά όλο και μεγαλύτερη αξία με το πέρασμα του χρόνου.

Η ύπαρξη πολιτισμικών στοιχείων σε έναν τόπο συμβάλλει στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξή του τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Άμεσα, με τη δημιουργία θέσεων εργασίας για την κατασκευή των απαραίτητων υποδομών, την προσέλκυση κεφαλαίων μέσω της πολιτισμικής προβολής και τη συγκέντρωση καλλιτεχνικής και πνευματικής παραγωγής που αναβαθμίζει την εικόνα μιας περιοχής και προσελκύει τουρισμό και πολυτάλαντο ανθρώπινο δυναμικό. Έμμεσα, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την κοινωνική ένταξη, καθώς και στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας.

Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί πως η συμμετοχή στις τοπικές πολιτιστικές δραστηριότητες αποτελεί παράγοντα κοινωνικής ανάπτυξης: προσφέρει ευκαιρίες κοινωνικοποίησης και επικοινωνίας μεταξύ διαφορετικών ομάδων του πληθυσμού και άρα κατανόησης της διαφορετικότητας, συνειδητοποίηση της ταυτότητας και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

2.4 Τουρισμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η έννοια για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (sustainable development) περιγράφηκε με τη μελέτη «Το Κοινό μας Μέλλον» (ευρέως γνωστή ως «η Έκθεση Brundtland») που εκδόθηκε το 1987. Η αειφορία ορίστηκε ως: *Η κάλυψη των αναγκών του παρόντος χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες.*

Αυτό σημαίνει πως η αειφόρος ανάπτυξη εξασφαλίζει επάρκεια πόρων στις μελλοντικές γενεές για υψηλή ποιότητα ζωής. Ο στρατηγικός σχεδιασμός και οι συμμετοχικές διαδικασίες αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Στην έννοια του αειφορικού τουρισμού περιλαμβάνεται η κοινωνική ευθύνη, δηλαδή η δέσμευση απέναντι στην προστασία του περιβάλλοντος και τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας σε οποιαδήποτε τουριστική επέμβαση. Ο αειφορικός τουρισμός ορίζεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (WTO), το Συμβούλιο Τουρισμού (WTTC) και το Συμβούλιο Γης ως:

Η ανάπτυξη αειφορικού τουρισμού ικανοποιεί τις ανάγκες των τωρινών τουριστών και των περιοχών που τους φιλοξενούν και παράλληλα προστατεύει και ενισχύει τις ευκαιρίες για το μέλλον. Θεωρείται ότι η ανάπτυξη αυτή οδηγεί στη διαχείριση όλων των πόρων με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι δυνατό να εκπληρώνονται οι οικονομικές, κοινωνικές και αισθητικές ανάγκες, ενώ παράλληλα να διατηρείται η πολιτισμική ακεραιότητα, οι ουσιώδεις οικολογικές διαδικασίες, η βιολογική ποικιλότητα και τα συστήματα υποστήριξης της ζωής. Τα προϊόντα αειφορικού τουρισμού είναι προϊόντα που λειτουργούν σε αρμονία με το τοπικό περιβάλλον, την κοινωνία και τους πολιτισμούς, έτσι ώστε αυτά να καρπώνονται όλα τα οφέλη και να μην αποτελούν θύματα τουριστικής ανάπτυξης.

Οι όροι υπεύθυνος τουρισμός, ήπιος τουρισμός, τουρισμός ελάχιστων επιπτώσεων και εναλλακτικός τουρισμός είναι συγγενείς με τον αειφορικό τουρισμό. Για το λόγο αυτό, στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, όλες οι παραπάνω έννοιες αναφέρονται με τον γενικό όρο αειφορικός / βιώσιμος τουρισμός.

Παράγοντες που βοηθούν προς την κατεύθυνση της τουριστικής ανάπτυξης με όρους αειφορίας είναι:

- Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης για την εξοικονόμηση κόστους που προέρχεται από την αξιοποίηση μη ανανεώσιμων πόρων.
- Η αποδοχή από τις κυβερνήσεις και τους τουριστικούς πράκτορες ότι η τουριστική ανάπτυξη μπορεί να ασκήσει αρνητική επίδραση στο περιβάλλον.
- Η ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των κοινωνιών σχετικά με τη δυνατότητά τους να επηρεάζουν την τουριστική πολιτική.

Όσον αφορά στην τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα, αυτή έχει ευνοηθεί από το ιδιαίτερα ελκυστικό φυσικό περιβάλλον αλλά και την πολιτισμική κληρονομιά, με αποτέλεσμα να αποτελεί παγκοσμίως έναν ισχυρό τουριστικό πόλο. Μετά από μια περίοδο ταχείας ανάπτυξης, ο τουρισμός σήμερα συμμετέχει με 17% στο ΑΕΠ της χώρας, προσφέροντας 800.000 θέσεις εργασίας και συμβάλλοντας σημαντικά σε ποικίλα μακροοικονομικά μεγέθη (συνάλλαγμα, απασχόληση, εισόδημα, δείκτες αποδοτικότητας).

Στην Ελλάδα έχει ήδη εκπονηθεί Πρόγραμμα για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ελληνικών Ακτών και Νησιών, που παρέχει γενικές και ειδικές αρχές για τη διαχείριση των περιοχών αυτών, κατευθύνσεις για την οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης, τομεακές κατευθύνσεις στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης διαχείρισης και ειδικές προτάσεις. Στο πλαίσιο του Προγράμματος, διαμορφώθηκε Σχέδιο Οδηγίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Παράκτιων Περιοχών.

Ο ισχύων Νόμος για το Χωροταξικό Σχεδιασμό και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη προβλέπει τη διαμόρφωση Ειδικών Πλαισίων Χωρικής Ανάπτυξης για περιοχές με ιδιαιτερότητες, όπως οι παράκτιες και νησιωτικές. Τα προβλήματα και οι δυνατότητες ανάπτυξης του παράκτιου χώρου στην Ελλάδα επιβάλλουν την ανάγκη ορθολογικής διαχείρισής του με την προοπτική μιας στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης που θα λαμβάνει υπόψη τη φέρουσα ικανότητα κάθε περιοχής.

2.5 Πολιτιστικός τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός δύναται να συμβάλει στην τοπική οικονομική αναζωογόνηση και την ευημερία, μέσω της δημιουργίας νέων ευκαιριών απασχόλησης, της αύξησης του εθνικού εισοδήματος και παράλληλα ενθαρρύνει το άνοιγμα μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με αυθεντικά τοπικά προϊόντα, ενισχύει την ευαισθητοποίηση των κατοίκων και την καλλιέργεια της εθνικής ταυτότητας. Μπορεί επιπλέον να προσφέρει άυλα οφέλη στους κατοίκους, όπως αμοιβαιότητα, τοπική υπερηφάνεια, ανοχή, ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας, κοινωνική συνοχή, υποστήριξη, ανταλλαγή ιδεών, αύξηση της γνώσης για τον πολιτισμό της περιοχής, κοινωνική αλληλεπίδραση, αύξηση ζήτησης για παραγωγή τοπικών τεχνών κα.

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία για την ανάπτυξη του πολιτισμικού τουρισμού απαιτείται:

- Η ιεραρχημένη αναβάθμιση και διασύνδεση του μουσειακού, μνημειακού, αρχαιολογικού και λαογραφικού κεφαλαίου της χώρας.
- Η διατήρηση και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και ειδικότερα των ιστορικών κέντρων των πόλεων αλλά και μεμονωμένων κτιρίων τα οποία θα πρέπει με κατάλληλα μέτρα να αναδειχθούν (πχ. αποκαταστάσεις κτηρίων, πεζοδρομήσεις και διαμορφώσεις δημόσιων χώρων).
- Η εξασφάλιση προσβασιμότητας, επισκεψιμότητας και ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, η υποστήριξη τους με κατάλληλα έργα υποδομών και η ένταξή τους σε τουριστικά δίκτυα.
- Η δημιουργία μουσείων και θεματικών πάρκων για την ανάδειξη των πολιτισμικών πόρων και ιδιαιτεροτήτων κάθε περιοχής.
- Η ενίσχυση δράσεων (πχ RI-SE όπου μεταξύ άλλων προωθείται η σύνδεση καινοτομίας και πολιτισμού) για τη δημιουργία πολυχώρων ψηφιακής αναπαράστασης ιστορικών, μυθολογικών και άλλων πολιτιστικών σεναρίων.
- Η ενίσχυση, προβολή και καθιέρωση φεστιβάλ, πολιτισμικών θεσμών και άλλων σχετικών εκδηλώσεων.
- Η ανάπτυξη του γαστρονομικού τουρισμού και η σύνδεσή του με το τουριστικό προϊόν (πχ. βιολογικά προϊόντα, συστήματα διασφάλισης ποιότητάς και πιστοποίησης της αξίας και της μοναδικότητάς τους).

3.1. Εισαγωγή

Η σύνταξη ενός Επιχειρησιακού Σχεδίου καθορίζει τον οδικό χάρτη πορείας ενός Οργανισμού προς το μέλλον. Η παρούσα μελέτη ανάπτυξης μιας στρατηγικής προς τη βιώσιμη ανάπτυξη για το Διάζωμα, περιλαμβάνει:

- Τη Διάγνωση της παρούσας κατάστασης, αναφορικά με τη δομή, τη λειτουργία, τις διαθέσιμες πηγές και τη τεχνογνωσία του «Διαζώματος».
- Το Όραμα, την Αποστολή και τις Αξίες που διέπουν τον οργανισμό.
- Τη καταγραφή και αξιολόγηση της συνεργασίας του «Διαζώματος» με τις τοπικές κοινωνίες και τους λοιπούς φορείς ενδιαφέροντος.
- Τον καθορισμό ποσοτικών και ποιοτικών στόχων.
- Τις δράσεις που απαιτούνται ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι.
- Τον Προγραμματισμό και Προϋπολογισμό των δράσεων σε δύο κύριες φάσεις υλοποίησης.

Τα προσδοκώμενα οφέλη από την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, εκτιμάται ότι θα είναι τα ακόλουθα:

- Ενίσχυση της λειτουργίας του «Διαζώματος» ως κίνησης πολιτών για την προστασία και την ανάδειξη αρχαίων θεάτρων και μνημείων.
- Επέκταση της δράσης του προς τη βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.
- Ανάδειξη του πολιτισμού ως συγκριτικού πλεονεκτήματος και μοχλού βιώσιμης ανάπτυξης μιας περιοχής, αλλά και της Ελλάδας γενικότερα.
- Προσαρμογή των δομών και λειτουργιών του στις νέες απαιτήσεις λειτουργίας που υπαγορεύει η Βιώσιμη Ανάπτυξη.
- Βελτίωση και ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων των στελεχών του «Διαζώματος» και των εμπλεκόμενων φορέων προς την κατεύθυνση της Βιώσιμης Ανάπτυξης.
- Συμβολή του «Διαζώματος» στην ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των τοπικών κοινωνιών και των τοπικών φορέων προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης.

- Εφαρμογή σχεδίων στον τομέα διαχείρισης έργων και δράσεων που προκύπτουν από τα Επιχειρησιακά Σχέδια.
- Ρεαλιστική κατανομή πόρων.
- Μέγιστη δυνατή ικανοποίηση των Πολιτών.
- Πιο αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών που παρέχει το «Διάζωμα» και των συνεργασιών του με τους τοπικούς φορείς και άλλα νομικά πρόσωπα.

3.2. Ανάλυση Υπάρχουσας Κατάστασης

3.2.1. Διαχείριση Αρχαιολογικών Χώρων

Ο όρος *διαχείριση αρχαιολογικών χώρων* αναπτύχθηκε στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες και αρχικά συνδέθηκε με την αναστήλωση και τα μεγάλα αναστηλωτικά προγράμματα στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης καθώς και εκείνα του Ταμείου Διαχείρισης Πιστώσεων για την Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού. Μετά από μια σύντομη περίοδο μάλλον επιφυλακτικής αντιμετώπισης από την πλευρά των εντεταλμένων για την προστασία των μνημείων, λόγω της ταύτισης της λέξης «διαχείριση μνημείων» με την «οικονομική διαχείριση», σταδιακά ο όρος ανέκτησε την ευρύτερη έννοια της λέξης σε σχέση με τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία: «Διαχειρίζομαι» σημαίνει περνά κάτι από τα χέρια μου, το γνωρίζω και το ποιώ, το μεταδίδω ή σε τελευταία ανάλυση και το απορρίπτω. Συνειδητοποιήθηκε λοιπόν, πως η διαχείριση μνημείων και αρχαιολογικών χώρων είναι η συνολική σχέση του ανθρώπου με αυτούς και περιλαμβάνει το σύνολο των ενεργειών και δράσεων που σχετίζονται με αυτούς. Είναι η εκτίμηση για αυτούς, η έρευνα για τη γνώση, την κατανόηση και την ερμηνεία τους, η αξιολόγησή τους και ο καθορισμός της μεταχείρισής τους, η διάδοση του πολιτισμικού τους περιεχομένου στο ευρύ κοινό, η μέριμνα και η διαδικασία της προστασίας και διατήρησής τους, προκειμένου να παραδοθούν, κατά το δυνατό, χωρίς φθορά στις επόμενες γενιές.

Στη σημερινή εποχή, που ο κίνδυνος απώλειας της ταυτότητας των τοπικών κοινωνιών εμφανίζεται ιδιαίτερα έντονος, η ανάγκη για προστασία και ανάδειξη των μνημείων καθίσταται ιδιαίτερα επιτακτική. Η αρχαιολογική κοινότητα έχει επικεντρωθεί κυρίως στην έρευνα και την ανασκαφή των καταλοίπων του παρελθόντος, δίδοντας λιγότερη βαρύτητα στην προστασία και ανάδειξή τους μετά το

πέρας της ανασκαφής. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη αναρίθμητων ανεσκαμμένων μνημείων τα οποία παραμένουν εκτεθειμένα και κινδυνεύουν να καταστραφούν. Η αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων προς την κατεύθυνση της προστασίας και ανάδειξης των μνημείων αποτελεί βασικό λόγο δημιουργίας κοινωνικών οργανώσεων και πολιτισμικών οργανισμών,

Στο πλαίσιο αυτό, το «Διάζωμα», που αποτελεί ένα πρότυπο μη κερδοσκοπικό Σωματείο - Κίνηση Πολιτών, επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στην ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων, στην εξεύρεση πόρων και στην ένταξή τους στην καθημερινότητα. Μέσα από την ενεργό συμμετοχή των πολιτών, αναπτύσσεται ένα δυναμικό κίνημα για τα αρχαία θέατρα που δυναμώνει και εμπλουτίζεται κάθε μέρα. Με αυτή τη δυναμική, τα μνημεία καθίστανται το επίκεντρο δύο σημαντικών ιστορικών συναντήσεων: με την κοινωνία των πολιτών από τη μια μεριά και με την οικονομία του τουρισμού, του περιβάλλοντος και του πολιτισμού από την άλλη. Η κοινωνικοποίηση των μνημείων, σε συνδυασμό με τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ελλάδας, είναι ο μεγάλος οραματικός στόχος του «Διαζώματος».

3.2.2. Δομή του Διαζώματος

Το «Διάζωμα» ιδρύθηκε στις 8 Ιουλίου του 2008 με πρωτοβουλία του Σταύρου Μπένου, διοικείται από ολιγομελές Διοικητικό Συμβούλιο και αποτελείται από επτακόσια (700) περίπου μέλη, τα οποία προέρχονται από διάφορους επιστημονικούς κλάδους, όπως αρχαιολόγοι, αρχιτέκτονες, πολιτικοί μηχανικοί, συντηρητές αρχαιοτήτων, καλλιτέχνες, διανοούμενοι και άλλοι, οι οποίοι προσφέρουν εθελοντική εργασία ανάλογα με το υπόβαθρό τους και τις εκάστοτε ανάγκες που ανακύπτουν.

Το «Διάζωμα» συνεργάζεται με όλους τους φορείς που εμπλέκονται στην προστασία των μνημείων - την αρχαιολογική κοινότητα, το κράτος, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τη Γενική Γραμματεία Πολιτισμού (πρώην Υπουργείο Πολιτισμού), το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, τις εφορείες αρχαιοτήτων και άλλες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις - ευαισθητοποιώντας και στηρίζοντάς τους, χωρίς να προσπαθεί να υποκαταστήσει το ρόλο τους.

3.2.3. Στόχοι του Διαζώματος

Οι στόχοι του «Διαζώματος», σύμφωνα με το καταστατικό του είναι οι εξής:

- Η συμβολή στην προστασία και την ανάδειξη των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης (θεάτρων, ωδείων, σταδίων, αμφιθεάτρων), καθώς και στη διάδοση των αξιών της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη και την προβολή της σύγχρονης πολιτισμικής δημιουργίας.
- Η ευαισθητοποίηση και υποστήριξη μέσω δικτύου πολιτών όλων των φορέων που σχετίζονται με την αποκατάσταση, την ανάδειξη και, όπου κρίνεται αρμοδίως επιτρεπτό, τη χρήση των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης, των σημαντικών αυτών μνημείων του αρχαίου κόσμου, πολλά από τα οποία εξακολουθούν να υπηρετούν το σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκαν.
- Η υποστήριξη της καταγραφής και της τεκμηρίωσης των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης με στόχο την αξιοποίησή τους ως πηγών γνώσης για την αρχαιολογική επιστήμη και την εξέλιξη της τέχνης του θεάτρου.
- Η παρουσίαση και προβολή στο ευρύ κοινό των στοιχείων που αφορούν στην έρευνα, την προστασία και τη διαχείριση των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης με στόχο την αναγνώριση της αξίας τους και ως χώρων καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας από την αρχαιότητα ως σήμερα, όπου αρχαιότητα και σύγχρονος πολιτισμός μπορούν να συμβιώνουν σε μία αρμονική συνέχεια χώρου και χρόνου.
- Ο σεβασμός στο βαθμό διατήρησης της αυθεντικότητας των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης με την εξασφάλιση όλων των συνθηκών προστασίας τους κατά τη σύγχρονη χρήση τους.

Απώτερος στόχος του «Διαζώματος», μέσα από την εμπειρία και την τεχνογνωσία της προστασίας των αρχαίων θεάτρων, είναι η κινητοποίηση των πολιτών και της Πολιτείας για την ανάδειξη του πολιτισμού (με πυρήνα τα αρχαία θέατρα) ως συγκριτικού πλεονεκτήματος και ως μοχλού βιώσιμης ανάπτυξης της Ελλάδας.

3.2.4. Λειτουργία του Διαζώματος

Για την επίτευξη των στόχων του, προς όφελος όλης της κοινωνίας, το «Διάζωμα» προβαίνει στις εξής ενέργειες:

- Έρευνα, προστασία, αποκατάσταση, ανάδειξη και προβολή των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης.

- Ένταξη αυτών των μνημείων στη σύγχρονη πολιτισμική καθημερινότητα / πραγματικότητα του τόπου.
- Διοργάνωση εκδηλώσεων και προώθηση του κάθε θεάτρου.
- Υιοθεσία μνημείων, άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών – «κουμπάρων» για κάθε αρχαίο χώρο θέασης και ακρόασης.
- Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για την ανάδειξη αυτών.
- Ανεύρεση κεφαλαίων προς αυτή την κατεύθυνση, μέσω του χορηγικού νόμου, το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση, ευρωπαϊκά προγράμματα (ΕΣΠΑ και ΣΕΣ) και την τοπική κοινωνία (κουμπάρς).
- Ανάθεση μελετών για την προστασία των αρχαίων θεάτρων.
- Προώθηση των παραπάνω μελετών προς υλοποίησή τους.
- Κινητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για τα μνημεία τους.
- Ανάρτηση όλων των διαδικασιών στις οποίες εμπλέκεται στο διαδικτυακό τόπο του Διαζώματος (www.diazoma.gr), προκειμένου να είναι προσβάσιμες σε όλους.
- Μελέτη τρόπων βελτίωσης της δράσης του, μέσω της διαρκούς συμμετοχής των μελών του στις γενικές συνελεύσεις και ενός συνεχούς διαλόγου με συλλόγους των τοπικών κοινωνιών.
- Ενεργός δραστηριοποίηση για την ένταξη νέων μελών και τη σύναψη συνεργασιών με τους τοπικούς φορείς και συλλόγους.
- Αναζήτηση ρηξικέλευθων λύσεις που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, με πυρήνα και προτεραιότητα τα αρχαία θέατρα και άνωτερο στόχο την ολιστική ανάδειξη του πολιτισμού.

3.2.5. Πόροι του Διαζώματος

Οι προαναφερθείσες ενέργειες πραγματοποιούνται από το «Διάζωμα», αφενός μέσα από την εθελοντική εργασία των μελών του, αφετέρου μέσω της χρηματοδότησης, η οποία προέρχεται από:

- Το δικαίωμα εγγραφής, τις συνδρομές ή τις έκτακτες εισφορές των μελών.
- Τα έσοδα από τη διοργάνωση εκδηλώσεων ή από δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού, τεκμηρίωση - έκδοση - διάθεση εντύπων, οπτικοακουστικού υλικού, κ.λπ.
- Τις επιχορηγήσεις από ελληνικούς ή διεθνείς θεσμικούς φορείς.
- Τις δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες, καθώς και κάθε άλλη νόμιμη είσπραξη.
- Τα έσοδα από την εκμετάλλευση της περιουσίας του.

- Τις χορηγίες, με τη γνωστή μορφή τους, αλλά και με την παράλληλη ανάπτυξη του θεσμού της λαϊκής χορηγίας.

3.2.6. Τεχνογνωσία Διαζώματος

Η εμπειρία του «Διαζώματος», από την έως τώρα δράση του, στο χώρο της προστασίας και ανάδειξης των αρχαίων θεάτρων (σε παραπάνω από πενήντα θέατρα σε όλη την Ελλάδα) αποτελεί κύρια παράμετρο επιτυχίας στις ενέργειές του. Επιπλέον, η συμμετοχή κορυφαίων επιστημόνων από το χώρο της αρχαιολογίας, της αρχιτεκτονικής και άλλων ειδικοτήτων αποτελούν για το «Διάζωμα» βασική πηγή γνώσης και εμπειρίας. Τέλος, οι συνεργασίες που έχουν αναπτυχθεί, καθώς και οι διασυνδέσεις, έχουν συσσωρεύσει τεχνογνωσία αρκετή για την επίτευξη των σκοπών του, καθώς και την διεύρυνσή τους.

3.2.7. Διάζωμα - Τοπικές Κοινωνίες - Φορείς Ενδιαφέροντος

Το «Διάζωμα» δρα ως συνδετικός κρίκος μεταξύ των τοπικών κοινωνιών και του κρατικού μηχανισμού, με σκοπό την υλοποίηση των προσδοκιών τους αναφορικά με την προστασία και ανάδειξη των μνημείων τους και συγκεκριμένα των αρχαίων θεάτρων. Επιπλέον, δρα ως καταλύτης για την πραγμάτωση των προσδοκιών αυτών. Προσεγγίζει τις τοπικές κοινωνίες μέσω συλλόγων και συλλογικών δράσεων από τους ενεργούς πολίτες και την τοπική αυτοδιοίκηση.

3.3 Αξιολόγηση υπάρχουσας κατάστασης

Ένας από τους βασικούς στόχους της παρούσας πρότασης, όπως αναλύεται παραπάνω, είναι η διατύπωση προτάσεων, αφενός για τη βελτίωση της δράσης του Διαζώματος, αφετέρου για την επιτυχή επέκτασή της προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης. Για την επίτευξη του στόχου κρίνεται απαραίτητη η ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, όπως αυτή διατυπώνεται παραπάνω, γύρω από τους εξής θεματικούς άξονες: τη δομή και τη λειτουργία του οργανισμού, τους στόχους του, τους διαθέσιμους πόρους και την τεχνογνωσία για την επίτευξη των στόχων αυτών και τέλος τον ρόλο του Διαζώματος σε σχέση με τη διαχείριση των αρχαιολογικών χώρων και τις τοπικές κοινωνίες με τις οποίες έρχεται σε άμεση επαφή. Πριν προχωρήσουμε στην διατύπωση των στρατηγικών στόχων και των

αντίστοιχων δράσεων οι οποίες προτείνονται κρίνεται απαραίτητη η αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης με τη μέθοδο ανάλυσης SWOT.

Δυνατά Σημεία (Strengths)

- Συσσωρευμένη τεχνογνωσία από την εμπειρία και την μακροχρόνια δράση του.
- Ισχυρές διασυνδέσεις με το Υπουργείο Πολιτισμού.
- Πολύ καλή οργάνωση και πλήρως ενημερωμένη ιστοσελίδα.
- Διαφάνεια σε όλες τις διαδικασίες που ακολουθεί.
- Διαθέτει ανθρώπινο δυναμικό που δραστηριοποιείται εθελοντικά.
- Κύρος και Αναγνωρισιμότητα.

Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)

- Απασχολεί πρόσωπα από συγκεκριμένα γνωστικά πεδία και συνεπώς απουσιάζει η ευρύτητα σε γνώσεις και οπτικές από διάφορα επιστημονικά πεδία.
- Δε διαθέτει συγκεκριμένες πηγές χρηματοδότησης, στηριζόμενο σε κάθε έργο που αναλαμβάνει στην αναζήτηση διαφορετικών πηγών.
- Διαθέτει ανθρώπινο δυναμικό που δραστηριοποιείται εθελοντικά.
- Δεν έχει συνδέσει επαρκώς τη δράση του με τα μουσεία και με άλλους πολιτιστικούς χώρους (ασχολείται μόνο με χώρους ακρόασης και θέασης).
- Δεν έχει αναπτύξει ακόμα μόνιμες συνεργασίες με διεθνείς οργανισμούς (UNESCO, ICCROM, ICOMOS).

Ευκαιρίες (Opportunities)

- Δραστηριοποιείται σε μια χώρα με πλούσια πολιτισμική κληρονομιά, που μπορεί να αποτελέσει ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, συμβάλλοντας καθοριστικά στην ανάπτυξη του Ελλαδικού χώρου.
- Αξιοποίηση προγραμμάτων χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Ύπαρξη διεθνών πολιτιστικών φορέων που συνεργάζονται με εθνικούς φορείς και τοπικές κοινωνίες σε κάθε χώρα.
- Ενδιαφέρον από διεθνείς αρχαιολογικές σχολές που έχουν αναπτύξει μεθόδους χρηματοδότησης.
- Ενδιαφέρον από μέρος των τοπικών κοινωνιών για την ανάπτυξή τους;

Απειλές (Threats)

- Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και παγκοσμίως.

- Η απουσία συνεργασίας των διαφόρων φορέων και της τοπικής αυτοδιοίκησης στις περισσότερες τοπικές κοινωνίες.
- Έλλειψη ενδιαφέροντος και πληροφόρησης από μέρος των κοινωνιών.
- Αλλαγή του Ευρωπαϊκού πλαισίου χρηματοδότησης

3.4. Όραμα - Στρατηγική

Το «Διάζωμα» δραστηριοποιείται στην κατεύθυνση της ευαισθητοποίησης των τοπικών κοινωνιών, καθώς και της ανάπτυξης συνεργασιών με άλλους φορείς ενδιαφέροντος. Μέρος των τοπικών κοινωνιών πράγματι ευαισθητοποιείται, επωφελούμενο από τη γόνιμη επαφή του με την πολιτισμική κληρονομιά, ένα μεγάλο μέρος όμως παραμένει έξω από τις δράσεις του «Διαζώματος», μη γνωρίζοντας γι' αυτές ή ακόμη και για τα μνημεία του τόπου του. Στον συγκεκριμένο τομέα, επομένως, υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της σχέσης αυτής και από τις δύο πλευρές.

Το «Διάζωμα» πρέπει και δύναται να εστιάσει στην ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, καταστρώνοντας ένα νέο στρατηγικό μοντέλο που αποσκοπεί στη βιώσιμη ανάπτυξή τους. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα μετάβασης από το υλικό των μνημείων στις κοινωνίες, σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό κυρίως λόγω της τεχνογνωσίας που διαθέτει, ξεφεύγοντας από την προστασία των μνημείων και προχωρώντας στην ολοκληρωμένη διαχείρισή τους, με απώτερο στόχο την επιδίωξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Η τεχνογνωσία αυτή μπορεί να μεταφερθεί στο νέο μοντέλο, όσο το «Διάζωμα» εξελίσσεται και διευρύνει τις δραστηριότητές του.

Το «Διάζωμα» μέχρι σήμερα πραγματοποιεί μελέτες, ανασκαφές, συντηρήσεις, αναστυλώσεις και αναδείξεις - μικρής κλίμακας - σε αρχαία θέατρα. Η πρόκληση και η εξέλιξη θα είναι η διάδοση του πολιτισμικού τους περιεχομένου στο ευρύ κοινό και η αξιοποίηση των πολιτισμικών στοιχείων (υλικών και άυλων), με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία αποτελεί επιταγή της σύγχρονης εποχής.

3.4.1. Γενικές προτάσεις ως προς τη μεθοδολογία του «Διαζώματος»

Στρατηγικός Σχεδιασμός Βιωσιμότητας: Στο στάδιο αυτό, αναλύεται το επιχειρηματικό και επιχειρησιακό περιβάλλον, γίνεται αξιολόγηση των υφιστάμενων προκλήσεων βιωσιμότητας και ορίζονται οι στόχοι του «επιχειρησιακού σχεδίου για

τη Βιώσιμη Ανάπτυξη», που εναρμονίζονται με την γενικότερη στρατηγική του «Διαζώματος».

Σχεδιασμός Δράσεων: Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει την επιλογή και το σχεδιασμό δράσεων, τον καθορισμό προτεραιοτήτων, το σχεδιασμό του πλαισίου διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τη διαμόρφωση προγράμματος υλοποίησης των ενεργειών.

Επιλογή Ποσοτικών Στόχων: Η επιλογή ποσοτικών στόχων είναι απολύτως αναγκαία ώστε η πολιτική για το πολιτισμικό περιβάλλον και την αειφορία να γίνει ρεαλιστική και επιχειρησιακή. Οι ποσοτικοί στόχοι θα αποτελέσουν τη βάση για τη δέσμευση των εμπλεκόμενων φορέων γύρω από τους σκοπούς του Επιχειρησιακού Σχεδίου. Επίσης, πρέπει να είναι συνδεδεμένοι με χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους.

Υλοποίηση Δράσεων: Το στάδιο αυτό αφορά στην εφαρμογή και διαχείριση των δράσεων «επιχειρησιακού σχεδίου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη».

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση Προγράμματος: Στο στάδιο αυτό γίνεται η παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των υλοποιούμενων δράσεων και αξιοποιούνται εργαλεία επικοινωνίας, πληροφόρησης και λογοδοσίας προς τα ενδιαφερόμενα μέρη.

3.4.2. Προτεινόμενα εργαλεία για το σχεδιασμό της Στρατηγικής Βιώσιμης Ανάπτυξης

Οι διεθνείς οργανισμοί παρέχουν εργαλεία προκειμένου οι επιχειρήσεις να αναπτύξουν στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης, να επιλέξουν κατάλληλες δράσεις και να αξιολογούν την πορεία τους. Ένα τέτοιο εργαλείο είναι το WBCSD Measuring Impact Framework. Το WBCSD Measuring Impact Framework:

- Ενθαρρύνει την ουσιαστική συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών υποστηρίζοντας τον ανοιχτό διάλογο.
- Παρέχει ευελιξία, καθώς είναι κατάλληλο για οποιονδήποτε επιχειρηματικό τομέα, σε οποιαδήποτε φάση του κύκλου ζωής του και σε οποιαδήποτε γεωγραφική περιοχή.
- Συμπληρώνει και αξιοποιεί υπάρχοντα εργαλεία και πρότυπα όπως το Global Reporting Initiative και το IFC Performance Standards.

- Έχει ελεγχθεί από περισσότερα από 15 ενδιαφερόμενα μέρη όπως Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ακαδημαϊκούς και κυβερνητικούς οργανισμούς, όπως οι Oxfam, WRI, IFC και Harvard University.

Επίσης, έγκυροι διεθνείς οργανισμοί παρέχουν εργαλεία για τη διευκόλυνση της έκδοσης δομημένων, συγκρίσιμων και επαληθεύσιμων απολογισμών Βιωσιμότητας, όπως για παράδειγμα το πλαίσιο GRI. Το πλαίσιο Global Reporting Initiative - GRI¹ παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τους τρόπους γνωστοποίησης της επίδοσης βιωσιμότητας οργανισμών σε όλους τους τομείς της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, παρέχει κατευθυντήριες οδηγίες, πρωτόκολλα για ανάπτυξη συγκεκριμένων δεικτών επίδοσης, καθώς και συμπληρώματα για εξειδίκευση σε συγκεκριμένους επιχειρηματικούς τομείς (sector supplements) ή/και την προσαρμογή σε εθνικές νομοθεσίες (national annexes).

3.5. Προτάσεις - Δράσεις

Στο πλαίσιο χάραξης στρατηγικού σχεδιασμού από πλευράς «Διαζώματος» και προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης με πυρήνα το θέατρο αλλά και τον πολιτισμό γενικότερα, παρουσιάζονται οι ακόλουθες προτάσεις:

- α) Προσέλκυση νέων ενεργών μελών από διάφορους επιστημονικούς κλάδους
- β) Συνέργειες με τις τοπικές κοινωνίες
- γ) Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων - Δημιουργία Πολιτισμικών Διαδρομών
- δ) Ανάπτυξη βιωματικών πάρκων
- ε) Αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)
- στ) Σχεδιασμός στρατηγικών ανάδειξης των τοπικών κοινωνιών
- ζ) Συμβολή στην αναδιάρθρωση των τοπικών μουσείων
- η) Αναδιάρθρωση του μοντέλου επικοινωνίας και προώθησης
- θ) Προώθηση και επέκταση του εθελοντισμού
- ι) Συνέργειες με επιστημονικούς φορείς του εξωτερικού

α) Προσέλκυση νέων ενεργών μελών από διάφορους επιστημονικούς κλάδους

Από τη σύστασή του έως σήμερα, το «Διάζωμα» απαρτίζεται - κατά κύριο λόγο - από ανθρώπους που επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στην προστασία και την ανάδειξη

αρχαίων θεάτρων, όπως αρχαιολόγοι, αρχιτέκτονες. Προκειμένου όμως το «Διάζωμα» να συμβάλει στην κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης, με πυρήνα τον πολιτισμό, φαίνεται χρήσιμη η ένταξη στο δυναμικό του – σε μεγαλύτερο βαθμό από το σημερινό - επιστημόνων από διάφορους κλάδους και με διαφορετικό γνωστικό υπόβαθρο (νομικοί, μηχανικοί, εκπαιδευτικοί, οικονομολόγοι, περιβαλλοντολόγοι, πολεοδόμοι).

Οι **δράσεις** που προτείνονται στα πλαίσια υλοποίησης της παρούσας πρότασης είναι οι εξής:

- Οργάνωση και διεξαγωγή εκδηλώσεων σε πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα, καθώς και στους επιστημονικούς συλλόγους του κάθε κλάδου, με σκοπό την ενεργοποίηση και συμμετοχή - στο έργο του «Διαζώματος» - ανθρώπων από όλους τους επιστημονικούς χώρους. Αρχικά, προτείνεται να διοργανώνονται ετήσιες εκδηλώσεις σε πέντε πανεπιστημιακά ιδρύματα που εδρεύουν στην Αθήνα, καθώς και σε άλλα πέντε εκτός Αθηνών. Οι παράμετροι της κοστολόγησης είναι: τα μεταφορικά έξοδα και τα έξοδα έντυπου υλικού που θα μοιράζεται στο κοινό. Θεωρείται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός για την υλοποίηση της συγκεκριμένης δράσης κυμαίνεται στα 700€.
- Συμμετοχή σε προγράμματα (workshops) μαζί με άλλους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, με σκοπό τη συμμετοχή νέων επιστημόνων (παράδειγμα μπορεί να αποτελέσει η συνεργασία με τους Future Leaders). Τα workshops προτείνεται να έχουν διήμερη διάρκεια και να γίνονται δύο φορές σε ετήσια βάση. Το μέσο κόστος ενός workshop, με τα συγκεκριμένα δεδομένα και η πραγματοποίησή τους σε μια ευπρεπή ξενοδοχειακή υποδομή, κυμαίνεται περίπου στις 5.000€. Συνεπώς, το συνολικό κόστος προσεγγίζει τις 10.000€.
- Οργάνωση διεπιστημονικών ημερίδων γύρω από τον *Πολιτισμό* και τη *Βιώσιμη Ανάπτυξη*, τόσο σε τοπικό, όσο και σε υπερτοπικό επίπεδο. Η κάθε εκδήλωση, λαμβάνοντας υπόψη τα έξοδα ενοικίασης μιας ξενοδοχειακής αίθουσας στην περιοχή, θεωρείται ότι ανέρχονται σε 50€. Τα συνολικά έξοδα για την συγκεκριμένη δράση εξαρτώνται από τον αριθμό των εκδηλώσεων που πραγματοποιεί το Διάζωμα κατά τη διάρκεια ενός έτους.

Η χρηματοδότηση για τις παραπάνω δράσεις μπορεί να προέλθει από: συλλόγους ενεργών πολιτών, πολιτιστικά κέντρα, κοινωνικά ιδρύματα και δωρεές από τους ‘κουμπάρδες’ που υφίστανται. Οι προαναφερθείσες δράσεις κρίνεται σκόπιμο να

ξεκινήσουν άμεσα, καθώς δεν προϋποθέτουν την υλοποίηση άλλων δράσεων, ούτε απαιτούν μεγάλη προεργασία.

Οι προτεινόμενες **ενέργειες προώθησης** για τις παραπάνω δράσεις είναι οι εξής:

- Αποστολή ενημερωτικών mails σε όλα τα μέλη του Διαζώματος καθώς και στα μέλη των εκάστοτε κλάδων.
- Ανακοίνωση των εκδηλώσεων τόσο στην ιστοσελίδα όσο και στα social media.
- Επαφή με τους πλησιέστερους τοπικούς συλλόγους για ενίσχυση των εκδηλώσεων (με εθελοντές, υλικό, πληροφορίες).
- Επιλογή από το δίκτυο εθελοντών, όσων μπορούν να βοηθήσουν για την επιτυχία των εκδηλώσεων (σημαντικός παράγοντας επιλογής θα αποτελεί ο τόπος κατοικίας του εθελοντή)
- Αφισκοκόλληση (εάν πρόκειται για την Αθήνα στα πανεπιστήμια και στους γύρω χώρους που θα διεξαχθεί η εκδήλωση, ενώ για την επαρχία θα υπάρχει παράλληλα και ένα banner της εκδήλωσης 2X2,95 m σε κεντρικό σημείο της πόλης).
- Συμμετοχή στις εκδηλώσεις ομιλητών, επιτυχημένων στον κλάδο τους τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό (συμμετοχή των ξένων αρχαιολογικών σχολών στην Ελλάδα στις εκδηλώσεις αυτές με ομιλητές από τα πανεπιστήμιά τους). Επίσης, συμμετοχή καταξιωμένων δημοσιογράφων που θα αναλάβουν το συντονισμό των εκδηλώσεων και των συζητήσεων
- Επαφή με τοπικά μέσα ενημέρωσης (τηλεοράσεις, εφημερίδες) ώστε να ανακοινώσουν και να προβάλλουν τις εκδηλώσεις.

Οι περισσότερες δράσεις προώθησης που προτείνονται δεν εμπεριέχουν **κόστος** και η εφαρμογή τους χρονικά είναι άμεση. Κόστος υπάρχει μόνο για την αφισκοκόλληση και το έντυπο υλικό που θα μοιραστεί για την ενίσχυση των εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν. Μια πρότυπη τιμή για αφίσες μεγέθους 32x45 είναι 96€ τα 100 τεμάχια, ενώ το κόστος ενός πτυσσόμενου σταντ δαπέδου Roll Up 80 X 230 εκ. banner ανέρχεται στα 118€, σύνολο 214€.

B) Συνέργειες με τοπικές κοινωνίες

Το «Διάζωμα» έχει ήδη αναπτύξει συνεργασίες με τοπικές κοινωνίες, κυρίως σε επίπεδο προστασίας και ανάδειξης αρχαίων μνημείων. Υπάρχουν ωστόσο, περιθώρια

εξέλιξης της σχέσης αυτής, στους άξονες της ενημέρωσης, της ευαισθητοποίησης και της οργάνωσης.

Η κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας είναι απαραίτητη για θέματα πολιτισμού, περιβάλλοντος και οικονομίας. Είναι ιδιαίτερα σύνηθες το φαινόμενο της άγνοιας της ιστορίας ενός τόπου - τόσο της αρχαίας, όσο και της νεώτερης - από τους κατοίκους του, πρόβλημα του οποίου οι ρίζες εντοπίζονται στη σχολική εκπαίδευση. Εξίσου αναγκαία κρίνεται η ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών για τη βιώσιμη ανάπτυξη και οικονομία (παρότρυνση για μείωση τιμών και παροχή ποιοτικών υπηρεσιών και προϊόντων). Αειφόρος ανάπτυξη δε δύναται να επέλθει, δίχως τη συντονισμένη κινητοποίηση του συνόλου της κοινωνίας, σε τοπικό επίπεδο. Στο παραπάνω πλαίσιο της κινητοποίησης των πολιτών, θα μπορούσαν να οργανωθούν ομάδες για τη φύλαξη, την προστασία και τον καθαρισμό των χώρων πολιτισμικού ενδιαφέροντος

Οι **δράσεις** που προτείνονται στο πλαίσιο υλοποίησης της παρούσας πρότασης είναι οι εξής:

- Πραγματοποίηση εκδηλώσεων, σε τακτική βάση, σε τοπικό επίπεδο.
- Οργάνωση καθαρισμού αρχαιολογικών χώρων από ομάδες εθελοντών, όπου το «Διάζωμα», πέρα από την οργάνωση, θα παρέχει και βασική υλικοτεχνική υποστήριξη. Η οργάνωση του καθαρισμού δε συνεπάγεται κάποιο κόστος, καθώς θα υλοποιείται από το Διάζωμα, ενώ δεν θα υπάρχουν και εργατικά κόστη, από την στιγμή που η όλη διαδικασία θα βασίζεται στον εθελοντισμό. Ο εξοπλισμός που θα παρέχεται θα περιλαμβάνει τσάπες, γκασμάδες, σακούλες σκουπιδιών και φτυάρια. Το εκτιμώμενο κόστος ανέρχεται σε 120€.
- Δράσεις στα σχολεία: i) Ενημέρωση μαθητών από το διεπιστημονικό προσωπικό του «Διαζώματος», ii) Διαδραστικά εκπαιδευτικά προγράμματα με τη συμμετοχή των μαθητών, όπως θεατρικές παραστάσεις, εκδρομές στα αρχαία θέατρα, κ.α., iii) Ανάθεση ομαδικών εργασιών σε ομάδες παιδιών από κάθε σχολείο και διοργάνωση διαγωνισμού, με επιβράβευση της καλύτερης εργασίας από το «Διάζωμα» με βιβλία και οπτικοακουστικό υλικό. iv) Συμβολή του «Διαζώματος» στην ενίσχυση των σχολικών βιβλιοθηκών. Η συμβολή του Διαζώματος στην ενίσχυση των βιβλιοθηκών του κάθε σχολείου θα γίνεται με την παροχή βιβλίων και οπτικοακουστικού υλικού το οποίο ήδη διαθέτει το Διάζωμα. Στο κάθε σχολείο θα δίνονται 5 βιβλία και 2 CD-Roms.

Οι προτεινόμενες **ενέργειες προώθησης** για τις παραπάνω δράσεις είναι οι εξής:

- Ανακοίνωση των εκδηλώσεων και των δράσεων στα σχολεία τόσο στην ιστοσελίδα όσο και στα social media.
- Επαφή με τους πλησιέστερους τοπικούς συλλόγους για ενίσχυση των εκδηλώσεων (με εθελοντές, υλικό, γνώσεις).
- Παρουσίαση των τοπικών συλλόγων ως συνδιοργανωτών των εκδηλώσεων.
- Επιλογή, από το δίκτυο εθελοντών του Διαζώματος, όσων μπορούν να βοηθήσουν για την επιτυχία των εκδηλώσεων (σημαντικός παράγοντας επιλογής θα αποτελεί ο τόπος κατοικίας του εθελοντή)
- Διαφήμιση των προγραμμάτων καθαρισμού των αρχαιολογικών χώρων μέσω των πανελλαδικής εμβέλειας MME (τηλεόραση, ραδιόφωνο, new media) καθώς και στα τοπικά Μ.Μ.Ε.
- Αφισκοκόλληση των εκδηλώσεων σε κεντρικά σημεία της πόλης και των δράσεων στα σχολεία εντός και εκτός αυτών.
- Ανάρτηση της προκήρυξης του διαγωνισμού σε όλα τα σχολεία της χώρας. Επιπλέον η προκήρυξη θα υπάρχει στις ιστοσελίδες των συνδιοργανωτών και των χορηγών επικοινωνίας του διαγωνισμού (Διάζωμα, Υπουργείου Παιδείας).

Η χρηματοδότηση των παραπάνω δράσεων θα προέλθει από τους «κουμπαράδες» του «Διαζώματος» και τους πόρους που ήδη διαθέτει. Οι συγκεκριμένες δράσεις είναι άμεσα υλοποιήσιμες.

γ) Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων - Δημιουργία Πολιτισμικών Διαδρομών

Σε πολυάριθμες σύγχρονες πόλεις, οι οποίες ανοικοδομήθηκαν στο χώρο όπου στο παρελθόν είχαν αναπτυχθεί οι αρχαίες, εντοπίζονται μνημεία εντός των σύγχρονων πολεοδομικών ιστών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη διάσπαρτων οικοδομικών καταλοίπων του παρελθόντος, εντός του περιβάλλοντος των νέων πόλεων, τα οποία παραμένουν μη αναδεδειγμένα, μη προσβάσιμα και άγνωστα στον επισκέπτη. Ως εκ τούτου, ο επισκέπτης επικεντρώνεται μόνο στα προβεβλημένα κεντρικά μνημεία και δεν μπορεί να κατανοήσει σε βάθος την ιστορία και τον πολιτισμό του εκάστοτε τόπου, με τις συνέχειες και τις ασυνέχειές του, καθώς και η σύνδεσή τους με τα σύγχρονα πολιτισμικά στοιχεία. Καθίσταται πλέον επιτακτική η ανάγκη ανάδειξης και ενοποίησης των μνημείων αυτών.

Το «Διάζωμα» έχει ήδη αφουγκραστεί την αναγκαιότητα αυτή και έχει προχωρήσει στην ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων στον Ορχομενό (αρχαίο θέατρο, βυζαντινός ναός Παναγίας Σκριπούς, θολωτός τάφος «θησαυρός Μινύου»), καθώς και στη δημιουργία πολιτισμικών διαδρομών στην Ήπειρο, με άξονα τα αρχαία θέατρα. Αυτό καταδεικνύει ότι ήδη έχει αρχίσει να προσεγγίζει τα μνημεία στο σύνολό τους και να μην επικεντρώνεται αποκλειστικά στα αρχαία θέατρα.

Οι **δέσμες δράσεων** που προτείνονται στο πλαίσιο υλοποίησης της παρούσας πρότασης είναι οι εξής:

- Καταγραφή, οριοθέτηση, περίφραξη και ανάδειξη κάθε μεμονωμένου αρχαιολογικού χώρου. Η καταγραφή των αρχαιολογικών χώρων δε συνεπάγεται κάποιο κόστος, καθώς θα γίνεται από αρχαιολόγους που είναι μέλη του Διαζώματος ή φοιτητές αρχαιολογίας. Η περίφραξη σε κάθε αρχαιολογικό χώρο περιλαμβάνει διαφορετικό κόστος, καθώς τα τετραγωνικά μέτρα που θα περιφραχτούν εξαρτώνται από την εκάστοτε περίμετρο του αρχαιολογικού χώρου. Η ενδεικτική τιμή για κάγκελα περίφραξης είναι 32€ ανά μέτρο.
- Συντονισμένη, ομοιογενής σηματοδότηση αρχαιολογικών χώρων (τόσο με κατευθυντήριες, όσο και με πληροφοριακές πινακίδες). Η σηματοδότηση εξαρτάται από τον κάθε αρχαιολογικό χώρο, συνεπώς και σε αυτή την περίπτωση δίνονται ενδεικτικές τιμές, σχετικά με το μέγεθος της πινακίδας. Στον παρακάτω πίνακα δίνονται ενδεικτικές τιμές σύμφωνα με τις οποίες μια επιγραφή με διαστάσεις 0,40 εκ X 2 μέτρα, για παράδειγμα, στοιχίζει 252 €.

Φωτεινές επιγραφές μίας όψης από αλουμίνιο και plexiglass ή εύκαμπτο υπόστρωμα 3 μέτρων

40 εκατοστά ύψος	126 € το τρέχον μέτρο
60 εκατοστά ύψος	157 € το τρέχον μέτρο
80 εκατοστά ύψος	182 € το τρέχον μέτρο
100 εκατοστά ύψος	214 € το τρέχον μέτρο
120 εκατοστά ύψος	241 € το τρέχον μέτρο
140 εκατοστά ύψος	277 € το τρέχον μέτρο

- Φωτισμός αρχαιολογικών χώρων. Ο φωτισμός προβλέπεται να προέρχεται από αυτόνομες ενεργειακές λάμπες. Ο αριθμός των κολώνων και των λαμπών εξαρτάται από το μέγεθος του αρχαιολογικού χώρου και το συνολικό κόστος

καθορίζεται από μελέτη της ΔΕΗ (αναλυτικότερη περιγραφή δίνεται σε επόμενη δράση).

- Διαμόρφωση πλέγματος μνημείων μέσω δημιουργίας πολιτισμικών - αρχαιολογικών διαδρομών (*itineraria archaeologica*), μέσω μονοπατιών και ποδηλατοδρόμων.
- Ένταξη στα προγράμματα τουριστικών πρακτορείων.
- Ευρύτερη ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων - προσβάσιμων δια θαλάσσης: δημιουργία «πολιτισμικού κρουαζιερόπλοιου». Το κόστος της συγκεκριμένης δράσης θα εκτιμηθεί από τους μηχανικούς που θα αναλάβουν την μελέτη ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων.
- Δημιουργία πυλών ενημέρωσης: Στις κύριες οδικές εισόδους ή τα λιμάνια κάθε περιοχής, προτείνεται η δημιουργία χώρων που θα παρέχουν τη δυνατότητα ανάπαυσης, φύλαξης αποσκευών και ενημέρωσης για τα μνημεία του κάθε τόπου (είδος, κατάσταση, πρόσβαση) από εξειδικευμένο προσωπικό, από το διαδίκτυο (μέσω υπολογιστών που θα διαθέτει η κάθε πύλη) και από έντυπο υλικό.

Συνολικά, το κόστος των υπόλοιπων δράσεων καθορίζεται από μελέτες που θα πραγματοποιηθούν από κατασκευαστικές εταιρείες που θα αναλάβουν το κάθε έργο. Η χρηματοδότηση για τις παραπάνω δράσεις μπορεί να προέλθει από το ΕΣΠΑ, καθώς οι δράσεις αυτές συμβάλλουν στην ανάδειξη του κάθε τόπου και την προσέλκυση τουριστών και θεωρείται ότι εντάσσονται στους στρατηγικούς άξονες που αυτό θέτει. Ο σχεδιασμός των παραπάνω δράσεων πρέπει να ξεκινάει παράλληλα με την έναρξη των μελετών για κάθε αρχαιολογικό χώρο.

δ) Ανάπτυξη βιωματικών πάρκων

Η βιωματική μάθηση - αλληλεπίδραση επισκέπτη - μνημείου είναι ο πλέον ενδεδειγμένος τρόπος αφομοίωσης και γόνιμης επαφής με τον πολιτισμό. Τροχοπέδη όμως για την ανάπτυξη των σύγχρονων μορφών μάθησης αποτελεί πρωτίστως η ανάγκη προστασίας των αρχαίων καταλοίπων (του υλικού των μνημείων). Ωστόσο, η αξιοποίηση - αναβίωση των μνημείων με τον τρόπο που γινόταν στο παρελθόν δεν είναι εφικτή στις περισσότερες περιπτώσεις, με αποτέλεσμα να καθίσταται επιτακτική η ανάπτυξη βιωματικών τεχνικών γύρω από το θέατρο και τους αρχαιολογικούς χώρους και όχι αναγκαία εντός αυτών.

Το «Διάζωμα» έχει δώσει μέχρι σήμερα έμφαση στην κατεύθυνση της αναστήλωσης και της προστασίας των μνημείων, που όμως αποτελεί το πρώτο και απαραίτητο στάδιο της ανάδειξης τους, καθώς και αναγκαία προϋπόθεση για την ύπαρξη βιωματικής μάθησης. Διαθέτει ωστόσο την κατάλληλη τεχνογνωσία για να εντάξει στις δράσεις του τη βιωματική μάθηση, έναντι της στείρας πληροφόρησης για τα μνημεία, ώστε να το κατανοεί και ο μη ευαισθητοποιημένος - ενημερωμένος σε θέματα πολιτισμού επισκέπτης.

Οι **δέσμες δράσεων** που προτείνονται στα πλαίσια υλοποίησης της παρούσας πρότασης είναι οι εξής:

- Μελέτη διαθέσιμων χώρων γύρω και σε σχέση με αρχαιολογικούς χώρους.
- Αναπαράσταση ανασκαφής και δυνατότητα συμμετοχής σε αυτή. Η αναπαράσταση της ανασκαφής μπορεί να νοηθεί με δύο τρόπους:

α) Οι επισκέπτες να έχουν τη δυνατότητα της παρακολούθησης μιας ανασκαφής στο χώρο (το οποίο είναι δυνατόν για τον παρόντα χώρο, αφού υπάρχει μεγάλη επιφάνεια που δεν έχει ερευνηθεί ανασκαφικά) από αρχαιολόγους και εξειδικευμένο εργατοτεχνικό προσωπικό, επιπλέον με ξενάγηση στην ανασκαφή σχετικά με το τι κάνουν οι αρχαιολόγοι για να εντοπίσουν, να αποκαλύψουν και να προστατέψουν τα αρχαία ευρήματα.

β) Οι επισκέπτες (απευθύνεται κυρίως σε παιδιά, αλλά και ενήλικες) θα μπορούν να συμμετέχουν οι ίδιοι στην εμπειρία μιας πλασματικής ανασκαφής: Αντίγραφα αρχαίων αντικειμένων (θραυσμάτων αγγείων, νομισμάτων, τοίχων κ.α.) θα έχουν τοποθετηθεί και θαφτεί σε έναν ειδικό χώρο, κατά στρώματα, όπως ακριβώς συμβαίνει με τα αρχαία κατάλοιπα. Οι συμμετέχοντες θα εξοπλίζονται με τα κατάλληλα εργαλεία και με τη βοήθεια του προσωπικού (πρέπει να υπάρχει κάποιος υπεύθυνος του προγράμματος της πλασματικής/διδασκτικής ανασκαφής, αρχαιολόγος, ο οποίος θα το συντονίζει και θα φροντίζει για την ψυχαγωγία και τη μάθηση των συμμετεχόντων) θα ανασκάπτουν τα τοποθετημένα αντικείμενα.

- Διαμόρφωση περιβαλλόντων χώρων των αρχαιολογικών μνημείων.
- Δημιουργία ενημερωτικών περίπτερων.
- Αναπαράσταση μέρους των μνημείων (ελαφριές κατασκευές αφού μπορεί να υπάρχουν μνημεία που δεν έχουν καταγραφεί): Στον πολυσυζητημένο άπλετο ελεύθερο χώρο που υπάρχει ανάμεσα στο θέατρο και το δρόμο θα μπορούσαν να δημιουργηθούν διδακτικά αντίγραφα μερών του θεάτρου. Η λύση/πρόταση αυτή

προέκυψε από τη μη δυνατότητα (λόγω κακής διατήρησης του υλικού δομής και του νομικού πλαισίου) αναστήλωσης του θεάτρου. Προτείνεται λοιπόν να κατασκευασθεί ίσως ένα ξύλινο αμφιθέατρο με οπτική επαφή με το αρχαίο, και μεμονωμένα μέρη του θεάτρου, όπως μία χαράνια κλίμακα (η οποία σώζεται στο αρχαίο θέατρο της Ερέτριας), όπου ο επισκέπτης θα μπορεί να δει πως επιτυγχανόταν με εντυπωσιακό τρόπο στο αρχαίο δράμα η κάθοδος στον Άδη, ή το μηχανήμα, όπου κανείς μπορεί να δει πως παρουσιάζονταν ιπτάμενοι οι από μηχανής θεοί στο αρχαίο θέατρο.

- Αναβίωση αθλητικών και μουσικών εκδηλώσεων.
- Βιωματική καλλιέργεια αγαθών που υπάρχουν από την αρχαιότητα έως σήμερα και συμμετοχική διαδικασία επεξεργασίας και παραγωγής, σύμφωνα με πρότυπα βιολογικής καλλιέργειας (προστασία περιβάλλοντος, ευαισθητοποίηση τοπικών κοινωνιών προς τη βιώσιμη ανάπτυξη).
- Εγκατάσταση κάδων ανακύκλωσης, κομποστοποίησης, χρησιμοποιημένων λαδιών (προστασία περιβάλλοντος και βιωσιμότητα πάρκου).
- Δημιουργία βιωματικών παιχνιδιών για παιδιά (για θέματα πολιτισμού, προστασίας περιβάλλοντος και δράσεων βιωσιμότητας).

Το κόστος για τις δράσεις που περιγράφονται παραπάνω μπορεί να προκύψει μετά από εκπόνηση μελέτης από αρχαιολόγους και αρχιτέκτονες για τις ανάγκες της εκάστοτε περιοχής.

ε) Αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)

Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την ορθολογική διαχείριση της ενέργειας και των φυσικών πόρων. Τα δύο κύρια συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας είναι αφενός ο πολιτισμός και αφετέρου το φυσικό της περιβάλλον. Για αυτό η ανάπτυξη και η διαχείρισή τους πρέπει να γίνεται με τρόπο συντονισμένο, παράλληλο και συμπληρωματικό. Δε γίνεται να αναδειχθεί το μεγαλείο της πολιτισμικής κληρονομιάς μέσω του στρεβλού, βραχυπρόθεσμου προτύπου "ανάπτυξης" που ακολουθείται ως σήμερα. Τόσο για λόγους καλαισθησίας, όσο και λόγω του διαρκώς μεταβαλλόμενου οικονομικού περιβάλλοντος, η προστασία και η ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς δε γίνεται να επηρεάζεται και να εξαρτάται από εξωτερικούς οικονομικούς παράγοντες. Πρέπει ο κάθε αρχαιολογικός χώρος και ό,τι σχετίζεται με αυτόν (μουσεία, βιωματικά πάρκα, φωτισμός, φύλαξη) να μπορεί

να καταστεί αυτάρκης ως προς την εύρυθμη λειτουργία του, χωρίς να εμπορευματοποιείται.

Το «Διάζωμα» προκειμένου να εξυπηρετήσει το βασικό του στόχο, που είναι η προστασία και ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων, είναι ανάγκη να προχωρήσει στο χώρο της βιώσιμης ανάπτυξης, αφού η πολιτισμική κληρονομιά κινδυνεύει περισσότερο από κάθε άλλη φορά να παραμεληθεί και να αφανιστεί, λόγω των δυσμενών οικονομικών συνθηκών και τη γενικότερη κατεύθυνση της κοινωνίας προς μία μη ορθολογική ανάπτυξη. Πέραν όμως από τους λειτουργικούς και χρηματοδοτικούς λόγους μπορεί να αποτελέσει πρότυπο ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών με γνώμονα τις σύγχρονες ανάγκες, τις αξίες του παρελθόντος και την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι **δέσμευς δράσεων** που προτείνονται στα πλαίσια υλοποίησης της παρούσας πρότασης είναι οι εξής:

- Ευαισθητοποίηση τοπικών κοινωνιών μέσω εκδηλώσεων και παραδειγμάτων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.
- Προσέγγιση ειδικών επιστημόνων σε θέματα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και ανάθεση εκπόνησης μελετών για φωτισμό και ηλεκτροδότηση μέσω φωτοβολταϊκών αρχαιολογικών χώρων και μουσείων Όπως το «ΔΙΑΖΩΜΑ» δρα ως σήμερα ως καταλύτης για την εκπόνηση αρχιτεκτονικών μελετών μέσω της ανάθεσής και πληρωμής τους από τους "κουμπαράδες", αντίστοιχα μπορεί να κινηθεί προς μελέτες εγκατάστασης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας με σκοπό την αυτάρκεια των αρχαιολογικών χώρων και μουσείων.
- Ανάπτυξη συνεργασιών με ερευνητικά κέντρα για θέματα που αφορούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Πιο συγκεκριμένα, η αξιοποίηση των ΑΠΕ θα πρέπει να εστιαστεί στα φωτοβολταϊκά με στόχο τόσο την ηλεκτρική αυτονομία του κάθε χώρου, όσο και την πιθανή εισροή εσόδων ανάλογα με την ηλιακή απόδοση κάθε περιοχής. Φωτοβολταϊκά μπορούν να τοποθετηθούν τόσο στις στέγες μουσείων, όσο ακόμα και σε αυτόνομες κολώνες ηλεκτροδότησης που θα καλύπτουν από αυτά τις ενεργειακές τους ανάγκες. Θα πρέπει φυσικά να διασφαλίζεται ο αισθητικός και μορφολογικός έλεγχος των εγκαταστάσεων σε γειτνίαση με μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους. Η συγκεκριμένη δράση στοχεύει προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και εντάσσεται στο ΕΣΠΑ

για χρηματοδότηση. Το κόστος της ποικίλει ανάλογα με τις εκτιμήσεις της εταιρείας που θα αναλάβει την υλοποίησή της με βάση τη μορφολογία του εδάφους, το υλικό των φωτοβολταϊκών και την ηλιακή απόδοση της περιοχής. Όσον αφορά στο χρονικό ορίζοντα της υλοποίησής της είναι δράση που μπορεί να ξεκινήσει άμεσα στο στάδιο των μελετών αλλά η ολοκλήρωσή της χρειάζεται μεγαλύτερο χρονικό περιθώριο. Το ιδιαίτερα δύσκολο χαρακτηριστικό αυτής της δράσης που θα χρειαστεί και τον περισσότερο χρόνο πραγματοποίησης είναι η υιοθέτηση του συνδυαστικού χαρακτήρα του πολιτισμού και των ΑΠΕ από τις τοπικές κοινωνίες.

Οι προτεινόμενες **ενέργειες προώθησης** για τις παραπάνω δράσεις είναι οι εξής:

- Συμμετοχή στις εκδηλώσεις ομιλητών καταξιωμένων στον τομέα τους (μπορεί να προέρχονται από κλάδους της οικονομίας, της ενέργειας, του πολιτισμού κ.ά.)
- Διαφήμιση και παρουσίαση των εκδηλώσεων:
  - ✓ στα τοπικά Μ.Μ.Ε.,
  - ✓ στις ιστοσελίδες όλων όσων σχετίζονται με την εκδήλωση (Διάζωμα, τοπικοί σύλλογοι, ερευνητικά κέντρα κ.ά.),
  - ✓ στα social media όλων των εμπλεκόμενων,
  - ✓ με flyers 1/2 A4 σε κεντρικά σημεία της εκάστοτε πόλης.

στ) Σχεδιασμός στρατηγικών ανάδειξης της «ταυτότητας» των τοπικών κοινωνιών

Ο ελληνικός χώρος είναι - από μορφολογικής άποψης - κατακερματισμένος γεγονός που καθιστά την ταυτότητα κάθε τόπου ξεχωριστή και μοναδική. Αυτή η ταυτότητα πρέπει να εξάιρεται και να καθίσταται αναγνώσιμη στον επισκέπτη. Το «Διάζωμα» ήδη έρχεται σε επαφή με τις τοπικές κοινωνίες στις περιοχές όπου δραστηριοποιείται. Μέχρι στιγμής έρχεται κατά κύριο λόγο σε επαφή με την τοπική αυτοδιοίκηση και με πολιτισμικούς συλλόγους για θέματα που αφορούν στο θέατρο, στην προστασία και στην ανάδειξή του. Έχοντας λοιπόν συνεργαστεί με τις τοπικές κοινωνίες, το «Διάζωμα» έχει τη δυνατότητα να επεκτείνει τις δράσεις του και προς την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε τόπου και να συσπειρώσει τις τοπικές κοινωνίες γύρω από το στόχο αυτό.

Οι **δέσμες δράσεων** που προτείνονται στα πλαίσια υλοποίησης της παρούσας πρότασης είναι οι εξής:

- Πραγματοποίηση έρευνας (από τα μέλη του «Διαζώματος»), σχετικά με την ιστορία κάθε περιοχής, τα λαογραφικά στοιχεία, παραδοσιακές τέχνες, τοπική βιοτεχνία (όπως υφαντική, μελισσοουργία, πηλοπλαστική, μαρμαροτεχνία, μεταλλουργία, γεωργία, κτηνοτροφία), και οργανωμένη προώθησή τους.
- Ευαισθητοποίηση μέσω εκδηλώσεων σχετικά με την ορθολογική κοστολόγηση ανάλογα με την ποιότητα και την ανάγκη και αποτελεσματικότητα της υψηλής ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών.
- Βελτίωση και αναδιοργάνωση των πωλητηρίων των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων.

Οι παραπάνω δράσεις μπορούν να υλοποιηθούν από εθελοντές - μέλη του Διαζώματος, ώστε να μειωθεί κατά το δυνατόν το μισθολογικό κόστος. Οι σχετικές εκδηλώσεις θα λαμβάνουν χώρα σε τοπικό επίπεδο, πριν από την υλοποίηση των περαιτέρω δράσεων που έχουν καθοριστεί. Οι εκδηλώσεις θα περιλαμβάνουν παρουσιάσεις με στόχο την ευαισθητοποίηση των τοπικών εμπόρων και ξενοδόχων παρουσιάζοντας βέλτιστες πρακτικές που θα πρέπει να υιοθετήσουν. Το κόστος της κάθε εκδήλωσης ανέρχεται σε 50€, λαμβάνοντας υπόψη τα έξοδα ενοικίασης μιας αίθουσας ενός ξενοδοχείου στην περιοχή. Επίσης, όσον αφορά στην αναδιοργάνωση των πωλητηρίων των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων, το κόστος είναι μεταβλητό καθώς καθορίζεται από την υφιστάμενη κατάσταση των πωλητηρίων και τις συγκεκριμένες αλλαγές που θα σχεδιαστούν και θα υλοποιηθούν.

Η χρηματοδότηση για τις δύο πρώτες δράσεις μπορεί να προέλθει από τους ανοιχτούς 'κουμπαράδες' του Διαζώματος. Όσον αφορά την βελτίωση των πωλητηρίων των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων, οι απαιτούμενοι πόροι θα προέλθουν από τα ίδια κεφάλαια των ίδιων των οργανισμών. Η εφαρμογή των δύο πρώτων δράσεων μπορεί να είναι άμεση, ενώ σχετικά με την τρίτη δράση, θα πρέπει να συμφωνηθούν με τα εμπλεκόμενα μέρη οι ενέργειες που θα λάβουν χώρα και στην συνέχεια να γίνει η ανάθεση των έργων.

Οι προτεινόμενες **ενέργειες προώθησης** για τις παραπάνω δράσεις είναι οι εξής:

- Παρουσίαση όλων των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν, σε όλα τα μέσα ενημέρωσης στα οποία το Διάζωμα έχει πρόσβαση.

- Στήριξη μέσω διαφήμισης στην ιστοσελίδα του Διαζώματος, των πρωτοβουλιών που θα αναπτυχθούν οι οποίες συμπίπτουν με τα αποτελέσματα της έρευνας και συνδέουν την περιοχή με υψηλής ποιότητας προϊόντα και υπηρεσίες.
- Διαφήμιση και παρουσίαση των εκδηλώσεων:
  - ✓ στα τοπικά Μ.Μ.Ε.,
  - ✓ στις ιστοσελίδες όλων όσων σχετίζονται με την εκδήλωση (Διάζωμα, τοπικοί σύλλογοι, αγροτικοί συνεταιρισμοί, τοπικά επιμελητήρια κ.ά.),
  - ✓ στα social media όλων των εμπλεκόμενων,
  - ✓ με flyers 1/2 A4 σε κεντρικά σημεία της εκάστοτε πόλης.
- Προβολή των πωλητηρίων των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων στην ιστοσελίδα του Διαζώματος, με δυνατότητα online αγοράς αναμνηστικών (αντίγραφα αρχαίων θεάτρων).

ζ) Συμβολή στην αναδιάρθρωση των τοπικών μουσείων

Τα περισσότερα τοπικά αρχαιολογικά μουσεία της χώρας είναι νεκροί οργανισμοί, που στερούνται διδακτικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα και που δεν προσφέρουν γενικότερη εποπτική εικόνα με κατάλληλες αναπαραστάσεις και εποπτικό υλικό. Επιβάλλεται η ριζική αναδιοργάνωσή τους, ώστε να διαθέτουν κεντρικό εκθεσιακό κορμό, να υπάρχει δηλαδή με το εκθεματικό τους υλικό μια κεντρική ιδέα και να εκπροσωπούνται μείζονα σύνολα ιστορικής μνήμης και τέχνης.

Το «Διάζωμα» ως σήμερα επικεντρώνεται στους αρχαιολογικούς χώρους. Αναθέτει και αναλαμβάνει να ανεύρει χρηματοδοτήσεις για γεωφυσικές μελέτες, απαλλοτριώσεις, ανασκαφές, μελέτες αποκατάστασης, καθώς και εργασίες αποκατάστασης. Διαθέτει λοιπόν όλη την τεχνογνωσία που απαιτείται για να επεκτείνει τις δράσεις του και στα Μουσεία.

Με τον ίδιο τρόπο που το «Διάζωμα» δρα στους αρχαιολογικούς χώρους, μπορεί να δράσει και στους μουσειακούς χώρους, αναλαμβάνοντας την ανάθεση μελετών αναδιάρθρωσης μουσείων σε μουσειολόγους, καθώς και την ανεύρεση χρηματοδοτήσεων για την πληρωμή τους.

Επιπλέον στο πλαίσιο της συνεργασίας του «Διαζώματος» με τα μουσεία προτείνεται η επέκταση της δραστηριότητάς του σε μια εξειδικευμένη δράση με τίτλο «Μοντελισμός με θέμα τα αρχαία μνημεία». Προτείνεται:

Η σύναψη συνεργασίας του Διαζώματος με βιομηχανία που δραστηριοποιείται στην παραγωγή προϊόντων μοντελισμού και ανάπτυξη προϊόντος πολιτιστικού χαρακτήρα με στόχο τόσο την ευαισθητοποίηση της νέας γενιάς προς τον πολιτισμό, όσο και την δημιουργία εσόδων για το Διάζωμα. Πιο συγκεκριμένα τα προϊόντα μοντελισμού θα αναφέρονται σε αρχαία μνημεία της Ελλάδας και παράλληλα με την συναρμολόγηση θα δίνεται η δυνατότητα εκμάθησης της ιστορίας του κάθε μνημείου και της αρχαίας Ελλάδας.

Το Διάζωμα μέσω των μελών του (αρχαιολόγων και αρχιτεκτόνων) θα παράσχει την τεχνογνωσία στην διαδικασία καθορισμού των προδιαγραφών των επιμέρους κομματιών του παιχνιδιού, ενώ παράλληλα θα αναλάβει και την δημιουργία εντύπου το οποίο θα υπάρχει μέσα σε κάθε παιχνίδι και θα αφηγείται την ιστορία του μνημείου και της αρχαίας Ελλάδας την εποχή που αυτό κατασκευάστηκε. Το κόστος θα καθοριστεί από την μελέτη της βιομηχανίας με την οποία θα συνεργαστεί το Διάζωμα και τις παραμέτρους που θα τεθούν στην συμφωνία. Το προϊόν προτείνεται να διατίθεται σε καταστήματα μοντελισμού, σε καταστήματα που υπάρχουν σε μουσεία, αλλά και στα τοπικά καταστήματα με αναμνηστικά από αρχαιολογικούς χώρους. Η συγκεκριμένη δράση κρίνεται ως μακροπρόθεσμη, καθώς το Διάζωμα θα πρέπει προηγουμένως να υλοποιήσει άλλες προτεινόμενες δράσεις.

η) Αναδιάρθρωση του μοντέλου επικοινωνίας και προώθησης των δράσεων του «Διαζώματος»

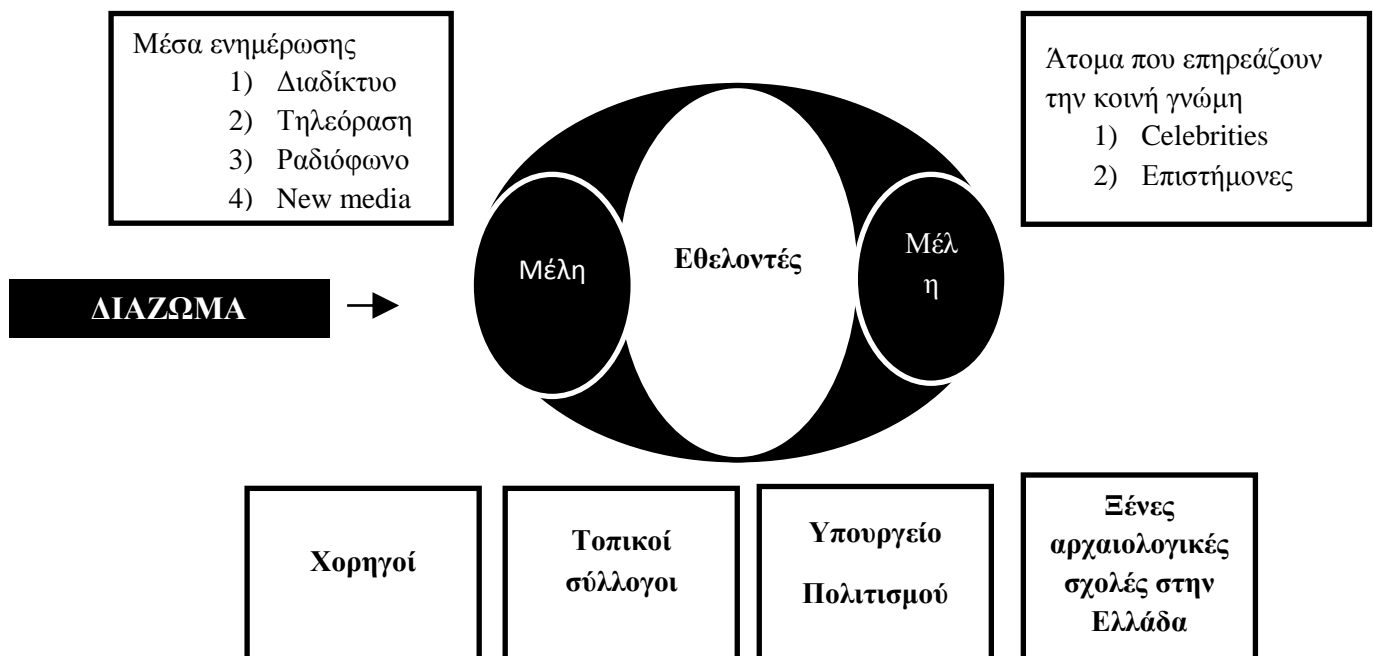
Οι προτεινόμενες **ενέργειες προώθησης** είναι:

- Αξιοποίηση των ήδη υπαρχόντων μελών του που κατέχουν θέσεις σε επιμελητήρια, σε ερευνητικά ιδρύματα, σε επιστημονικούς συλλόγους, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κ.α., ώστε το Διάζωμα να καταφέρει να προσεγγίσει ποικίλους επιστημονικούς κλάδους.
- Καθημερινή ενημέρωση των λογαριασμών του Διαζώματος στα social media (Facebook, Twitter) με παρουσίαση όλων των ανακοινώσεων, των εκδηλώσεων και σύνδεση αυτών με το λογαριασμό στο Youtube.
- Δημιουργία newsletters (ηλεκτρονικής εφημερίδας), όπου όλα τα μέλη θα ενημερώνονται για όλα τα νέα του Διαζώματος.
- Δημιουργία forum στην ιστοσελίδα, ώστε να αναπτύσσεται αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ των μελών του Διαζώματος.

- Δημιουργία μιας φόρμας εγγραφής στο site για όσους θα ήθελαν να βοηθήσουν εθελοντικά το Διάζωμα. Θα απευθύνεται σε ανθρώπους που θέλουν να αποτελούν ζωντανό κομμάτι του ελληνικού πολιτισμού. Οι εθελοντές θα:
  - Συμμετέχουν σε θέματα ανάδειξης του ελληνικού πολιτισμού.
  - Αξιοποιήσουν τις γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρίες τους και θα αποκτήσουν νέες.
  - Διασκεδάσουν και θα περάσουν ευχάριστα και δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους.
  - Κάνουν νέους φίλους και θα συναναστραφούν με ανθρώπους που μοιράζονται τις ίδιες αξίες.
- Δημιουργία ενός δικτύου επαφών με τοπικούς συλλόγους (πολιτιστικούς, αθλητικούς, εθελοντών) τους οποίους το Διάζωμα θα στηρίζει και θα στηρίζεται σε αυτούς.
- Χορηγία επικοινωνίας των δράσεων του Διαζώματος από μεγάλους ομίλους MME που ευαισθητοποιούνται σε θέματα πολιτισμού και εθελοντικών δράσεων.

Διαγραμματική απεικόνιση του μοντέλου προώθησης - επικοινωνίας

4.1. Μεθοδολογική Προσέγγιση

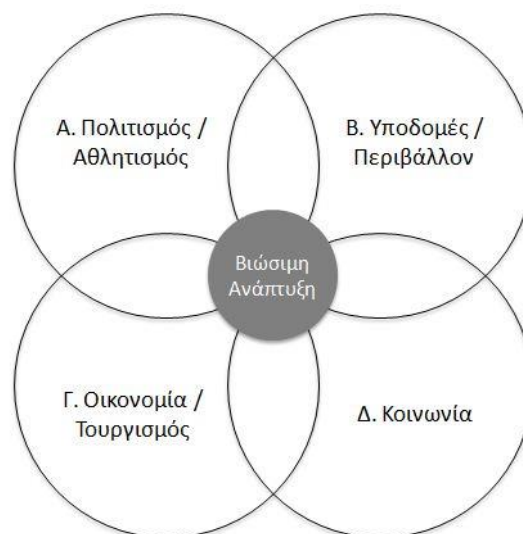
Στη μελέτη περίπτωσης εφαρμόζονται τα παρακάτω μεθοδολογικά βήματα. Απώτερος στόχος είναι μέσα από τη μελέτη περίπτωσης να προταθεί μια ολοκληρωμένη μεθοδολογία την οποία το «Διάζωμα» θα μπορεί να εφαρμόζει στις περιοχές στις οποίες αναλαμβάνει να προτείνει στρατηγικό σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης με κεντρικό πυλώνα τον πολιτισμό.

- **Μελέτη υπάρχουσας κατάστασης**

Η μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης στην πόλη της Ερέτριας έγινε σε δύο στάδια, τα οποία αναλύονται παρακάτω. Για την πληρέστερη ανάλυση των στοιχείων επιλέχθηκε η ταξινόμηση και επεξεργασία των στοιχείων σε τέσσερις θεματικές ενότητες, οι οποίες αποτελούν τους πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης:

- α) Οικονομία - Τουρισμός
- β) Κοινωνία
- γ) Περιβάλλον και Υποδομές
- δ) Πολιτισμός (και Αθλητισμός)

Οι παράγοντες που θεωρήθηκε απαραίτητο να συναξιολογηθούν είναι το ανθρώπινο δυναμικό, οι υλικοί και άυλοι πόροι, το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και η κοινωνία των πολιτών.

Οι κύριοι πυλώνες που οδηγούν στη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Στάδιο Συλλογής Στοιχείων

- Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με εκπροσώπους τοπικών κοινωνικών ομάδων (π.χ. με μέλη του συλλόγου «ΜΕΔΟΥΣΑ»), με εκπροσώπους επαγγελματιών φορέων (εμπορικός σύλλογος, συνεταιρισμός αγροτών, σύλλογος ξενοδόχων κα) καθώς και εκπροσώπους εμπλεκόμενων επιστημονικών ομάδων, όπως ο Προϊστάμενος της ΙΑ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Κων/νος Μπουκάρας, η Αρχιτέκτων Μηχανικός που εκπονεί την μελέτη αποκατάστασης του Αρχαίου θεάτρου Φωτεινή Μπέλλιου και ο Thierry Theurillat, εκπρόσωπος της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής. Επιπλέον πραγματοποιήθηκαν άτυπες συνεντεύξεις με πολίτες, μαθητές, εργαζόμενους στις ανασκαφές και άλλους ενδιαφερόμενους.
- Πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στους χώρους των μνημείων, στο αρχαιολογικό μουσείο, σε χώρους ανασκαφών, στην Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή, σε σημεία ενδιαφέροντος, όπως το Πεζονήσι και η Ακρόπολη.
- Πραγματοποιήθηκε συλλογή δευτερογενών στοιχείων από διαθέσιμη βιβλιογραφία και δημοσιευμένες μελέτες, αλλά και από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο.

Στάδιο Αξιολόγησης

- Προκειμένου να αξιολογηθούν οι απαραίτητοι για την πορεία της εργασίας παράγοντες χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ανάλυσης SWOT για κάθε έναν από τους τέσσερις κύριους άξονες της Βιώσιμης Ανάπτυξης.
- Επιπλέον, έγινε προσπάθεια καταγραφής όλων των εμπλεκόμενων μερών και αξιολόγησης των μεταξύ τους σχέσεων.

β) Προσδιορισμός στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης

Στάδιο προσδιορισμού οράματος και στρατηγικών στόχων

- Αρχικά, έγινε προσπάθεια διατύπωσης ενός σαφούς οράματος για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ερέτριας.
- Στη συνέχεια, προσδιορίστηκαν οι στρατηγικοί επιχειρησιακοί άξονες και υποάξονες για την επίτευξη του οράματος αυτού. Αξιοποιήθηκαν προς αυτή την κατεύθυνση οι τέσσερις πυλώνες ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης.

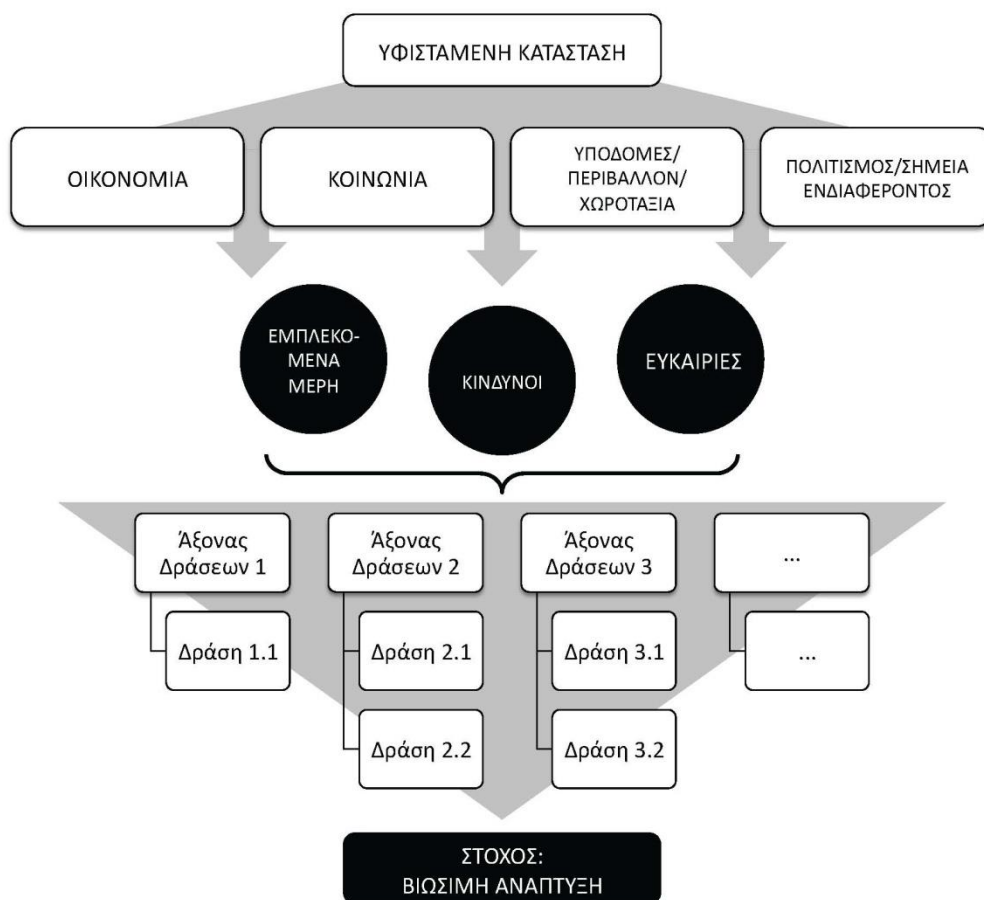
Στάδιο εξειδίκευσης στόγων σε δράσεις

- Οι στρατηγικοί επιχειρησιακοί άξονες εξειδικεύονται σε επιμέρους στόχους και στη συνέχεια σε συγκεκριμένες δέσμες δράσεων
- Οι βασικές συνιστώσες οι οποίες εξετάζονται σε σχέση με τους επιχειρησιακούς άξονες είναι: ο εντοπισμός πηγών χρηματοδότησης (ΠΕΠ ΚΜ, λοιπών επιχειρησιακών προγραμμάτων ΚΠΣ, ιδιωτικών κεφαλαίων και άλλων πηγών και τρόπων χρηματοδότησης), ο προσδιορισμός των φορέων υλοποίησης και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.
- Αξιοποιούνται οι δύο κεντρικοί πυλώνες για τη βιώσιμη ανάπτυξη που προσδιορίζονται από το χρηματοδοτικό πρόγραμμα ΣΕΣ: Πολιτισμός και Τουρισμός.
- Οι επιχειρησιακοί άξονες αξιολογούνται ως προς συγκεκριμένα κριτήρια (όπως κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις, ευκολία υλοποίησης, βαθμός επείγοντος).
- Οι επιμέρους δράσεις κατηγοριοποιούνται με βάση τον προϋπολογισμό τους σε έξι ομάδες κόστους. Αυτές είναι:

ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ (ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ)	
ΚΟΣΤΟΣ (€)	ΒΑΘΜΟΣ
Εθελοντικού χαρακτήρα	6
<10.000	5
10.001 - 50.000	4
50.0001 - 100.000	3
100.001 - 500.000	2
> 500.001	1

- Ο Προγραμματισμός των δράσεων και επεμβάσεων που προτείνονται χωρίζονται σε δύο φάσεις, στις άμεσα και με μικρό κόστος υλοποίησης (Α' φάση, 2013 - 2014) και στις μεταγενέστερες/ώριμες και με μεγαλύτερο κόστος υλοποίησης (Β' φάση, 2015 - 2018).

Διαγραμματική απεικόνιση της μεθοδολογικής προσέγγισης

θέση πάνω στη Βοιωτική και Ευβοϊκή ακτή, στο στενό του Ευρίπου. Στην περιοχή της Χαλκίδας κατασκευάστηκαν δύο γέφυρες, που ενώνουν την Εύβοια με την υπόλοιπη Στερεά Ελλάδα, δίνοντας τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης, ανεξάρτητα από τις κλιματολογικές συνθήκες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν μια αντίστοιχη μετάβαση με καράβι.

Στην περιοχή εντοπίζεται μια πληθώρα αρχαιολογικών ευρημάτων, οικισμών και οχυρώσεων, αρχαία θέατρα και ναοί, θρησκευτικά μνημεία, πύργοι, φρούρια, καθώς και αρχαιολογικά και λαογραφικά μουσεία. Γενικότερα, η περιοχή της Εύβοιας προσφέρεται για ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, όπως ο θαλάσσιος, ο οικολογικός, ο περιβαλλοντικός, ο ιαματικός, ο πολιτιστικός και ο συνεδριακός τουρισμός.

Δήμος Ερέτριας

Σύντομη Ιστορική Επισκόπηση

Η Ερέτρια αποτελεί μία από τις αρχαιότερες πόλεις της Ελλάδας, της οποίας η πρώτη κατοίκηση χάνεται στα βάθη των αιώνων. Στο χώρο της υπήρχε ζωή τουλάχιστον από τη μυκηναϊκή περίοδο και ειδικά από το 1400 π.Χ.

Για πρώτη φορά μνημονεύεται ως "Ειρέτρια" από τον Όμηρο στη Β΄ Ραψωδία της Ιλιάδας στον κατάλογο των πλοίων, που πήραν μέρος στην Τρωική εκστρατεία. Η πόλη κατοικήθηκε από τους ιωνικής καταγωγής Άβαντες και ίδρυσε αποικίες στη Χαλκιδική, τη Θράκη, την Κέρκυρα, αλλά και στην Κάτω Ιταλία και Σικελία (Μεγάλη Ελλάδα).

Αργότερα, ήρθε σε σύγκρουση με τη Χαλκίδα για την κατοχή του Ληλαντίου Πεδίου, της πεδιάδας, δηλαδή, που χωρίζει τις δυο πόλεις. Ο πόλεμος αυτός ίσως να αποτελεί την πρώτη σύγκρουση μεταξύ ελληνικών πόλεων που καταγράφεται στην ιστορία. Σύμφωνα με τον ιστορικό Θουκυδίδη (460 - 400 π.Χ.), οι ελληνικές πόλεις χωρίστηκαν στα δύο και τάχτηκαν με το ένα ή το άλλο μέρος. Ως σύμμαχοι των Χαλκιδέων αναφέρονται οι Κορίνθιοι, οι Σπαρτιάτες, οι Ερυθρείς, οι Θεσσαλοί και οι Σάμιοι και των Ερετριέων οι Μεγαρείς, οι Χίοι, οι Μεσσήνιοι, οι Αργείοι και οι Μιλήσιοι. Η παράδοση θέλει νικήτρια τη Χαλκίδα στο μακροχρόνιο αυτό πόλεμο. Το γεγονός όμως ότι η Ερέτρια ακμάζει ιδιαίτερα στη συνέχεια δημιουργεί επιχειρήματα για την υποστήριξη και της αντίθετης άποψης.

Σύμφωνα με τον ιστορικό Ηρόδοτο (485- 421 π.Χ.), η Ερέτρια πήρε μέρος στην Ιωνική επανάσταση εναντίον των Περσών με την αποστολή πέντε πολεμικών πλοίων, σε ανταπόδοση της βοήθειας που πρόσφεραν οι ιωνικές πόλεις κατά τη διάρκεια του Ληλάντιου πολέμου. Αυτό όμως είχε σαν αποτέλεσμα το μένος του Πέρση βασιλιά Δαρείου ο οποίος αποφάσισε να τους εκδικηθεί. Έτσι το 490 π.χ. όταν οι Πέρσες έφτασαν στην Ερέτρια αφού την Πολιόρκησαν επί έξι ημέρες την έβδομη μέρα, ύστερα από προδοσία κατέστρεψαν την πόλη, λεηλάτησαν τα ιερά και έπιασαν αιχμάλωτους τους κατοίκους. Λείψανα των κτιρίων της αρχαϊκής Ερέτριας, που καταστράφηκε από τους Πέρσες, έχουν εντοπιστεί σε διάφορα σημεία της πόλης.

Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα μετά την περσική καταστροφή, η Ερέτρια κατόρθωσε να ανακτήσει την προηγούμενη αίγλη της. Πήρε μάλιστα μέρος στις ναυμαχίες του Αρτεμισίου και της Σαλαμίνας με την αποστολή 7 τριήρων, και στη μάχη των Πλαταιών με την αποστολή οπλιτών.

Όταν ιδρύθηκε η Α' Αθηναϊκή Συμμαχία το 478 π.Χ. η Ερέτρια έγινε μέλος της. Όμως η ηγεμονική συμπεριφορά της Αθήνας προς τους συμμάχους τους, προκάλεσε μια πρώτη ανεπιτυχή αποστασία των ευβοϊκών πόλεων, στην οποία πήραν μέρος και οι Ερετριείς.

Στη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου οι Ερετριείς πήραν μέρος στην εκστρατεία των Αθηναίων εναντίον της Σικελίας. Μετά την ήττα των αθηναϊκών δυνάμεων όμως, οι Ερετριείς στράφηκαν προς τη Σπάρτη. Έτσι μια νέα αποστασία των ευβοϊκών πόλεων είχε ως αποτέλεσμα την ολομέτωπη αντιπαράθεση αθηναϊκών και πελοποννησιακών δυνάμεων. Σε ναυμαχία που έγινε το 411 π.Χ. κοντά στην Ερέτρια οι Αθηναίοι νικήθηκαν. Οι Ερετριείς μάλιστα συνέδραμαν αποτελεσματικά στη νίκη των πελοποννησιακών ναυτικών δυνάμεων και εξόντωσαν όσους Αθηναίους ζήτησαν καταφύγιο στην πόλη τους.

Το 378 π.Χ. η Ερέτρια έγινε μέλος της Β' Αθηναϊκής Συμμαχίας αλλά αποστάτησε και πάλι. Το 338 π.Χ. μετά τη μάχη της Χαιρώνειας η Ερέτρια βρέθηκε υπό την κυριαρχία των Μακεδόνων. Στις αρχές του 3ου αιώνα π.Χ. λειτούργησε στην πόλη φιλοσοφική σχολή που ιδρύθηκε από το Μενέδημο και είναι γνωστή ως Ερετριακή σχολή.

Η Ερέτρια παρέμεινε στη μακεδονική επικυριαρχία μέχρι το 198 π.Χ., οπότε υπέστη την επίθεση των Ρωμαίων. Η πόλη κυριεύτηκε και λεηλατήθηκε, ενώ οι κάτοικοι κατέφυγαν στην ακρόπολη. Με απόφαση της ρωμαϊκής συγκλήτου, η Ερέτρια, ανακηρύσσεται ελεύθερη από τον Ρωμαίο στρατηγό Φλαμίνιο το 196 π.Χ. Παρά την καινούρια ακμή της η πόλη έπεσε τελικά στην αφάνεια και ερημώθηκε.

Σύγχρονη εποχή

Η σύγχρονη κωμόπολη ιδρύθηκε το 1824, μετά το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης και την καταστροφή των Ψαρών τον Ιούνιο του 1824, όταν ήλθαν στην περιοχή επιζώντες από τα Ψαρά, οι οποίοι της έδωσαν το όνομα Νέα Ψαρά. Το όνομα χρησιμοποιήθηκε σημαντικά στον 19ο αιώνα, αλλά στη συνέχεια επικράτησε το όνομα Ερέτρια. Οι ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν από τον 19ο αιώνα από τις αρμόδιες αρχαιολογικές υπηρεσίες, έφεραν στο φως μεγάλη ποικιλία πολύτιμων ευρημάτων αρχαίας εποχής.

Ο Δήμος Ερέτριας βρίσκεται στην Κεντρική Εύβοια και συστάθηκε το 2011 με το Πρόγραμμα Καλλικράτης, από τη συνένωση των προϋπαρχόντων Δήμων Αμαρυνθίων και Ερέτριας. Έδρα του Δήμου είναι η Ερέτρια, παρότι η μεγαλύτερη πόλη του δήμου είναι η Αμάρυνθος. Η πρόσβαση στην πόλη της Ερέτριας μπορεί να γίνει είτε μέσω της Χαλκίδας οδικώς, από την οποία απέχει 22 χλμ, είτε μέσω του Ωροπού, με τον οποίο συνδέεται ακτοπλοϊκά.

Ο Δήμος διαιρείται σε δύο δημοτικές ενότητες, οι οποίες ταυτίζονται με τους παλαιούς «καποδιστριακούς» δήμους και οι οποίες διαιρούνται περαιτέρω σε δημοτικές και τοπικές κοινότητες.

- Δημοτική Ενότητα Αμαρυνθίων: Κοινότητα Αμαρύνθου, Άνω Βάθειας, Γυμνού, Καλλιθέας και Σέττας.
- Δημοτική Ενότητα Ερέτριας: Κοινότητα Ερέτριας

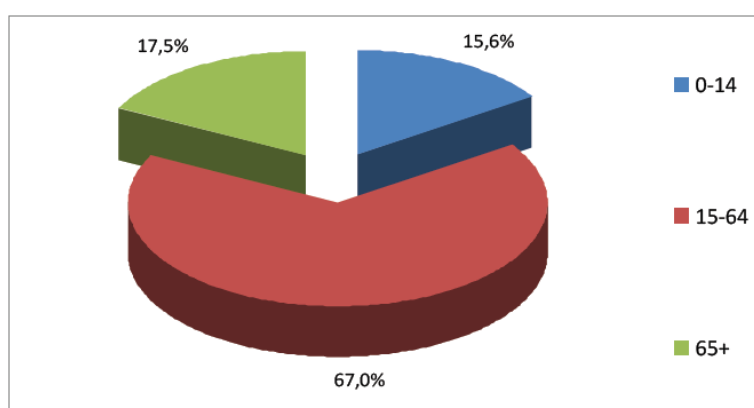
4.2.2. Οικονομία

Η κατανομή στους τρεις παραγωγικούς τομείς παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

2001	Νομαρχία Ευβοίας		Δήμος Ερέτριας	
	Άτομα	%	Άτομα	%
Πρωτογενής	11.875	18,8	489	12,1
Δευτερογενής	20.269	28,6	1.233	30,6
Τριτογενής	34.632	48,9	2.023	50,2
Δεν δήλωσαν/νέοι	3.976	5,6	286	7,1
Σύνολο	70.752		4.031	

Το ποσοστό του πληθυσμού του Δήμου που αντιστοιχεί στις παραγωγικές ηλικίες (ηλικιακές ομάδες 15-64 ετών) ανέρχεται στο 67% και είναι λίγο υψηλότερο από αυτό του Νομού Ευβοίας (66%). Το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της χώρας διαμορφώνεται στο 68,1% το οποίο είναι λίγο μεγαλύτερο από αυτό του Δήμου. Όσον αφορά στον πληθυσμό των μη παραγωγικών ηλικιών (0 έως 14 και 65 και άνω), αυτός ανέρχεται σε 4.038 άτομα (0-14: 1.902 άτομα τα οποία αντιστοιχούν στο 15,6% του πληθυσμού του Δήμου και 65+: 2.136 άτομα τα οποία αντιστοιχούν στο 17,5% του συνολικού πληθυσμού του Δήμου), ήτοι συνολικά περίπου 33% του συνολικού πληθυσμού του Δήμου.

Παραγωγικές και μη ηλικίες (2001)

Προκειμένου να γίνει η αξιολόγηση του τομέα της οικονομίας, μέσα από τα στοιχεία τα οποία συλλέχθηκαν και αναλύθηκαν, ακολουθείται η ανάλυση S.W.O.T., η οποία έχει ως στόχο να αναδείξει τα πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα, τις ευκαιρίες και

απειλές, που προκύπτουν από τον τρόπο με τον οποίο είναι διαμορφωμένος ο τομέας αυτός, στην περιοχή μελέτης.

Ανάλυση S.W.O.T. της Οικονομίας

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη ανεπτυγμένης βάσης στον τριτογενή τομέα, σε σχέση με τους δύο άλλους παραγωγικούς τομείς. • Ύπαρξη φυσικοί και πολιτισμικών πόρων, ικανών να στηρίζουν το τουριστικό προϊόν. • Πολυμορφία φυσικών πόρων (ορεινών συμπλεγμάτων, νησιωτικού χώρου, κλπ.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση των επενδυτικών ευκαιριών στην καινοτομία, τον πολιτισμό, τον τουρισμό και τον πρωτογενή τομέα. • Προβλεπόμενη αύξηση της ζήτησης για εναλλακτικές μορφών τουρισμού (ιδιαίτερα του πολιτιστικού και παραθεριστικού τουρισμού). • Επενδυτική αξιοποίηση του «Νησιού των Ονείρων» - Πεζονήσι. • Σύζευξη του αγροτικού τομέα με τον τριτογενή, αναφορικά με τα γεωργικά προϊόντα προστιθέμενης αξίας, βιολογικά, υψηλής ποιότητας, επώνυμα. • Προτεραιότητα για την χρήση ΑΠΕ από την ΕΕ - επενδυτικές ευκαιρίες. • Σύζευξη των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής με τον τουρισμό, κατά τρόπο τέτοιο, ώστε να επιτευχτεί αύξηση της ανταγωνιστικότητας, αύξηση της αναγνωρισιμότητας και να προκύψουν οικονομικά σχέδια βιώσιμης ανάπτυξης.
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη εξειδίκευσης ανθρώπινων πόρων. • Χαμηλή ποιότητα τουριστικού προϊόντος. Αδυναμία στην παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. • Πολύπλοκο διοικητικό και νομοθετικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται οι ΜΜΕ (Μικρές 	<ul style="list-style-type: none"> • Εξωγενής ανάπτυξη. Ανάπτυξη περιοχών πλησίον της Ερέτριας, όπως Χαλκίδα, Ωροπό, ή πλησίον της Αθήνας, όπως Κόρινθος, Ελευσίνα, Ναύπλιο κτλ. • Υψηλή ευαισθησία της τουριστικής κίνησης από εξωγενείς παράγοντες, όπως η συνολική επικοινωνιακή

<p>Μεταποιητικές Επιχειρήσεις).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απουσία επιχειρηματικού πνεύματος στον πρωτογενή τομέα, μικρή διαφοροποίηση προς την ποιότητα. • Ελλιπής αξιοποίηση των ΑΠΕ. • Νομικό έλλειμμα / αδυναμία φορέων, κυρίως των ΟΤΑ για την εφαρμογή σχεδίων βιώσιμης ανάπτυξης. • Άναρχη εξάπλωση οικονομικών και οικιστικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη. • Απουσία υποδομών Έρευνας και Τεχνολογίας, περιορισμένη παρουσία καινοτομίας, μικρή δραστηριοποίηση παρά την ύπαρξη πόρων κατά το Γ' ΚΠΣ. 	<p>στρατηγική για τον τουρισμό στη χώρα μας, τη διεθνή και εγχώρια κρίση που επηρεάζουν απρόβλεπτα τη ζήτηση.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι επενδύσεις να μην κατευθυνθούν προς τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής ή σε νέους κλάδους και καινοτόμες δραστηριότητες που θα μπορέσουν να οδηγήσουν σε διαφοροποίηση των τοπικών προϊόντων. • Μειωμένη αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση των αναπτυξιακών δράσεων που θα προταθούν και μειωμένη απορροφησιμότητα των αντίστοιχων κονδυλίων.
--	---

4.2.3. Κοινωνία

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται εν συντομία κάποια χαρακτηριστικά στοιχεία της κοινωνίας της Ερέτριας.

Δημογραφικά Στοιχεία	Τοπικοί Σύλλογοι και Οργανώσεις	Πόροι προς Αξιοποίηση
<ul style="list-style-type: none"> • Δήμος Ερέτριας = 13.160 κάτοικοι • Δείκτης ανεργίας όλης της Ευβοίας: 24,8% 	<ul style="list-style-type: none"> • Σύλλογος Ενεργών Πολιτών Δήμου Ερετρίας "Η ΜΕΔΟΥΣΑ" • Ναυταθλητικός Όμιλος Ερέτριας • Πολιτιστικός Σύλλογος Ερέτριας «Κ. Κανάρης» • Περιβαλλοντικός Σύλλογος Ερέτριας "ΑΧΙΝΟΣ" • Εθελοντικός Σύλλογος Δασοπροστασίας Ερέτριας • Φιλοζωικός Σύλλογος Ερέτριας "Ο Άργος" • Κυνηγητικός Σύλλογος 	<ul style="list-style-type: none"> • Ξενοδοχεία • Σχολεία • Αθλητικά κέντρα • Φυσικοί πόροι • Αρχαιολογικοί χώροι • Αρχαιολογικό Μουσείο • Χώροι σύγχρονου πολιτισμού • Ελβετική Αρχαιολογική σχολή

	Ερέτριας	
--	----------	--

Πληθυσμιακή Μεταβολή

Γεωγραφική Ενότητα	2001	2011
Σύνολο Χώρας	10.964.020	10.787.690
Περιφερειακή Ενότητα Ευβοίας	207.305	210.210
Δήμος Ερέτριας	11.847	13.160

Από τα δημογραφικά στοιχεία που παρατίθενται, προκύπτει ότι ο πληθυσμός του Δήμου κατά την απογραφή του 2011 παρουσιάζει ελαφρά αύξηση, σε σχέση με το 2001. Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός πως ο δείκτης νεανικότητας στο Δήμο κυμαίνεται στο 15,57% σύμφωνα με την απογραφή του 2001 (καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το 2011), ενώ στο σύνολο της χώρας βρίσκεται στο 15,20%. Ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού στο Δήμο διαμορφώνεται στο 17,48 % ενώ στο σύνολο της χώρας στο 16,70%, δηλαδή παρατηρείται σταθερός δείκτης νεανικότητας και αυξημένος δείκτης γήρανσης, σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα.

Στοιχεία Ανεργίας

Ο δείκτης ανεργίας στην Εύβοια αυξήθηκε στο 24,8% το 2011, όταν το 2001 ήταν μόλις 11,6%. Δηλαδή, σημειώθηκε μια μεταβολή της τάξης του 114%. Σίγουρα, από το 2011 έως σήμερα ο δείκτης ανεργίας έχει αυξηθεί κατά πολύ.

	Ποσοστό Ανεργίας 2001 (%)	Ποσοστό ανεργίας 2011 (%)	Μεταβολή 01-11 (%)
Νομός Ευβοίας	11,6	24,8	114

Κινήσεις και Οργανώσεις Πολιτών

Στην περιοχή της Ερέτριας δραστηριοποιούνται πολλοί τοπικοί σύλλογοι, οι οποίοι καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα δράσεων και ενεργειών. Στη συνέχεια, παρατίθενται οι κυριότεροι τοπικοί σύλλογοι της περιοχής μελέτης.

- **Σύλλογος Ενεργών Πολιτών Δήμου Ερέτριας "Η ΜΕΛΟΥΣΑ"**

Ο Σύλλογος Ενεργών Πολιτών Δήμου Ερέτριας “Η ΜΕΛΟΥΣΑ”, είναι μη κερδοσκοπικός, μη κομματικός, μη κυβερνητικός, μη κρατικός φορέας ενεργών πολιτών που στηρίζεται σε εθελοντική βάση συμμετοχής.

Δράσεις: Πολιτισμικές, Αθλητικές, Περιβαλλοντικές

- **Ναυταθλητικός Όμιλος Ερέτριας**

Δημιουργήθηκε το 2011 και διαθέτει εγκαταστάσεις σε κεντρικό σημείο της Ερέτριας προσελκύοντας νέους αθλητές στα τμήματα ιστιοπλοΐας και κολύμβησης τα οποία εκπαιδεύουν περισσότερα από 100 παιδιά κάθε χρόνο.

Δράσεις: Αθλητικές

- **Πολιτιστικός Σύλλογος Ερέτριας «Κ. Κανάρης»**

Ο πολιτιστικός - μορφωτικός - πατριωτικός σύλλογος Ερέτριας «Κ. Κανάρης» δραστηριοποιείται στην Ερέτρια, τουλάχιστον από το έτος 1974, ενώ το 1979 απέκτησε και νομική υπόσταση καθόσον ενεγράφη στο βιβλίο Σωματείων του Πρωτοδικείου Χαλκίδας με αύξοντα αριθμό 395/79. Όλο αυτό το χρονικό διάστημα λειτουργεί χωρίς καμία διακοπή και τα μέλη που αριθμεί σήμερα είναι περίπου 500.

Δράσεις: Πολιτισμικές

- **Περιβαλλοντικός Σύλλογος Ερέτριας "ΑΧΙΝΟΣ"**

Δράσεις: Περιβαλλοντικές.

- **Εθελοντικός Σύλλογος Δασοπροστασίας Ερέτριας**

Δράσεις: Περιβαλλοντικές.

- **Φιλοξωικός Σύλλογος Ερέτριας "Ο Άργος"**

Δημιουργήθηκε το 2010 και απαριθμεί περίπου 50 κατοίκους της περιοχής.

Δράσεις: Προστασία αδέσποτων ζώων.

- **Ιππικός Όμιλος Ερέτριας**

Δράσεις: Αθλητικές.

- **Κυνηγητικός Σύλλογος Ερέτριας**

Επιδιώξεις και Εμπόδια της Κοινωνίας

Επιδιώξεις πολιτών	Εμπόδια
<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία αθλητικών κέντρων • Ουσιαστική εκπαίδευση • Διαφήμιση της περιοχής • Μεγαλύτερη ενημέρωση για την πολιτιστική κληρονομιά • Εναλλακτικές μορφές τουρισμού 	<ul style="list-style-type: none"> • Μειωμένη επιχειρηματικότητα λόγω κρίσης • Ελλιπής παιδεία • Έλλειψη κινήτρων στη νέα γενιά • Έλλειψη προτύπων • Έλλειψη συλλογικής προσπάθειας

και αναψυχής • Ποιοτικός τουρισμός	<ul style="list-style-type: none"> • Απροθυμία για αλλαγή • Γραφειοκρατία
Επιδίωξη συλλόγων	Εμπόδια συλλόγων
<ul style="list-style-type: none"> • Ενεργοποίηση πολιτών • Αξιοποίηση φυσικού πλούτου • Σύσταση εταιρίας λαϊκής βάσης • Ανάδειξη των αρχαίων χώρων περιοχής 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανασφάλεια και αμφιβολία των πολιτών για τις προθέσεις των συλλόγων • Έλλειψη οικονομικών πόρων • Προβλήματα συνεργασίας με την τοπική αυτοδιοίκηση

Πόροι προς Αξιοποίηση

Βασικοί παράγοντες για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής αποτελούν οι φυσικοί και ανθρωπογενείς πόροι της. Η σωστή αξιοποίηση των πόρων αυτών, θα ενισχύσει την ταυτότητα της περιοχής και θα την καταστήσει ανταγωνιστική. Παρακάτω αναφέρονται οι κυριότεροι πόροι προς αξιοποίηση στην περιοχή της Ερέτριας.

- **Ξενοδοχεία** (12 Ξενοδοχεία, 4 Ενοικιαζόμενες κατοικίες. Συνολικές κλίνες: 4000)
- **Σχολεία** (1 Γυμνάσιο, 1 Λύκειο, 2 Δημοτικά, 3 Νηπιαγωγεία, 1 Παιδικός Σταθμός)
- **Αθλητικά κέντρα** (Ελλιπείς εγκαταστάσεις και εξοπλισμός)
- **Φυσικοί πόροι** (Νησί των Ονείρων, Σέττα)
- **Αρχαιολογικοί χώροι** (πολλοί και αναξιοποίητοι)
- **Λιμάνι** (ελάχιστη προσέγγιση σκαφών)
- **Αρχαιολογικό Μουσείο**, Επισκεψιμότητα: Χειμερινοί μήνες = 100 άτομα/μήνα (νεκρή περίοδος, πολλές σχολικές εκδρομές). Καλοκαιρινοί μήνες = 600 άτομα/μήνα (κυρίως επισκέπτες από το εξωτερικό)
- **Χώροι σύγχρονου πολιτισμού** (Λαογραφικό Μουσείο, σπίτι Κανάρη)
- **Αρχαιολογική Ελβετική σχολή** (1 μόνιμος επιστημονικός υπεύθυνος, 5 άτομα το χειμώνα έως 15 καλοκαίρι). Ενέργειες που πραγματοποιεί: μελέτες ανασκαφών, αρχαιολογικά ερωτήματα ακαδημαϊκής φύσεως, συντήρηση και προστασία αρχαιοτήτων. Διατηρεί πολύ καλή συνεργασία με την εφορία αρχαιοτήτων, αλλά παρατηρείται έλλειψη επικοινωνίας της με την τοπική κοινωνία.

Ανάλυση S.W.O.T. της Κοινωνίας

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Φιλόξενη κοινωνία • Ενεργοί πολιτιστικοί σύλλογοι • Επιστημονικό ενδιαφέρον για την περιοχή • Γρήγορη ενσωμάτωση - εξοικείωση με τις παραδόσεις της περιοχής • Πολλά περιθώρια ανάδειξης και προώθησης κοινωνικών και αθλητικών δράσεων 	<ul style="list-style-type: none"> • Ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για τα αρχαία θέατρα («Διάζωμα») • Κίνημα εθελοντισμού • Τουριστική αξιοποίηση της περιοχής
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Αυξημένη ανεργία • Ελλείψεις σχολείων σε υποδομές και προσωπικό • Μειωμένη διάδοση του εθελοντισμού και της σημασίας του • Μειωμένη αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων • Μη ολοκληρωμένη κατοχύρωση - τεκμηρίωση της δημοτικής περιουσίας • Μειωμένη επιχειρηματικότητα λόγω οικονομικής κρίσης. • Μη εφαρμογή σχεδίων πόλεων • Ελλιπής ανάπτυξη μαζικού αθλητισμού και οργανωμένων αθλητικών κέντρων • Έλλειψη αθλητικών γεγονότων • Ανεπαρκής φωτισμός παραλιακού τμήματος • Έλλειψη συστηματικής καθαριότητας σε παραλίες και ανεπαρκής φωτισμός των αρχαιολογικών χώρων • Μη αξιοποίηση των πολιτιστικών χώρων της περιοχής • Ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για τους χώρους αρχαιολογικού 	<ul style="list-style-type: none"> • Η οικονομική ύφεση αναμένεται να δημιουργήσει πολλαπλά προβλήματα σε μεγάλο αριθμό δημοτών • Διαρκής αλλαγή της νομοθεσίας, πολυνομία και επικαλυπτόμενες αρμοδιότητες Υπουργείων, γραφειοκρατία

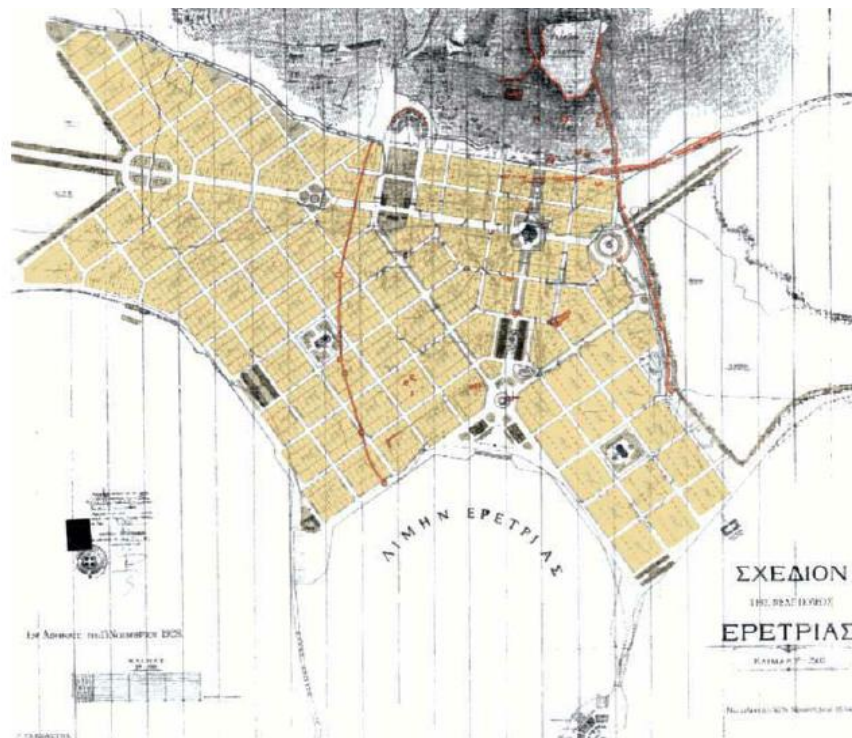

<p>ενδιαφέροντος</p> <ul style="list-style-type: none"> Μη αξιοποίηση των εκπαιδευτικών εκδρομών στα αρχαιολογικά μνημεία μέσω βιωματικής μάθησης 	
--	--

4.2.4. Περιβάλλον - Χωρική Οργάνωση - Υποδομές

Πολεοδομικός Σχεδιασμός

Όπως αναφέρεται σε προηγούμενη υποενότητα, η κατοίκηση στην περιοχή της Ερέτριας σημειώθηκε ήδη από τη Μυκηναϊκή περίοδο (1400 π.Χ.). Το 198 π.Χ. η πόλη πέρασε υπό τη ρωμαϊκή κυριαρχία και σταδιακά παρήκμασε. Το 511 μ.Χ. επήλθε η οριστική ερήμωση της πόλης λόγω ενός μεγάλου σεισμού. Μετά από ερήμωση δεκατριών αιώνων, το 1833 ξεκίνησε ο εποικισμός τη Ερέτριας από κατοίκους των κατεστραμμένων Ψαρών. Η πόλη χτίστηκε στα ερείπια των αρχαίων οικημάτων και μετονομάστηκε σε Νέα Ψαρά. Το 1834 εκπονήθηκε το Πολεοδομικό σχέδιο της Ερέτριας από τους Κλεάνθη και Σάουμπερτ. Προτεραιότητά του αποτελούσε η οπτική σύνδεση των συμβολικών στοιχείων της πόλης.

Αντίγραφο του Σχεδίου Πόλης της Ερέτριας (1928)

Ο σχεδιασμός της νέας πόλης της Ερέτριας έγινε με βάση την τοπογραφική αποτύπωση του J.B.Beck, που περιλάμβανε με αρκετή ακρίβεια τα ορατά ερείπια της

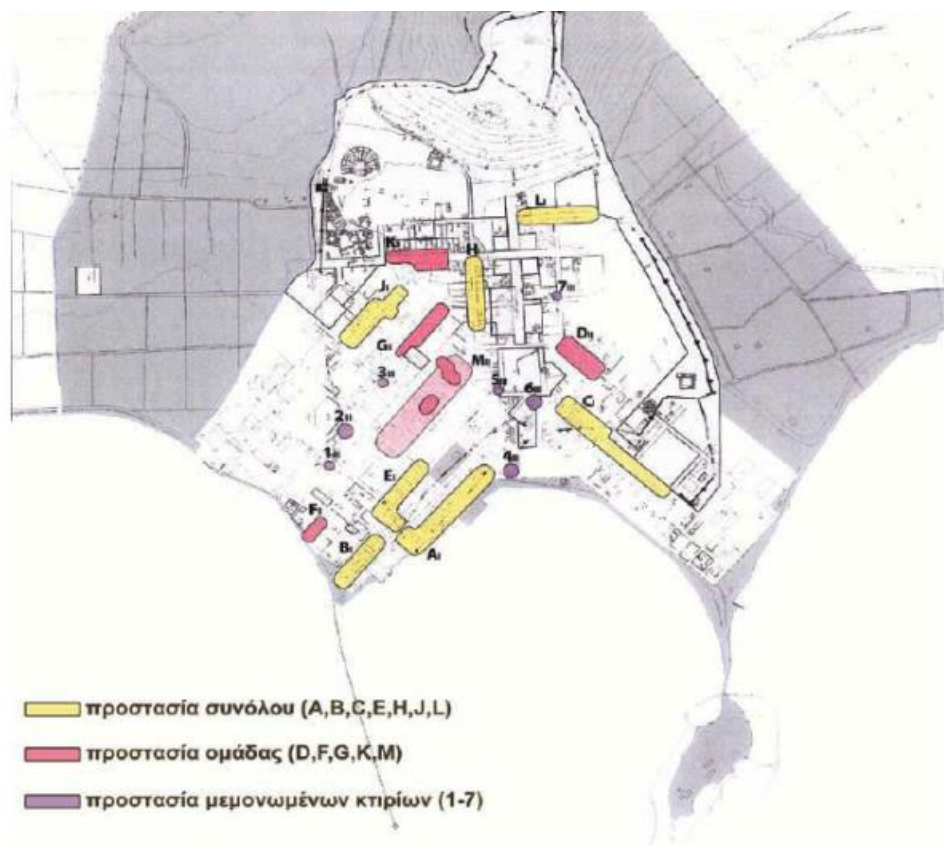
αρχαίας πόλης, όπως τμήματα του αρχαίου τείχους, της ακρόπολης, του θεάτρου, αλλά και αρκετών άλλων. Η χάραξη του σχεδίου έγινε, ουσιαστικά, χωρίς καμία δέσμευση αφού δεν υπήρχε προηγούμενος οικισμός. Όπως στο σχέδιο της Αθήνας (λόγω της έκτασης και της θέσης της παλιάς πόλης), έτσι και στο σχέδιο της Ερέτριας (λόγω του ανοιχτού σχήματος του κόλπου), τα τοπογραφικά δεδομένα προσφέρονται για το σχεδιασμό μιας πόλης με τρεις συνοικίες τοποθετημένες μεταξύ τους υπό γωνία 45°. Η σύσταση τριών συνοικιών στην Ερέτρια προκύπτει καταρχήν από την παραπάνω συσχέτιση, ενώ στο γεγονός αυτό συνηγορεί και το ότι, αντίστοιχα στις δημιουργούμενες αυτές συνοικίες, τοποθετούνται από μία εκκλησία και μία αγορά.

Τον Απρίλιο του 1964, ξεκίνησαν οι εργασίες των Ελβετών αρχαιολόγων στην Ερέτρια. Από το 1895, τη χρονιά που σταμάτησαν οι εργασίες της Αμερικάνικης Αρχαιολογικής Σχολής, καμιά άλλη ξένη αποστολή δεν είχε αναλάβει την έρευνα του χώρου. Μετά την πτώση της δικτατορίας, το 1975, η Ελβετική Αποστολή ζήτησε και έλαβε τον τίτλο της Αρχαιολογικής Σχολής. Οι δραστηριότητες της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής είναι από τότε πολλαπλές, ενώ πολλοί καθηγητές, υποψήφιοι διδάκτορες, προχωρημένοι φοιτητές και εξασκούμενοι των ελβετικών πανεπιστημίων συμμετέχουν στις δραστηριότητες της Σχολής και προσφέρουν σημαντικά στην εξερεύνηση του παρελθόντος της Ερέτριας, στη μελέτη του ανασκαφικού υλικού, τη δημοσίευση των ερευνών, τη συντήρηση των λειψάνων στο χώρο και το μουσείο, καθώς και την ανάδειξη και παρουσίασή τους στο κοινό.

Το ενδιαφέρον της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής επεκτείνεται και στη σύγχρονη ιστορία της πόλης. Το 1974 μια ομάδα αρχαιολόγων και καθηγητών από την ομοσπονδιακή πολυτεχνική σχολή της Ζυρίχης, αποφάσισαν να επεξεργαστούν ένα ρυθμιστικό σχέδιο για την Ερέτρια. Το 1976 το ρυθμιστικό αυτό σχέδιο ολοκληρώθηκε και παραδόθηκε από τους Schefold και Krause στην τότε κοινότητα της Ερέτριας. Οι τρεις βασικοί άξονες στους οποίους κινείται είναι:

- Η δεσμευτική διατήρηση του σχεδίου του 1834,
- η προστασία και ανάδειξη των αρχαιολογικών ευρημάτων και
- η προστασία και ανάδειξη κτιρίων και συνόλων της κλασικιστικής πόλης.

Το 1990 εκπονήθηκε το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Ερέτριας το οποίο είναι υπό αναθεώρηση με το νέο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, το οποίο δεν έχει εγκριθεί και εφαρμοστεί ακόμα.

Σχέδιο από την πρόταση της ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής για την ανάδειξης αξιόλογων κτιριακών συνόλων

Ανάλυση S.W.O.T. για Περιβάλλον - Χωρική Οργάνωση - Υποδομές

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
<p>Περιβάλλον</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη μικρών κατάφυτων νησιών αλλά και του Πεζονησίου που διαμορφώνουν ένα ενδιαφέρον τοπίο προς τη θάλασσα. • Πεζονήσι με πλούσια βλάστηση και υποδομές. • Εγγύτητα της περιοχής μελέτης με το χωριό της Σέττας. • Ύπαρξη εθελοντισμού για δράσεις που αφορούν στο περιβάλλον και το πράσινο. • Ευαισθητοποίηση για χρήση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον. 	<p>Περιβάλλον</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κακής ποιότητας παραλίες - περιπτώσεις μη καθαρών ακτών. • Ύπαρξη λιμνοθάλασσας στα ΒΑ της πόλης, η οποία έχει μετατραπεί σε έλος. • Ελλιπής υλοποίηση προγραμμάτων ανακύκλωσης. • Μη εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διαχείρισης απορριμμάτων. • Έλλειψη χωροθέτησης κάδων και μικρός αριθμός αυτών. • Έλλειψη ενημέρωσης των πολιτών για θέματα περιβάλλοντος και

<ul style="list-style-type: none"> • Παρθένο ελατόδασος Εύβοιας. • Σπηλαιολογικό ενδιαφέρον στην ευρύτερη περιοχή. <p style="text-align: center;">Χωρική Οργάνωση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη ευρημάτων από πολλές ιστορικές περιόδους, από τη Μυκηναϊκή περίοδο μέχρι σήμερα (οικιστική ανάπτυξη σε πολλές ιστορικές περιόδους). • Διασπορά ενδιαφερόντων, από αρχιτεκτονικής πλευράς, κτισμάτων από το 1835-1930. • Εκπόνηση και εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδίου του 1834. <p style="text-align: center;">Υποδομές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Άμεση χρονικά σύνδεση με την Αθήνα μέσω ferry boat / οδικώς μέσω Χαλκίδας. 	<p>σύγχρονων μεθόδων ανακύκλωσης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θολό ιδιοκτησιακό καθεστώς του Πεζονησίου. • Ελλιπής συντήρηση, καθαριότητα . <p style="text-align: center;">Χωρική Οργάνωση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εντοπισμός αυθαίρετων κτισμάτων σε άμεση εγγύτητα με τους αρχαιολογικούς χώρους (καταπάτηση της οικοδομικής γραμμής στην οδό αρχαίου θεάτρου). • Ελλιπής έλεγχος της μορφολογίας των νεοτέρων κτισμάτων. • Απουσία σύνδεσης και αξιοποίησης των ελεύθερων - κοινόχρηστων χώρων. • Μη επιχωμάτωση τμήματος του λιμανιού, με αποτέλεσμα τη τμηματική απώλεια των οικοδομικών γραμμών της χάραξης. • Καταπάτηση ή μη αξιοποίηση αρχαιολογικών ευρημάτων, που σημειώνονται πάνω στο σχέδιο του 1934, όπως «ο περίπατος στα τείχη» στο ανατολικό τμήμα της πόλης. • Έλλειψη πρόνοιας και προστασίας διαπιστώνεται και για τα κτίρια που κατασκευάστηκαν πριν από το 1930. • Οι διαφορετικοί φορείς αδυνατούν να συνεργαστούν γόνιμα, ώστε τελικά να πραγματοποιούνται μόνο σπασμωδικές, χωρίς συντονισμό και αμφιβόλου αισθητικής και λειτουργικής υπόστασης προτάσεις και επεμβάσεις. • Έλλειψη ολοκληρωμένων μελετών ανάπλασης. • Μη εφαρμογή σχεδίων πόλεων.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Αναξιοποίητοι κοινόχρηστοι χώροι. • Έλλειψη επαρκών χώρων πρασίνου. <p style="text-align: center;">Υποδομές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη συχνών και νυχτερινών δρομολογίων. • Ελλιπής και δυσλειτουργική συγκοινωνία. • Κακή κατάσταση του οδικού δικτύου μετά τη Χαλκίδα. • Η περιφερειακή οδός δε συμπίπτει κατά ένα μεγάλο μέρος της με τη χάραξη του οδικού δικτύου του 1834. • Η ιεράρχηση του οδικού δικτύου είναι ασαφής και δε συμβαδίζει με το πνεύμα του σχεδίου του 1834. • Έλλειψη σήμανσης στο οδικό δίκτυο • Το δίκτυο πεζοδρόμων φαίνεται να δημιουργείται σχεδόν τυχαία, χωρίς δυναμικό χαρακτήρα • Έλλειψη υποδομών ΑΜΕΑ • Έλλειψη υποδομών ευρυζωνικότητας (ΤΠΕ).
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<p style="text-align: center;">Περιβάλλον</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η αξιοποίηση της θάλασσας για διεξαγωγή μαθημάτων και αγώνων ιστιοπλοΐας λόγω των ευνοϊκών καιρικών συνθηκών κατά τη διάρκεια του χειμώνα. • Η ολοκληρωμένη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η εγγύτητα με το χωριό της Σέττας για ανάπτυξη εναλλακτικών τουριστικών μορφών. • Δυνατότητα αξιοποίησης του Πεζονησίου. 	<p style="text-align: center;">Περιβάλλον</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η μη βιώσιμη αξιοποίηση των μικρών νησιών με επενδύσεις που δε σέβονται το φυσικό περιβάλλον. • Αυξημένη ηχορρύπανση (ειδικά σε σχέση με το αρχαίο θέατρο) λόγω της διέλευσης του δρόμου μέσω από τον αστικό ιστό. <p style="text-align: center;">Χωρική Οργάνωση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα πολεοδομικά σχέδια που έχουν εκπονηθεί δεν εφαρμόζονται σε μεγάλο βαθμό.

<ul style="list-style-type: none"> • Πρόθεση δημιουργίας εταιρίας λαϊκής βάσης και σύμπραξη με τον ιδιωτικό τομέα. <p style="text-align: center;">Χωρική Οργάνωση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η συνέχεια (με διαλείμματα) της κατοίκησης της πόλης από τη Μυκηναϊκή περίοδο εμπλουτίζει με τοπόσημα τον ιστό της πόλης. • Υπάρχει πρόταση δημιουργίας ανοιχτού αρχαιολογικού χώρου σε συνδυασμό με ανάπλαση. • Να εφαρμοστούν οι μορφολογικοί κανόνες που προτείνονται από τη μελέτη της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής (υπάρχει αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης). • Καταγράφονται, ταξινομούνται χρονικά και επεξεργάζονται τα κτίρια μέχρι το 1930 περίπου και προτείνονται τρόποι και αρχές προστασίας τους. • Πρόθεση για ανάπλαση του παραλιακού μετώπου (ύπαρξη μελέτης). • Σχέδιο για εκτροπή της εθνικής οδού Χαλκίδας - Κύμης πίσω από το λόφο Καστέλι. <p style="text-align: center;">Υποδομές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η σύνδεση με την Αθήνα μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω (πχ συχνότητα δρομολογίων καραβιών). • Η μικρή κλίμακα και η μορφολογία της πόλης ευνοεί τη χρήση ποδηλάτου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Παρατηρείται αυξανόμενη ανάγκη για κατοικία (μόνιμη και παραθεριστική) με κίνδυνο την καταπάτηση εκτάσεων. • Το σχέδιο πόλης (Schaubert - Κλεάνθης) πατά πάνω στην αρχαία πόλη και απλώνεται ασφυκτικά γύρω από τα μνημεία. Κίνδυνος καταπάτησης από την οικοδομική δραστηριότητα. • Έλλειψη τοπογραφικής αποτύπωσης αιγιαλού παραλίας. <p style="text-align: center;">Υποδομές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεν υπάρχει συνέργεια μεταξύ κράτους, τοπικής αυτοδιοίκησης και ιδιωτών για την αναβάθμιση των μεταφορών.
--	--

4.2.5. Πολιτισμός

Μνημεία

Η Ερέτρια παρουσιάζει συνέχειες και ρήξεις στην ιστορία της. Η μεγαλύτερη ιστορική συνέχεια εντοπίζεται από τον 8ο αιώνα π.Χ. μέχρι και τον 1ο αιώνα π.Χ., δηλαδή στους γεωμετρικούς, τους αρχαϊκούς, τους κλασικούς, τους ελληνιστικούς και τους πρώιμους ρωμαϊκούς χρόνους. Η ιστορία της και ο πολιτισμός της, κατά την περίοδο αυτή των επτά αιώνων μαρτυρείται από τα μνημεία της, τα οποία διεσώθησαν σε μεγάλο βαθμό, κυρίως από το γεγονός ότι η πόλη εγκαταλείφθηκε και όταν έγινε ο νέος πολεοδομικός σχεδιασμός, υπήρξε μέριμνα για την προστασία των μνημείων.

Από τα σημαντικότερα από τα μνημεία της πόλης είναι ο **ναός του Απόλλωνος Δαφνηφόρου**, πολιούχου θεού της Ερέτριας, που βρισκόταν στο κέντρο της αρχαίας πόλης και αποτελούσε τον πυρήνα όλων των λατρευτικών εκδηλώσεων. Το πρώτο μνημειώδες οικοδόμημα στην περιοχή του ιερού ανεγέρθη στα τέλη του 8ου αιώνα π.Χ., ενώ στην ίδια θέση κατασκευάστηκε στα μέσα του 7ου αιώνα π.Χ. ένα νέο κτήριο με όμοιες διαστάσεις με το προηγούμενο και στο τελευταίο τέταρτο του 6ου αιώνα π.Χ. Αντικαταστάθηκε από ένα δωρικό, πώρινο, περίπτερο ναό. Το ιερό του Δαφνηφόρου Απόλλωνα αποτελεί στο σύνολο των οικοδομικών του φάσεων μνημείο σταθμό για την εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής.

Ο ναός του Δαφνηφόρου Απόλλωνος ήταν το κεντρικό, αλλά όχι το μοναδικό ιερό της αρχαίας Ερέτριας. Πρόσφατα αποκαλύφθηκε πάνω στην Ακρόπολη **ιερό της Αθηνάς**, που χρονολογείται από τα τέλη του 7ου αιώνα π.Χ. ως τις αρχές του 2ου αιώνα π.Χ. Δε σώθηκαν παρά ελάχιστα οικοδομικά στοιχεία, όμως πλήθος αναθημάτων ήρθε στο φως.

Στις πλαγιές της ακρόπολης, σε αρκετή απόσταση από την κορυφή της, εντοπίστηκαν δύο ακόμη ιερά, τα οποία ταυτίζονται (αν και με επιφυλάξεις) με **Θεσμοφόρια**, ιερά της Δήμητρας, χρονολογούμενα στον 5ο και 4ο αιώνα π.Χ.

Γύρω στο 300 π.Χ. ιδρύθηκε στον ανατολικό τομέα της πόλης της Ερέτριας το **Ισείον**, ένα ιερό αιγυπτιακών θεοτήτων. Η μορφή του είναι καθαρά ελληνική, αλλά η σύνθετη διάρθρωση του ιερού θυμίζει περισσότερο τα αιγυπτιακά αρχιτεκτονικά σχήματα. Λειτουργούσε ως τις αρχές της αυτοκρατορικής περιόδου και θεωρείται ένα

από τα αρχαιότερα ιερά του είδους του στην Ελλάδα.

Στους ρωμαϊκούς χρόνους, στα τέλη του 1ου αιώνα π.Χ. ανοικοδομήθηκε στην Ερέτρια ένα **Σεβαστείον**, ναός που φιλοξενούσε την αυτοκρατορική λατρεία. Αποτελεί το μοναδικό οικοδόμημα που έχει έλθει στο φως από την Ερέτρια των αυτοκρατορικών χρόνων και μαρτυρεί την αφοσίωση των Ερετριέων στη Ρώμη καθώς και την άνθηση της πόλης.

Η **Θόλος** της Ερέτριας, ένα κομψό κυκλικής κάτοψης οικοδόμημα, που βρισκόταν νότια του ναού του Δαφνηφόρου Απόλλωνα, μπορεί να αποτελούσε ένα ακόμη ιερό, ίσως για κάποια χθόνια θεότητα ή ήρωα (ερμηνεύεται επίσης και ως Πρυτανείο κατά αναλογία με την αθηναϊκή Θόλο).

Στο πλαίσιο της λατρείας του Διονύσου ανοικοδομήθηκε το τρίτο τέταρτο του 4ου αιώνα π.Χ. και το αρχαίο **Θέατρο** της Ερέτριας, ένα από τα σημαντικότερα του αρχαίου ελληνικού κόσμου και το μοναδικό στην Εύβοια. Σε μικρή απόσταση από το θέατρο υπάρχει και ο δωρικός ναός του Διονύσου. Το θέατρο αποτελεί σήμερα το πιο εντυπωσιακό μνημείο της πόλης. Το κοίλο του σε αντίθεση με την πλειονότητα των αρχαίων ελληνικών θεάτρων κατασκευάστηκε σε τεχνητό ανάχωμα ημικυκλικού σχήματος.

150 μέτρα ανατολικά του Θεάτρου βρίσκεται και το **Γυμνάσιο** της Ερέτριας, χρονολογούμενο στην ύστερη κλασική περίοδο, με επισκευές στη ρωμαϊκή. Η άλλη αθλητική εγκατάσταση της πόλης, το Κάτω Γυμνάσιο ή Παλαίστρα βρίσκεται στο νοτιοανατολικό σημείο της πόλης, με δύο φάσεις, στις αρχές του 4ου και στις αρχές του 2ου αιώνα π.Χ. Κοντά στους χώρους εκγύμνασης βρίσκονταν λουτρά.

Άλλο μνημείο της Ερέτριας, προερχόμενο από τις ιδιωτικές - και όχι τις συλλογικές - όπως τα παραπάνω μνημεία - δραστηριότητες είναι οι αρχαίες **οικίες** της. Οι οικίες της ερετριακής αριστοκρατίας συγκαταλέγονται στις πιο γνωστές του αρχαίου ελληνικού κόσμου, με την αρχιτεκτονική των εσωτερικών χώρων να έχει καθορισμένη διάρθρωση, υποδηλώνοντας μια σαφή αντίληψη κοινωνικής διαστρωμάτωσης. Μοναδικό παράδειγμα η **Οικία με τα Μωσαϊκά**, χρονολογούμενη στον 4ο αιώνα π.Χ., με το ψηφιδωτό δάπεδο σε εξαιρετική κατάσταση διατήρησης. Νότια της οικίας αυτής, ήρθαν στο φως εννέα παναθηναϊκοί αμφορείς, οι οποίοι συγκαταλέγονται στα πιο θαυμαστά ευρήματα της Ερέτριας

Εν συνεχεία, παρατίθενται τα μνημεία της Ερέτριας ομαδοποιημένα (βάσει τοπογραφίας) με προτάσεις για την ανάδειξή τους.

Ναός Δαφνηφόρου Απόλλωνα

Το σημαντικότερο ιερό στο κέντρο περίπου της αρχαίας (συνεπώς και της νεώτερης) πόλης. Οι σημαντικότερες ιστορικές φάσεις κατασκευής εντοπίζονται στα τέλη του 8^{ου} - 6^{ου} αι. π.Χ. Λόγω της θέσης και της σημασίας του, προτείνεται η ένταξή του σε μια νέα κεντρική πλατεία της σύγχρονης πόλης, η οποία θα περιλαμβάνει κινηματογράφο (σύγχρονη μορφή πολιτισμού) και υπαίθριους χώρους συγκέντρωσης πολιτών.

Ιερό Ίσιδος (4ος αι. π.Χ.), Σεβαστείων (1ος αι. π.Χ.), οικία με μωσαϊκά (4ος αι. π.Χ.), οικία παναθηναϊκών αμφορέων (4), θόλος (4), κρήνη νότια του ναού του Απόλλωνος (4), παλαίστρα (4), λουτρά λιμανιού (2ος αι. π.Χ.)

Ενοποίηση με πεζοδρόμηση που θα οδηγεί στην κεντρική πλατεία, με το Δαφνηφόρειο.

Ακρόπολη

Δημιουργία μονοπατιών, με λίθινα έδρανα, φωτισμό των τοιχών. Ανάδειξη Θεσμοφορείου και Ιερού Αθηνάς

Τείχη και Δυτική πύλη

Χρονολογείται στον 4ο αι. π.Χ., με μήκος περίπου 4 χλμ. Σώζεται σε διάφορα σημεία σε ικανοποιητικό ύψος (αναφορικά με την αναγνωσιμότητα). Φωτισμός του μνημείου, με έμφαση στη Δυτική πύλη ως κύρια είσοδο της πόλης.

Θέατρο

Ανάπλαση του χώρου σε δύο επίπεδα:

- α) εντός του αρχαίου θεάτρου με περιοδικές θεματικές εκθέσεις,
- β) εκτός του θεάτρου στο βιωματικό πάρκο με μόνιμες εκθέσεις και δραστηριότητες.

Αλλαγή ρυμοτομικού σχεδίου, λειτουργία αρχαίου θεάτρου για τη φιλοξενία περιοδικών εκθέσεων (π.χ. παναθηναϊκοί αμφορείς, Ερέτρια - Αθήνα, Ερετριακή Διάλεκτος - Λατινική Γλώσσα, σύγχρονη τέχνη) και δημιουργία βιωματικού πάρκου σε άμεση γειτνίαση με το θέατρο (ελαφριά ξύλινη κατασκευή θεάτρου, κατασκευή

ξεχωριστά μεμονωμένων μερών του θεάτρου, φύτευση αμπελώνα, χώρος αναπαράστασης ανασκαφής, χώρος αναπαράστασης βωμού τέφρας, χώρος Μενέδημου, περιηγητές στην Αθήνα, ιστορικό ανασκαφών, πωλητήριο, κιόσκι ενημέρωσης, ψηφιακές προβολές. Πρόβλεψη για λειτουργία βιβλιαγοράς και αγοράς τοπικών προϊόντων).

Οικίες πλησίον της Δυτικής Πύλης

Ενοποίηση με το Θέατρο, το Ναό του Διονύσου και το Γυμνάσιο.

Ναός Διονύσου

Του 4ου αι. π.Χ. Σώζεται στο επίπεδο της θεμελίωσης: Ενοποίηση με Θέατρο, οικίες και Γυμνάσιο.

Βόρειο Γυμνάσιο

4ος αι π.Χ. Χώρος προπονήσεων και διδασκαλίας: Ενοποίηση με Θέατρο, οικίες και Ναό Διονύσου.

Βυζαντινές εκκλησίες

Μονοπάτια που θα οδηγούν σε αυτές. Άγιος Νικόλαος Αμαρύνθου.

Σπίτι Κανάρη

19ος μ.Χ.: Ανάδειξη του σε μουσείο σχετικά με την νεώτερη ελληνική ιστορία, τη ζωή του πυρπολητή και το ρόλο του στην ελληνική ιστορία.

Περιορισμοί

- Από την αναγκαιότητα της προστασίας του υλικού και της αξίας της αυθεντικότητας και της παλαιότητάς του, προκύπτουν ορισμένοι περιορισμοί σχετικά με την αναστήλωση και τη χρήση των μνημείων. Το θέατρο, λόγω του εύθρυπτου υλικού δομής του (τοπικός κροκαλοπαγής λίθος) δεν μπορεί να υποστεί παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας ούτε εντατική χρήση. Και τα δύο μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε ήπια μορφή. Το ίδιο ισχύει και για το ναό του Δαφνηφόρου Απόλλωνος: λόγω του υλικού δεν μπορεί να αναστηλωθεί για να ενισχυθεί η αναγνωσιμότητα του μνημείου με τον τρόπο αυτό.
- Δεύτερος περιορισμός προκύπτει από το γεγονός ότι η νέα πόλη συμπίπτει χωρικά με την αρχαία. Επομένως πολλά από τα ανασκαμμένα μνημεία της αρχαίας πόλης δεν μπορούν να ενοποιηθούν σε ένα αρχαιολογικό πάρκο.

Ανάλυση S.W.O.T. για τον Πολιτισμό

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
<p>Υλική πολιτισμική κληρονομιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη ευρημάτων από πολλές ιστορικές περιόδους (γεωμετρική περίοδος, κλασική αρχαιότητα κα) • Αρχαίο θέατρο Ερέτριας με υλική και άυλη αξία • Σπίτι του Κανάρη (με συμβολική αξία για τη σύνδεση με τη νεότερη ιστορία του τόπου) • Το υδραγωγείο των Ψαριανών ως υλική πολιτισμική κληρονομιά της νεότερης ιστορίας της πόλης • Ναός του Δαφνηφόρου Απόλλωνα σε κεντρικό σημείο του αστικού ιστού (το σημαντικότερο αρχαιολογικό εύρημα) <p>Άυλη πολιτισμική κληρονομιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το ευβοϊκό αλφάβητο πρόγονος του λατινικού αλφαβήτου • Η ιστορική αναγνωρισιμότητα της Ερέτριας ως ναυτική δύναμη στην αρχαιότητα • Το αρχαίο θέατρο ως φορέας των νοημάτων της δημοκρατίας και της συμμετοχής στα κοινά 	<p>Υλική πολιτισμική κληρονομιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ελλιπής ανάδειξη των μνημείων (καθαρισμός, βλάστηση, έλλειψη σήμανσης) • Εγκατάλειψη του σπιτιού του Κανάρη • Ιδιοκτησιακό καθεστώς τους Σπ. Καν. • Εμπλοκή πολλών δημοσίων φορέων στις διαδικασίες μελέτης, αποκατάστασης και ανάδειξης των μνημείων • Ο Ναός του Δαφνηφόρου Απόλλωνα σώζεται σε επίπεδο θεμελίωσης <p>Άυλη πολιτισμική κληρονομιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ελλιπής αναγνωρισιμότητα της ιστορίας της Ερέτριας
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<p>Υλική πολιτισμική κληρονομιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο ιδιοκτήτης του σπιτιού του Κανάρη προτίθεται να ανταλλάξει την ιδιοκτησία με άλλη έκταση. <p>Άυλη πολιτισμική κληρονομιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα Διονύσια αποτελούν σημαντική γιορτή της δημόσιας και θρησκευτικής ζωής της Ερέτριας για 	<p>Υλική πολιτισμική κληρονομιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ευαισθησία του υλικού κατασκευής του θεάτρου (επισφαλής η έντονη χρήση). • Η συλλογική προσδοκία (στα όρια της «φαντασίωσης») των κατοίκων της Ερέτριας για εκτεταμένη επανάχρηση του αρχαίου θεάτρου.

<p>πολλά χρόνια (οργανωνόταν από κοινού με τρεις άλλες ευβοϊκές πόλεις).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σε συνδυασμό με τις ευνοϊκές συνθήκες και την ιστορία της Ερέτριας ως ναυτικής δύναμης υπάρχει πρόθεση για επέκταση των δράσεων του ΝΑΟΕ (Ναυταθλητικός Όμιλος Ερέτριας). 	
--	--

4.3. Όραμα - Γενική Στρατηγική

Προτείνεται η βιώσιμη ανάπτυξη της Ερέτριας μέσω της ανάδειξης της ιδιαίτερης ταυτότητας του τόπου που θα βασίζεται σε δύο κεντρικούς πυλώνες: την υλική και άυλη πολιτισμική κληρονομιά του τόπου και την ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των διαθέσιμων φυσικών πόρων. Προϋπόθεση για αυτό είναι η σταδιακή ενίσχυση μιας ολοκληρωμένης εμπειρίας για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της πόλης που θα αντλεί στοιχεία από την αρχαία ιστορία της πόλης, τη νεότερη ιστορία της που τη συνδέει με τα Ψαρά, αλλά και τα χαρακτηριστικά συγκριτικά πλεονεκτήματα του φυσικού τοπίου της περιοχής, θαλάσσιου και ηπειρωτικού (ελατόδασος, Πεζονήσι, Ακρόπολη κα).

Σκοπός του Επιχειρησιακού Σχεδίου είναι: **«Η ανάπτυξη και ανάδειξη της περιοχής του Δήμου Ερέτριας, ως πολιτιστικού και παραθεριστικού πόλου έλξης»**, με εστίαση στους παρακάτω επιχειρησιακούς στόχους:

- Βελτίωση των υποδομών
- Προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος
- Προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής
- Δημιουργία συνεκτικότητας μεταξύ του αρχαίου και του σύγχρονου οικιστικού ιστού της πόλης.
- Τουριστική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.
- Αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής: της πολιτισμικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος.
- Αξιοποίηση Εθνικών και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων, μέσα από τους δύο αυτούς κεντρικούς άξονες.

Οι άξονες προτεραιότητας που προτείνονται είναι οι εξής και σχετίζονται άρρηκτα με τους τέσσερις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης:

- α) Πόλος πολιτιστικού τουρισμού (Πολιτισμός).
- β) Ανταγωνιστικότητα - καινοτομία (Οικονομία).
- γ) Κοινωνική συνοχή - ίσες ευκαιρίες (Κοινωνία).
- δ) Περιβαλλοντική ισορροπία - ποιότητα ζωής (Περιβάλλον).

α) Πόλος πολιτιστικού τουρισμού

Ο τομέας του τουρισμού αποτελεί έμπρακτα ένα από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας και συμβάλει σε μεγάλο ποσοστό στο Α.Ε.Π. και στην οικονομία αυτής. Επίσης, αποτελεί σημαντικότατο παράγοντα για την τόνωση και την ενίσχυση των τοπικών οικονομιών. Πέραν του ότι συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη, αποτελεί μέσο για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Σύμμαχοι προς αυτή την κατεύθυνση αποτελούν συγκεκριμένες μορφές τουρισμού, οι οποίες συνδυάζουν τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και τον παραθερισμό. Κύριος στόχος αποτελεί η προσέλκυση εκείνου του τύπου επισκέπτη ο οποίος ενδιαφέρεται για μια αξέχαστη, μοναδική εμπειρία, μέσα από ένα εξατομικευμένο/ διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν.

β) Ανταγωνιστικότητα - καινοτομία

Καθοριστικό στοιχείο για το επίπεδο ανάπτυξης της πόλης είναι η ικανότητα προσαρμογής του αστικού πολεοδομικού συστήματος και της τοπικής κοινωνίας στις νέες τεχνολογικές δυνατότητες μέσω της εισαγωγής καινοτομιών σε όλα τα επίπεδα, με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς της ευρύτερης περιοχής. Αυτό συνεπάγεται ότι η ικανότητα της πόλης να ανταποκριθεί στις νέες συνθήκες ανταγωνισμού θα πρέπει να στηριχθεί αφενός σε δύο κύριους άξονες, του πολιτισμού και του τουρισμού, και αφετέρου στη συνέργεια του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ώστε η επιχειρηματική δραστηριότητα να λειτουργεί σε ένα περιβάλλον που ευνοεί και υποστηρίζει ενεργά τη συνεργασία, τα επιχειρηματικά δίκτυα και τις πρωτοβουλίες καινοτομίας.

γ) Κοινωνική συνοχή - ίσες ευκαιρίες

Η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής έχει αναδειχθεί ως ένα κεντρικό και κρίσιμο ζήτημα για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πόλεων στις νέες συνθήκες της παγκόσμιας οικονομίας. Οι αντιθέσεις και ανισότητες που δημιουργούνται κατά την αναπτυξιακή διαδικασία θέτουν σε δοκιμασία την κοινωνική συνοχή. Επιδίωξη των τοπικών φορέων και του «Διαζώματος» οφείλει να είναι η εξασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στους αρχαιολογικούς χώρους, η προστασία και ανάδειξη αυτών, οι νέες υποδομές και νέες θέσεις εργασίας, ούτως ώστε να καταπολεμηθεί: α) η αδιαφορία της τοπικής κοινωνίας για τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής, β) ο κοινωνικός αποκλεισμός ευαίσθητων ομάδων που θα μπορούσαν να βοηθήσουν έμπρακτα σε εθελοντική βάση και γ) η μείωση της τοπικής ανεργίας μέσα από την ανάπτυξη νέων και ανταγωνιστικών θέσεων εργασίας.

δ) Περιβαλλοντική ισορροπία - ποιότητα ζωής

Η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η εξασφάλιση της περιβαλλοντικής ισορροπίας, συμπεριλαμβανομένων τόσο των φυσικών πόρων όσο και της πολιτισμικής κληρονομιάς, αποτελεί πλέον κεντρική επιδίωξη της αναπτυξιακής διαδικασίας. Η επανάκτηση της αρχικής σχέσης του φυσικού στοιχείου με το οικιστικό στοιχείο της πόλης αποτελεί προϋπόθεση για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Για το σκοπό αυτό η πόλη θα πρέπει να θεωρηθεί ως ενιαίο σύστημα με την ευρύτερη περιοχή της, ενώ η διάγνωση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί το πρώτο βήμα για την κατανόηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Κοινή επιδίωξη της τοπικής κοινωνίας της Ερέτριας θα πρέπει να είναι επομένως η αξιοποίηση όλων των προσπαθειών που καταβάλλονται από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, ανεξάρτητα από πολιτικές ή οικονομικές διαφορές και έχοντας ως στόχο:

- τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων,
- την προστασία της πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς του τόπου,
- την ανάδειξη της πόλης ως πόλου πολιτιστικού και παραθεριστικού τουρισμού,
- τη βελτίωση και αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και
- γενικότερα την οικονομική και κοινωνική συνοχή της ευρύτερης περιοχής της Ερέτριας.

4.4. Προτεινόμενες Δράσεις

α) ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ (ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ)

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

- Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων.
- Ανάδειξη του κεντρικού άξονα της πόλης με επίκεντρο το Ναό του Δαφνηφόρου Απόλλωνα.
- Αρχαιολογικό Πάρκο Βιωματικής Μάθησης (Δυτική Συνοικία, Αρχαίο Θέατρο, Γυμνάσιο, Ναός Διονύσου).
- Ανάδειξη Νεότερης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

- Δημιουργία Κέντρου Θαλάσσιων Αθλημάτων.
- Θέσπιση και Καθιέρωση χειμερινών αθλημάτων.

β) ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ / ΥΠΟΔΟΜΕΣ

ΥΠΟΔΟΜΕΣ

- Πρόσβαση.
- Βιώσιμη Κινητικότητα.
- Δίκτυα.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ).
- Καθαριότητα.

γ) ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ / ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

- Ανάδειξη ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τοπικών προϊόντων.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- Τουριστική ανάδειξη του Νησιού των Ονείρων.

δ) ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

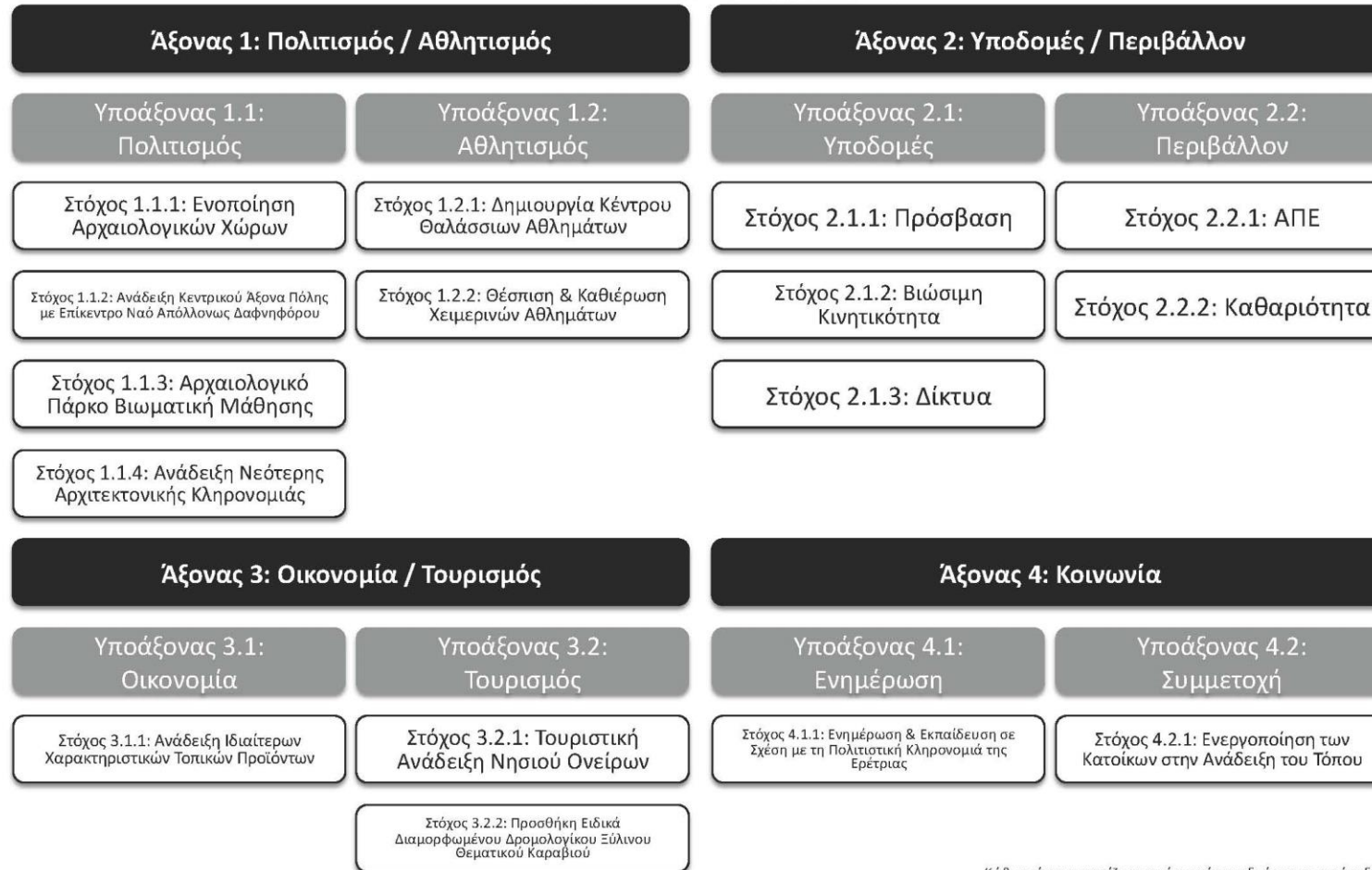
- Ενημέρωση και εκπαίδευση σε σχέση με την πολιτισμική κληρονομιά της Ερέτριας.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

- Ενεργοποίηση των κατοίκων προς την κατεύθυνση ανάδειξης του τόπου τους.

Στρατηγικός Χάρτης

Βιώσιμη Ανάπτυξη Περιοχής Ερέτριας

Κάθε στόχος απαρτίζεται από επιμέρους δράσεις οι οποίες δεν αναλύονται στον πίνακα για λόγους οικονομίας χώρου

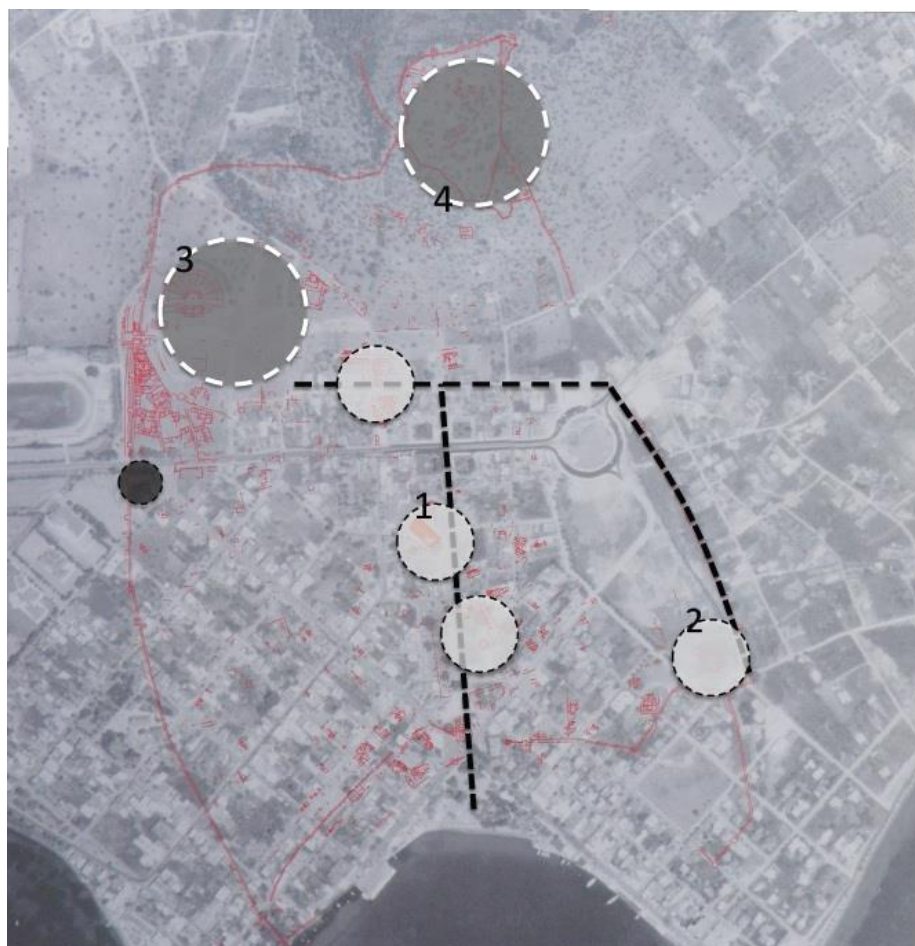
Στρατηγικός Άξονας: Πολιτισμός (και Αθλητισμός)

Υποάξονας	1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Στόχος	1.1 ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
Πλαίσιο και δράσεις²	<p>1.1.1 Καταγραφή, οριοθέτηση, περίφραξη και ανάδειξη κάθε μεμονωμένου αρχαιολογικού χώρου.</p> <p>1.1.2 Φύλαξη, σήμανση, μακέτες και βοηθητικό υλικό εντός των περιφραγμένων χώρων (ενημερωτικά φυλλάδια, χάρτης, φωτογραφίες, χώρους σκίασης και ανάπαυσης επισκεπτών).</p> <p>1.1.3 Επέκταση διαδρομής ενοποίησης των μνημείων μέχρι την Ακρόπολη με δημιουργία στάσεων σήμανσης.</p> <p>1.1.4 Σχεδιασμός διαδρομής περιπάτου στα τείχη με προσαρμογή του σχεδίου Schaubert – Κλεάνθη στα σύγχρονα δεδομένα.</p> <p>1.1.5 Δημιουργία ψηφιακής ξενάγησης με εφαρμογή για κινητά.</p> <p>1.1.6 Δημιουργία ειδικού διαμορφωμένου χώρου - "Πανόραμα Ακροπόλεως".</p>
Περιορισμοί	<p>Ιδιαίτερα χρονοβόρο έργο.</p> <p>Ιδιαίτερα κοστοβόρο έργο.</p> <p>Απαιτεί σχεδιασμό και ιδιαίτερη προεργασία.</p>
Εμπλεκόμενοι	ΥΠ.ΠΕ / ΥΠ.ΠΟ. / Δήμος Ερέτριας / Τοπική κοινωνία / Διάζωμα.
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	<p>ΣΕΣ</p> <p>Χορηγίες</p>
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Καθιέρωση όλων των δραστηριοτήτων ως θεσμού. • Αυξημένη συμμετοχή στις αθλητικές διοργανώσεις. • Υποστήριξη αυτών από την τοπική κοινωνία μέσω του εθελοντισμού.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη συνεργασίας. • Η κακή προώθηση. • Η μη ανεύρεση χορηγιών. • Η μικρή απήχηση και συμμετοχή του κόσμου.

² Η ιεράρχηση των δράσεων κάθε στόχου έχει γίνει σύμφωνα με τη ομάδα εκτιμώμενου κόστους στην οποία ανήκει κάθε δράση και σε συνάρτηση με τη φάση υλοποίησης στην οποία εντάσσεται. Βλ. ενότητα 4.1 της παρούσας μελέτης.

Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Η αξιοποίηση της ιστορίας της Ερέτριας ως ναυτικής δύναμης στην αρχαιότητα. • Συμμετοχή της νέας γενιάς στον αθλητισμό. • Αύξηση του τουρισμού. • Αλλαγή της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής. • Σύνδεση της πόλης με τις αξίες και τα ιδανικά του αθλητισμού.
Ομάδα Κόστους³	> 500.001 €
Φάση υλοποίησης	Οι πρώτες τρεις παραπάνω δράσεις ανήκουν στην Α' φάση υλοποίησης και οι τρεις τελευταίες στη Β' φάση.

Διαγραμματική απεικόνιση της προτεινόμενης ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων

- (1) Αξονας
Δαφνηφόρου
Απόλλωνα
- (2)
Περίπατος
στα τείχη
- (3)
Αρχαιολογικός
πάρκος
βιωματικής
μάθησης
- (4)
Πανόραμα
Ακρόπολης

³ Αφορά στην εκτίμηση για το συνολικό κόστος του στόχου στο σύνολο των δράσεων του. Το κόστος κάθε δράσης ανήκει σε διαφορετική ομάδα κόστους.

Υποάξονας	1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Στόχος	1.2 ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟ ΝΑΟ ΤΟΥ ΔΑΦΝΗΦΟΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ
Πλαίσιο και δράσεις	<p>1.2.1 Σταδιακή ήπια ανάπλαση του κεντρικού άξονα καθώς και του χώρου γύρω από το Δαφνηφόρειο.</p> <p>1.2.2 Νοηματική και φυσική ανάδειξη του Δαφνηφορείου ως εμβληματικού μνημείου της πόλης (σήμανση, φωτισμός, ξεναγήσεις, πλαισίωση με εκδηλώσεις κα).</p> <p>1.2.3 Χωροθέτηση χρήσεων γης πχ. δημιουργία θερινού κινηματογράφου, καθιέρωση θεματικής υπαίθριας αγοράς κ.α.</p>
Περιορισμοί	Απαιτεί ολοκληρωμένο σχεδιασμό και ιδιαίτερη προεργασία. Απαιτεί την παράλληλη δράση πολλών φορέων.
Εμπλεκόμενοι	ΥΠ.ΠΕ / ΥΠ.ΠΟ. / Δήμος Ερέτριας / Τοπική κοινωνία / Διάζωμα.
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	ΣΕΣ Χορηγίες Χρηματοδότηση από την Τοπική Αυτοδιοίκηση
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> Ενημέρωση - ευαισθητοποίηση - ενεργοποίηση της τοπικής κοινωνίας και των Αρχών. Κατάλληλη προβολή του έργου.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> Έλλειψη προϋπολογισμού. Γραφειοκρατία. Η μικρή απήχηση και συμμετοχή του κόσμου.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> Προβολή και ανάδειξη της περιοχής μελέτης. Ενίσχυση του τουριστικού τομέα. Συνδυασμός με άλλες δραστηριότητες.
Ομάδα Κόστους	100.001 - 500.000 €
Φάση υλοποίησης	Η δράση 1.2.1 ανήκει στην Α' φάση, ενώ οι άλλες δύο στην Β' φάση υλοποίησης.

Υποάξονας	1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Στόχος	1.3 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΒΙΩΜΑΤΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ (ΔΥΤΙΚΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ, ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ, ΓΥΜΝΑΣΙΟ, ΝΑΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ)
Πλαίσιο και δράσεις	<p>1.3.1 Δημιουργία εργαστηρίων βιωματικής μάθησης από ειδικούς εκπαιδευτές (πχ. συμμετοχή σε αναπαράσταση ανασκαφής).</p> <p>1.3.2 Ξενάγηση στο εσωτερικό του θεάτρου σε μικρές ομάδες.</p> <p>1.3.3 Χωροθέτηση περιοδικών εκθέσεων στο εσωτερικό του θεάτρου.</p> <p>1.3.4 Αναβίωση αθλητικών και μουσικών εκδηλώσεων.</p> <p>1.3.5 Βιωματικά παιχνίδια για τα παιδιά (για θέματα πολιτισμού, προστασίας περιβάλλοντος και δράσεων βιωσιμότητας).</p> <p>1.3.6 Δημιουργία ειδικά διαμορφωμένου χώρου εκτός θεάτρου με δυνατότητα φιλοξενίας παραστάσεων και εκδηλώσεων.</p> <p>1.3.7 Αποκατάσταση του αρχαίου θεάτρου (σύμφωνα με την υπό εκπόνηση αρχιτεκτονική μελέτη).</p> <p>1.3.8 Αναστήλωση ορισμένων μερών του θεάτρου με τρόπο αναστρέψιμο και διακριτό.</p>
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Ιδιαίτερα χρονοβόρο έργο. • Ιδιαίτερα κοστοβόρο έργο. • Απαιτεί σχεδιασμό και ιδιαίτερη προεργασία. • Εμπλοκή πολλών φορέων.
Εμπλεκόμενοι	ΥΠ.ΠΕ / ΥΠ.ΠΟ. / Δήμος Ερέτριας / Τοπική κοινωνία / Διάζωμα.
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	<ul style="list-style-type: none"> • ΣΕΣ • Χορηγίες • Ευρωπαϊκά πολιτιστικά προγράμματα • Χρηματοδότηση από την Τοπική Αυτοδιοίκηση
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας. • Κατάλληλος συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων. • Κατάλληλη προβολή του έργου.

Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη συνεργασίας. • Έλλειψη προϋπολογισμού. • Η μικρή απήχηση και συμμετοχή του κόσμου.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση του τουριστικού τομέα • Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και ιδιαίτερα των νέων, σε θέματα πολιτισμού.
Ομάδα Κόστους	100.001 - 500.000 € (Οι πρώτες δύο δράσεις αυτού του στόχου είναι εθελοντικού χαρακτήρα)
Φάση υλοποίησης	Οι πρώτες τρεις δράσεις ανήκουν στην Α' φάση, ενώ οι υπόλοιπες υπάγονται στην Β' φάση υλοποίησης.

Υποάξονας	1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Στόχος	1.4 ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
Πλαίσιο και δράσεις	<p>1.4.1 Μορφολογικός έλεγχος νεότερων κτισμάτων σε γειτνίαση με τους αρχαιολογικούς χώρους.</p> <p>1.4.2 Εφαρμογή της μελέτης της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής για την προστασία της νεότερης αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.</p> <p>1.4.3 Απαλλοτρίωση και ανάδειξη του σπιτιού του Κανάρη ως συμβόλου της νεότερης ιστορίας της πόλης και νοηματική σύνδεση με το υδραγωγείο των Ψαριανών.</p>
Περιορισμοί	<p>Ιδιαίτερα χρονοβόρο έργο.</p> <p>Απαιτεί σχεδιασμό και ιδιαίτερη προεργασία.</p> <p>Ενδεχόμενες έντονες αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας, σε σχέση με την εφαρμογή των πολεοδομικών μελετών.</p> <p>Γραφειοκρατία</p>
Εμπλεκόμενοι	ΥΠ.ΠΕ / ΥΠ.ΠΟ. / Δήμος Ερέτριας / Διάζωμα.
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	<p>ΣΕΣ</p> <p>Χορηγίες</p> <p>Ευρωπαϊκά πολιτιστικά προγράμματα.</p> <p>Χρηματοδότηση από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.</p>
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Σωστή συνεργασία ανάμεσα στους εμπλεκόμενους φορείς. • Συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας.

Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη συνεργασίας. • Έλλειψη προϋπολογισμού. • Η μικρή συμμετοχή του κόσμου.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Προβολή και ανάδειξη του ιστορικού ιστού της πόλης. • Ενίσχυση του τουριστικού τομέα. • Στήριξη της τοπικής οικονομίας. • Προβολή της περιοχής μελέτης, ως ένας σημαντικός πολιτιστικός πόλος.
Ομάδα Κόστους	100.001 - 500.000 €
Φάση υλοποίησης	Όλες οι δράσεις αυτού του στόχου ανήκουν στη Β' φάση.

Υποάξονας	2. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
Στόχος	2.1 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ
Πλαίσιο και δράσεις	<p>2.1.1 Μεταφορά των κεντρικών γραφείων του ΝΑΟΕ στο Πεζονήσι.</p> <p>2.1.2 Ανάπτυξη αθλητικών τμημάτων στα εξής αθλήματα: kite surfing, canoe kayak, ιστιοπλοΐα τριγώνου και scuba diving.</p> <p>2.1.3 Προγραμματισμός και καθιέρωση αθλητικών εκδηλώσεων.</p> <p>2.1.4 Δημιουργία και καθιέρωση για 1η φορά αγώνες κωπηλασίας/ιστιοπλοΐας μεγάλου μήκους (Πανευβοϊκός γύρος).</p> <p>2.1.5 Πρότυπο προπονητικό κέντρο για ένα ή δύο αθλήματα.</p>
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Μη παραχώρηση κάποιου χώρου. • Δεν υπάρχει στήριξη από αθλητικές ομοσπονδίες. • Μη συνεργασία των εμπλεκόμενων τοπικών φορέων. • Απαιτεί το σχεδιασμό και τη στήριξη των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας • Το ρυθμιστικό πλαίσιο στο οποίο υπάγεται η θαλάσσια περιοχή (scuba diving). • Η χρηματοδότηση για την ανάπτυξη και τον εξοπλισμό των εγκαταστάσεων.

Εμπλεκόμενοι	ΝΑΟΕ / Δήμος Ερέτριας και Χαλκίδας / Τοπικοί σύλλογοι / Τουριστικοί πράκτορες / Τοπική κοινωνία / Η λιμενική αρχή.
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	Χορηγίες / Τοπικοί και Αθλητικοί σύλλογοι / Εθνικοί Πόροι
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Καθιέρωση όλων των δραστηριοτήτων ως θεσμό. • Αυξημένη συμμετοχή στις αθλητικές διοργανώσεις. • Υποστήριξη αυτών από την τοπική κοινωνία μέσω του εθελοντισμού. • Υποστήριξη των αθλητικών εκδηλώσεων από την Εθνική Αθλητική Ομοσπονδία.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη συνεργασίας. • Η κακή προώθηση. • Η μη ανεύρεση χορηγιών. • Η μικρή απήχηση και συμμετοχή του κόσμου.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Η αξιοποίηση της ιστορίας της Ερέτριας ως ναυτικής δύναμης στην αρχαιότητα. • Συμμετοχή της νέας γενιάς στον αθλητισμό. • Αύξηση του τουρισμού. • Αλλαγή της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής. • Σύνδεση της πόλης με τις αξίες και τα ιδανικά του αθλητισμού. • Προβολή του πολιτισμού μέσω πολιτιστικών δράσεων. • Προβολή του πολιτισμού μέσω αθλητικών δρώμενων σε όλη τη διάρκεια του έτους.
Ομάδα Κόστους	10.001 - 100.000 €
Φάση υλοποίησης	Οι πρώτες τρεις δράσεις ανήκουν στην Α' φάση, ενώ οι υπόλοιπες υπάγονται στην Β' φάση υλοποίησης.

Υποάξονας	2. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
Στόχος	2.1 ΘΕΣΠΙΣΗ & ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ
Πλαίσιο και δράσεις	2.2.1 Δημιουργία αγώνα ανάβασης στην Ακρόπολη για παιδιά. 2.2.2 Καθιέρωση ημι-μαραθωνίου με αφετηρία τη Χαλκίδα

	και τερματισμό στο αρχαίο θέατρο της Ερέτριας. 2.2.3 Δημιουργία πίστας downhill στην περιοχή της Σέττας και καθιέρωση ετήσιου αθλητικού αγώνα.
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Απαιτεί τον σχεδιασμό και την στήριξη των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας. • Δεν υπάρχει στήριξη από αθλητικές ομοσπονδίες. • Μη συνεργασία των εμπλεκόμενων τοπικών φορέων.
Εμπλεκόμενοι	ΝΑΟΕ / Δήμος Ερέτριας και Χαλκίδας / Τοπικοί σύλλογοι / Τουριστικοί πράκτορες / Τοπική κοινωνία.
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	Χορηγίες / Τοπικοί και Αθλητικοί σύλλογοι / Εθνικοί Πόροι
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Καθιέρωση όλων των δραστηριοτήτων ως θεσμού. • Αυξημένη συμμετοχή στις αθλητικές διοργανώσεις. • Υποστήριξη αυτών από την τοπική κοινωνία μέσω του εθελοντισμού. • Υποστήριξη των αθλητικών εκδηλώσεων από την Εθνική Αθλητική Ομοσπονδία.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη συνεργασίας. • Η κακή προώθηση. • Η μη ανεύρεση χορηγιών. • Η μικρή απήχηση και συμμετοχή του κόσμου.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμετοχή της νέας γενιάς στον αθλητισμό. • Αύξηση του τουρισμού. • Αλλαγή της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής. • Σύνδεση της πόλης με τις αξίες και τα ιδανικά του αθλητισμού.
Ομάδα Κόστους	10.001 - 100.000 € (Η δράση 2.2.1 είναι εθελοντικού χαρακτήρα). Η πιο κοστοβόρα δράση αυτού του στόχου είναι η 2.2.3.
Φάση υλοποίησης	Και οι τρεις δράσεις ανήκουν στην Β' φάση υλοποίησης, καθώς κρίνουμε ότι για την υλοποίηση τους, απαιτείται η υλοποίηση και η επίτευξη προηγούμενων στόχων.

Στρατηγικός Άξονας: Β. Υποδομές / Περιβάλλον

Υποάξονας	1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ
Στόχος	1.1 ΠΡΟΣΒΑΣΗ
Πλαίσιο και δράσεις	1.1.1 Επαρκής και σαφής σήμανση του οδικού δικτύου. 1.1.2 Αναβάθμιση αστικών συγκοινωνιών. 1.1.3 Αναβάθμιση λιμενικών υποδομών. 1.1.4 Άρτια οργάνωση του δικτύου μεταφορών.
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Ιδιαίτερα χρονοβόρο έργο. • Ιδιαίτερα κοστοβόρο έργο. • Απαιτεί μελέτη, σχεδιασμό και ιδιαίτερη προεργασία από τα εμπλεκόμενα μέρη. • Γραφειοκρατία
Εμπλεκόμενοι	ΥΠ.ΠΕ / ΥΠ.ΠΟ. / Δήμος Ερέτριας
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	Ένταξη του Στόχου στο ΣΕΣ Εθνικοί Πόροι
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένος σχεδιασμός. • Σωστός συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων. • Χαμηλή απορροφησιμότητα κονδυλίων από το ΣΕΣ και τους Εθνικούς Πόρους. • Μη τήρηση του χρονοδιαγράμματος και του προϋπολογισμού των δράσεων.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση των τουριστικών ροών. • Ανάπτυξη των εμπορικών δραστηριοτήτων. • Εύκολη πρόσβαση σε πολιτισμικούς και φυσικούς πόρους.
Ομάδα Κόστους	100.001 - 500.000 € Συγκεκριμένα η δράση 1.1.4 ενδεχομένως να είναι απαγορευτική από άποψη κόστους.
Φάση υλοποίησης	Η Δράση 1.1.1 ανήκει στην Α' φάση υλοποίησης, ενώ οι υπόλοιπες στην Β' φάση.

Υποάξονας	1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ
Στόχος	1.2 ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ
Πλαίσιο και δράσεις	<p>1.2.1 Επισκευή πεζοδρομίων.</p> <p>1.2.2 Βελτίωση κατάστασης ηλεκτροφωτισμού, με έμφαση στο παραλιακό μέτωπο και στους αρχαιολογικούς χώρους.</p> <p>1.2.3 Ανάπτυξη δικτύου ποδηλατοδρόμων.</p> <p>1.2.4 Ανάπλαση και αναβάθμιση κοινόχρηστων χώρων.</p>
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη προϋπολογισμού. • Κοστοβόρα έργα.
Εμπλεκόμενοι	Δήμος Ερέτριας
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	Ένταξη του Στόχου στο ΣΕΣ Εθνικοί Πόροι
Κριτήρια επιτυχίας	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός. Σωστός συντονισμός δράσεων της Δημοτικής Αρχής.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλή απορροφησιμότητα κονδυλίων από το ΣΕΣ και τους Εθνικούς Πόρους. • Μη τήρηση του χρονοδιαγράμματος και του προϋπολογισμού των δράσεων. • Μη ολοκληρωμένος σχεδιασμός.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη των εμπορικών δραστηριοτήτων, κυρίως στο παραλιακό μέτωπο. • Κίνητρα για παραγωγικές επενδύσεις. • Εξωστρέφεια της περιοχής μελέτης.
Ομάδα Κόστους	100.001 - 500.000 €
Φάση υλοποίησης	Οι πρώτες δύο δράσεις ανήκουν στην Α' φάση υλοποίησης, ενώ οι υπόλοιπες δύο στην Β' φάση.

Υποάξονας	1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ
Στόχος	1.3 ΔΙΚΤΥΑ
Πλαίσιο και δράσεις	<p>1.3.1 Εκσυγχρονισμός και επέκταση αποχετευτικού δικτύου και δικτύου ύδρευσης.</p> <p>1.3.2 Ανάπτυξη δικτύων ευρυζωνικότητας (ΤΠΕ).</p>

Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> Χρονοβόρα και κοστοβόρα έργα. Έλλειψη προϋπολογισμού.
Εμπλεκόμενοι	ΥΠΕΧΩΔΕ / Δήμος Ερέτριας
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	Εθνικοί Πόροι ΣΕΣ
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> Ολοκληρωμένος σχεδιασμός. Σωστός συντονισμός δράσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> Χαμηλή απορροφησιμότητα κονδυλίων από το ΣΕΣ και τους Εθνικούς Πόρους. Μη ολοκληρωμένος σχεδιασμός.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση της ποιότητας ζωής. Προώθηση της ψηφιακής σύγκλισης. Προώθηση της κοινωνίας της πληροφορίας για όλους.
Ομάδα Κόστους	100.001 - 500.000 €
Φάση υλοποίησης	Β' φάση υλοποίησης των στόχων

Υποάξονας	2. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
Στόχος	2.1 ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΑΠΕ)
Πλαίσιο και δράσεις	<p>2.1.1 Ανάπτυξη συνεργασιών με ερευνητικά κέντρα για θέματα που αφορούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.</p> <p>2.1.2 Ευαισθητοποίηση τοπικών κοινωνιών μέσω εκδηλώσεων, πληροφοριακού υλικού και εργαστηρίων βιωματικής μάθησης σχετικά με τις ΑΠΕ.</p> <p>2.1.3 Εγκατάσταση κάδων ανακύκλωσης, κομποστοποίησης, χρησιμοποιημένων λαδιών (προστασία περιβάλλοντος και βιωσιμότητα πάρκου).</p>
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> Ιδιαίτερα χρονοβόρο έργο. Ιδιαίτερα κοστοβόρο έργο. Απαιτεί σχεδιασμό και ιδιαίτερη προεργασία. Έλλειψη ενημέρωσης και τεχνογνωσίας των εμπλεκόμενων μερών και της τοπικής κοινωνίας αναφορικά με τις ΑΠΕ.

Εμπλεκόμενοι	ΥΠΕΧΩΔΕ / Δήμος Ερέτριας / Διεθνείς και Τοπικές οργανώσεις στενά συνδεδεμένες με την προστασία του περιβάλλοντος / Τοπική Κοινωνία
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	ΣΕΣ / Εθνικοί Πόροι / Ιδιωτικά Κεφάλαια
Κριτήρια επιτυχίας	Ενημέρωση - ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας. Σωστός συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Ελλιπής συμμετοχή των πολιτών. • Επιφυλακτικότητα της τοπικής κοινωνίας – έλλειψη γνώσεων σε θέματα ΑΠΕ. • Έλλειψη προϋπολογισμού.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Αειφορική διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος. • Ανάπτυξη «πράσινης» επιχειρηματικότητας. • Οικολογική αφύπνιση της τοπικής κοινωνίας. • Εισαγωγή τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στην περιοχή.
Ομάδα Κόστους	100.001 - 500.000 €
Φάση υλοποίησης	Β' φάση υλοποίησης των στόχων

Υπόαξονας	2. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
Στόχος	2.2 ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ
Πλαίσιο και δράσεις	<p>2.2.1 Τακτικός καθαρισμός των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων των μνημείων.</p> <p>2.2.2 Εθελοντικός καθαρισμός σημείων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (Νησί ονείρων, ελατόδασος Σέττας κα).</p> <p>2.2.3 Καθαρισμός του Παραλιακού μετώπου και ένταξη της ευρύτερης ακτογραμμής στις παραλίες με γαλάζια σημαία.</p>
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη εθελοντικού ενδιαφέροντος. • Έλλειψη δημοτικής χρηματοδότησης.
Εμπλεκόμενοι	Δήμος Ερέτριας / Τοπικοί Σύλλογοι
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	Εθελοντισμός / Κονδύλια του Δήμου
Κριτήρια επιτυχίας	Ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση της τοπικής κοινωνίας.
Κίνδυνοι	Έλλειψη συμμετοχής των πολιτών.

Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Διαφύλαξη της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς. • Προσέλκυση τουριστικών ροών.
Ομάδα Κόστους	10.001 - 50.000 €
Φάση υλοποίησης	Α' φάση υλοποίησης των στόχων

Στρατηγικός Άξονας: Γ. Οικονομία / Τουρισμός

Υποάξονας	1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
Στόχος	1.1 ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
Πλαίσιο και δράσεις	<p>1.1.1 Συνέργειες μεταξύ των ελαιοπαραγωγών για την από κοινού δημιουργία, προώθηση και προβολή ενός από τα χαρακτηριστικότερα τοπικά προϊόντα της περιοχής.</p> <p>1.1.2 Δημιουργία ενός πετυχημένου brand name με πανελλήνια & ευρωπαϊκή αναγνωρισιμότητα (ΠΟΠ).</p> <p>1.1.3 Δημιουργία πρότυπου κέντρου ιπποθεραπείας για παιδιά με ειδικές ανάγκες.</p>
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλο κόστος υλοποίησης. • Έλλειψη τεχνογνωσίας. • Έλλειψη υποδομών. • Απουσία πληροφόρησης της κοινωνίας σχετικά με την ιπποθεραπεία. • Έλλειψη συνεργιών.
Εμπλεκόμενοι	Ιππικός όμιλος Ερέτριας / Τοπική αυτοδιοίκηση / Ιδιώτες / Εξειδικευμένο προσωπικό / Σύλλογοι ατόμων με ειδικές ικανότητες / Τοπικοί σύνδεσμοι ελαιοπαραγωγών / ΚΕΣΥ / Αγροτικός συνεταιρισμός / Φορείς πιστοποίησης.
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	ΣΕΣ / Ιδιωτικά Κεφάλαια / Εταιρικές και ατομικές χορηγίες / Ευρωπαϊκά προγράμματα (Leader)
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Υψηλής ποιότητας παρεχόμενες υπηρεσίες. • Η αναγνωρισιμότητα και η καταξίωση του τελικού προϊόντος στην αγορά. • Η ανάδειξη των τοπικών προϊόντων ως local brand name.
Κίνδυνοι	Κενό επικοινωνίας και συνεννόησης μεταξύ των τοπικών φορέων.

Ευκαιρίες	Δημιουργία ενός πετυχημένου brand name με πανελλήνια & ευρωπαϊκή αναγνωρισιμότητα.
Ομάδα Κόστους	100.001 - 500.000 € (Η Δράση 1.1.1 είναι εθελοντικού χαρακτήρα).
Φάση υλοποίησης	Η Δράση 1.1.1 ανήκει στην Α' φάση υλοποίησης, ενώ οι υπόλοιπες δύο στην Β' φάση.

4.5. Άλλες Προτεινόμενες Δράσεις

Νησί των Ονείρων (Πεζονήσι)

Η πραγματική ονομασία του νησιού των ονείρων είναι Πεζονήσι, λόγω της μικρής γέφυρας που έχει κατασκευαστεί και το ενώνει με την πόλη της Ερέτριας. Το νησί των ονείρων έχει έκταση περίπου 66 στρέμματα, μέσα στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα λιμενικά έργα, όπως το μικρό αλιευτικό καταφύγιο και ο κυματοθραύστης.

Το Νησί των Ονείρων

Ιστορικά το Νησί των Ονείρων παραχωρήθηκε στην κοινότητα Ψαριανών από το Ελληνικό Δημόσιο. Αρχικά η κυριότητα, η χρήση και η εκμετάλλευση του νησιού

είχε παραχωρηθεί στον ΕΟΤ, με συντακτική πράξη για τουλάχιστον εβδομήντα χρόνια.

Μετά τη Μεταπολίτευση, με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και μετά από ενέργειες του δήμου Ερέτριας, η χρήση και η εκμετάλλευση επιστρέφει στο δήμο μέχρι το 2045, οπότε και εκπνέει η ισχύς της συντακτικής πράξης. Η κυριότητα δηλαδή, αλλά και το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης του νησιού ανήκουν αποκλειστικά στον δήμο Ερέτριας, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να το νοικιάσει για όσο χρονικό διάστημα επιθυμεί.

Στην παρούσα κατάσταση οι υποδομές που υφίστανται στο νησί είναι οι εξής:

- Ξενοδοχειακό συγκρότημα, το οποίο αποτελείται από δύο κεντρικά κτίρια, τα οποία στεγάζουν συνολικά 52 δωμάτια
- Ανάμεσα στο όμορφο πευκοδάσος υπάρχουν διάσπαρτα 46 bungalows με υπέροχη θέα προς τη θάλασσα σε όποιο σημείο και αν βρίσκεται ο επισκέπτης.
- Εγκαταστάσεις mini golf, τένις, βόλεϊ, πινγκ πονγκ και παιδική χαρά
- Δυνατότητα parking 300 θέσεων, εστιατόριο και beach bar.
- Ένα εκκλησάκι των Αγίων Αναργύρων, το οποίο ενδείκνυται για την πραγματοποίηση γαμήλιων τελετών και δεξιώσεων στον προαύλιο χώρο του.
- Δυνατότητα οργάνωσης μίνι συνεδρίων, καθώς και εκδηλώσεων
- Μικρό θέατρο ανοιχτού τύπου.

Αξιολόγηση

Οι παραπάνω υποδομές, δυστυχώς τα τελευταία χρόνια έχουν αφεθεί στην τύχη τους και στην απαξίωση που φέρνει ο χρόνος στο πέρασμα του. Οι προτάσεις που τέθηκαν προς μελέτη, συζήτηση και αξιολόγηση σχετικά με την ανάπλαση και αξιοποίηση του νησιού είναι οι εξής:

Υποάξονας	2. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
Στόχος	2.1 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ
Πλαίσιο και δράσεις	2.1.1 Ανάπλαση του λιμένα/μαρίνας με συγκεκριμένη δυναμικότητα για προσάραξη σκαφών μικρού μήκους. 2.1.2 Δημιουργία θερινού κινηματογράφου. 2.1.3 Καθιέρωση φεστιβάλ κινηματογράφου (ντοκιμαντέρ μικρού μήκους, ντοκιμαντέρ ιστορικών/πολιτιστικών

	<p>αναδρομών).</p> <p>2.1.4 Δημιουργία ειδική αποβάθρας για την προσάραξη του θεματικού караβιού.</p> <p>2.1.5 Δημιουργία ξενοδοχειακής μονάδας υπό μορφή camp με bungalows.</p>
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλο κόστος υλοποίησης (Δράση 3.2.5). • Το ιδιοκτησιακό καθεστώς στο οποίο υπάγεται το νησί και το οποίο αποτελεί εμπόδιο για την αξιοποίηση του από κάποιον μελλοντικό επενδυτή. • Η χρηματοδότηση για την ανάπτυξη και τον εξοπλισμό των εγκαταστάσεων.
Εμπλεκόμενοι	Κράτος / Τοπική Αυτοδιοίκηση & ρυθμιστικοί φορείς / Τοπική κοινωνία & σύλλογοι (ΝΑΟΕ) / Επενδυτές
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	ΣΕΣ / Κεφάλαια από τον ιδιωτικό τομέα (εγχώριο & εξωτερικό)
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της περιοχής (city brand name). • Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. • Αύξηση των οικονομικών εισροών της περιοχής.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Κίνδυνος αποψίλωσης του Νησιού των Ονείρων. Στόχος είναι να κατασκευαστούν bungalows διατηρώντας τη συνοχή στον περιβάλλοντα φυσικό χώρο, με σκοπό την προστασία τόσο αυτού, όσο και της γενικότερης αισθητικής του.
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση της δυναμικότητας των τουριστικών καταλυμάτων. • Αύξηση και διατήρηση του τουρισμού για την περιοχή της Ερέτριας. • Δημιουργία πόλου έλξης για την περιοχή της Ερέτριας. • Δευτερεύουσες οικονομικές εισροές στις τοπικές επιχειρήσεις της πόλης. • Προαγωγή του πολιτισμού μέσα από ολοκληρωμένα / εξειδικευμένα τουριστικά προϊόντα.

Ομάδα Κόστους	100.001 - 500.000 €
Φάση υλοποίησης	Η Δράση 3.1.1 ανήκει στην Α' φάση υλοποίησης, ενώ οι υπόλοιπες στη Β' φάση.

Κυριότητα

Στην παρούσα κατάσταση, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η κυριότητα του νησιού υπάγεται στην τοπική αυτοδιοίκηση και συγκεκριμένα στο Δήμο της Ερέτριας. Οι τοπικοί σύλλογοι της Ερέτριας εναντιώνονται στο Δήμο και έχουν έρθει σε ρήξη με αυτόν γιατί έχουν προτείνει τη δημιουργία μιας εταιρείας λαϊκής βάσης στην οποία θα περιέλθει η κυριότητα του νησιού, ώστε να μπορεί να αξιοποιηθεί τελικά από την ίδια την κοινωνία των πολιτών.

Ωστόσο, τόσο η Πολιτεία, όσο και η δική μας πεποίθηση κινείται προς την ίδια κατεύθυνση. Πεποίθηση μας είναι ότι η κυριότητα θα έπρεπε να περάσει σε έναν μελλοντικό επενδυτή με τη μορφή της παραχώρησης του νησιού προς αξιοποίηση για κάποιο χρονικό διάστημα (π.χ. 20τία ή 30τία). Ουσιαστικά μέσω αυτής της πράξης - «μεταβίβασης» το νησί των ονείρων θα αποκτούσε προστιθέμενη αξία (added value) και θα διαμορφωνόταν σε κέντρο θαλάσσιων αθλημάτων και γενικότερα σε ένα παραθεριστικό πόλο έλξης κατά τη διάρκεια όλου του έτους.

Κριτήρια για τον επαναπροσδιορισμό της θέσης (repositioning) του νησιού των ονείρων ως σύνθετου θέρετρου αναψυχής (branded name resort).

- Μελέτη σκοπιμότητας και εκτίμηση αξίας του νησιού των ονείρων και των υπαρχόντων υποδομών και της προστιθέμενης αξίας που μπορεί να προσδώσει μέσω της αξιοποίησης του.
- Έρευνα αγοράς και σε παρόμοια θέρετρα αναψυχής (benchmarking), τόσο στην Ελληνική επικράτεια, όσο και στο εξωτερικό.
- Αξιολόγηση της επένδυσης για την ανάπτυξη μιας ξενοδοχειακής μονάδας 4* ή 5* με τη μορφή bungalows.
- Αξιολόγηση της αξίας ενός σύνθετου branded name resort.
- Αξιολόγηση των ακόλουθων αγορών: α) Ξενοδοχεία, β) Πολιτισμός, γ) Αγορά Θεαμάτων (managed attractions), δ) Αθλητισμός, ε) Μαρίνα, στ) Θερινός Κινηματογράφος και ζ) Θεματικό ξύλινο καράβι για την ανάπτυξη ενός συνολικού Σχεδίου Γενικής Βιώσιμης Ανάπτυξης (Master Planning Strategy for Sustainable Growth).

- Έρευνα αγοράς και οικονομική αξιολόγηση για προοπτικές επαναπροσδιορισμού και αναδημιουργίας πολλαπλών εγκαταστάσεων σε θέρετρα.

Υποάξονας	2. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
Στόχος	2.2 ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΙΔΙΚΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΥ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΥ ΞΥΛΙΝΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΡΑΒΙΟΥ
Πλαίσιο και δράσεις	<p>2.2.1 Μελέτη για την προσθήκη του θεματικού караβιού ως παράλληλη γραμμή πλωτής σύνδεσης Ερέτριας - Ωρωπού.</p> <p>2.2.2 Μελέτη για τη διαμόρφωση της διαδρομής/ξενάγησης που θα κάνει το καράβι κατά μήκος της παράκτιας ακτής της Ερέτριας και γύρω από τα 3 νησιά που βρίσκονται κοντά σ' αυτή.</p> <p>2.2.3 Επιλογή και διαμόρφωση του κατάλληλου ξύλινου караβιού, ώστε να παράσχει μια μοναδική βιωματική εμπειρία, μέσα από την ξενάγηση και την αναδρομή που θα προσφέρει στην αρχαία Ερέτρια ως ναυτική δύναμη εκείνης της εποχής.</p>
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Τα εμπλεκόμενα μέρη. • Η ιδιωτικής φύσεως χαρακτήρα των άλλων νησιών. • Οι λιμενικές αρχές. • Η έλλειψη μαρίνας.
Εμπλεκόμενοι	<ul style="list-style-type: none"> • Το «Διάζωμα» ως προς την επιλογή του ξεναγού • Ο ιδιοκτήτης του караβιού (επενδυτής). • Οι λιμενικές αρχές. • Ο Δήμος.
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	ΣΕΣ / Ιδιωτικά κεφάλαια (Ανάθεση του «έργου» μέσω διαγωνισμού).
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. • Αύξηση των οικονομικών εισροών της περιοχής.
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> • Η γραφειοκρατία του Ελληνικού Δημοσίου • Τα εμπλεκόμενα μέρη • Ενδεχομένως η τοπική κοινωνία.

Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση και διατήρηση του τουρισμού για την περιοχή της Ερέτριας. • Δημιουργία πόλου έλξης για την περιοχή της Ερέτριας. • Δευτερεύουσες οικονομικές εισροές στις τοπικές επιχειρήσεις της πόλης. • Προαγωγή του πολιτισμού μέσα από ολοκληρωμένα / εξειδικευμένα τουριστικά προϊόντα.
Ομάδα Κόστους	<p>< 10.000€ (για τις πρώτες δύο δράσεις)</p> <p>100.001 - 500.000 € για τη Δράση 2.2.3</p>
Φάση υλοποίησης	<p>Η Δράση 3.1.1 ανήκει στην Α' φάση υλοποίησης, ενώ οι υπόλοιπες στην Β' φάση.</p>

Στρατηγικός Άξονας: Δ. Κοινωνία

Υποάξονας	1. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
Στόχος	1.1 ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΤΡΙΑΣ
Πλαίσιο και δράσεις	<p>1.1.1 Δημιουργία εργαστηρίων συμμετοχής των κατοίκων στις ανασκαφές από την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή.</p> <p>1.1.2 Εκπαιδευτικά εργαστήρια για σχολεία της περιοχής.</p> <p>1.1.3 Θερινά workshop / work camps για φοιτητές αρχαιολογικών σχολών (και από το εξωτερικό).</p>
Περιορισμοί	<ul style="list-style-type: none"> •
Εμπλεκόμενοι	<ul style="list-style-type: none"> • Το «Διάζωμα» αναφορικά με τη δημιουργία και υλοποίηση των θερινών workshop/work camps • Η Αρχαιολογική Ελβετική σχολή.
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	Εταιρικές και ατομικές χορηγίες / Σύλλογοι & ΜΚΟ / Ευρωπαϊκά προγράμματα κινητικότητας των νέων
Κριτήρια επιτυχίας	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση των οικονομικών εισροών της περιοχής. • Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της περιοχής ως περιοχή πολιτιστικού παγκόσμιου ενδιαφέροντος
Κίνδυνοι	<ul style="list-style-type: none"> •
Ευκαιρίες	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση και διατήρηση του τουρισμού για την περιοχή της Ερέτριας. • Δευτερεύουσες οικονομικές εισροές στις τοπικές επιχειρήσεις της πόλης. • Προαγωγή του πολιτισμού μέσα από εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα.
Ομάδα Κόστους	Οι Δράσεις 1.1.1 και 1.1.2 είναι εθελοντικού χαρακτήρα . < 10.000€ για την Δράση 1.1.3
Φάση υλοποίησης	Όλες οι Δράσεις ανήκουν στην Α' φάση υλοποίησης

Υποάξονας	2. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
Στόχος	2.1 ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΤΟΥΣ

Πλαίσιο και δράσεις	<p>2.1.1 Δημιουργία ομάδων εθελοντικής εργασίας για τον καθαρισμό και τη φύλαξη των μνημείων.</p> <p>2.1.2 Σύσταση εκπαιδευμένης ομάδας κατοίκων στους οποίους μπορούν να απευθύνονται επισκέπτες για ατομικές και ομαδικές περιηγήσεις.</p> <p>2.1.3 Καθιέρωση ξεναγήσεων από μαθητές της Ερέτριας σε μαθητές από άλλες περιοχές που επισκέπτονται τον αρχαιολογικό χώρο.</p>
Εμπλεκόμενοι	<ul style="list-style-type: none"> • Το «Διάζωμα». • Η Αρχαιολογική Ελβετική σχολή. • Ο Δήμος
Κύριες πηγές χρηματοδότησης	Τοπικοί Σύλλογοι & ΜΚΟ
Ομάδα Κόστους	Όλες οι Δράσεις είναι εθελοντικού χαρακτήρα.
Φάση υλοποίησης	Όλες οι Δράσεις ανήκουν στην Α' φάση υλοποίησης

4.5. Στρατηγική Προώθησης και Επικοινωνίας των Στόχων και Δράσεων

Συνολική στρατηγική προώθησης των προτάσεων είναι να ενταχθούν στην καμπάνια 2012 - 2014 που έχει ήδη εκπονηθεί, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο Νησί των Ονείρων ως θέρετρο αναψυχής. Παράλληλα με την υλοποίηση των δράσεων θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού, ώστε η ευρύτερη περιοχή της Ερέτριας να προβληθεί κεντρικά ως εξέχων και ποικίλης μορφής τουριστικός προορισμός.

Ουσιαστικά, η στρατηγική προώθησης και επικοινωνίας θα αναδείξει και θα προβάλλει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την ανάπτυξη και δημιουργία ενός εξειδικευμένου τουριστικού προϊόντος, το οποίο θα στηρίζεται σε δύο βασικούς πυλώνες. Αυτοί είναι ο Πολιτισμός και ο Τουρισμός, οι οποίοι εντάσσονται στο νέο ΣΕΣ. Η ευρύτερη περιοχή της Ερέτριας με επίκεντρο την πολιτισμική της κληρονομιά, αρχαίας και νεότερης και με επίκεντρο το Νησί των Ονείρων ως τουριστικό πόλο έλξης, θα είναι σε θέση να δώσει μία ολοκληρωμένη εμπειρία στον

επισκέπτη. Πρακτικά, αυτό θα βοηθήσει προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής και τη δημιουργία της πολιτισμικής ταυτότητας της πόλης.

Σημαντικό επίσης κρίνεται να υπάρξει ευρεία συνεργασία μεταξύ των επιχειρηματιών της περιοχής, ώστε να περιοριστεί το μοντέλο all inclusive, βοηθώντας έτσι στην ανάπτυξη γενικότερα της πόλης, αποφεύγοντας την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων επιχειρηματικών συμφερόντων.

Ακόμα, θα πρέπει να προωθηθεί η προσφορά ολοκληρωμένων τουριστικών πακέτων που θα προκύψουν από την συνεργασία ξενοδοχείων, τοπικών αρχών και φορέων, και τα οποία θα κινούνται προς την κατεύθυνση της αξιοποίησης, τόσο των πολιτιστικών πόρων που η ευρύτερη περιοχή έχει σε αφθονία όσο και της δυνατότητας αυτής να φιλοξενήσει αθλητικά δρώμενα.

Η χρηματοδότηση των περισσότερων στόχων και δράσεων που παρουσιάστηκαν μπορεί να επιτευχθεί μέσω του ΣΕΣ, καθώς εντάσσονται στους πρώτους 4 από τους 6 παρακάτω στρατηγικούς άξονες:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.
- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού-ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση.
- Προστασία του περιβάλλοντος - μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον.
- Ανάπτυξη - εκσυγχρονισμός - συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.
- Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.
- Αειφόρος χωρική ανάπτυξη.

Επίσης, θεωρείται ότι μεγάλο ποσοστό των στόχων και δράσεων θα προκριθούν και θα λάβουν την αναγκαία επιδότηση, καθώς πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις του ΣΕΣ:

- Στοχευμένα έργα υποδομής, τα οποία ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της περιοχής ως τουριστικό προορισμό, αναδεικνύοντας τα τοπικά πλεονεκτήματα πχ. τουριστικές διαδρομές, ανάδειξη τοπικού τουριστικού αποθέματος (παλιές

βιοτεχνίες, μύλοι, καφεενία), αλιευτικά καταφύγια, υποδομές οικοτουριστικής ανάπτυξης κτλ.

- Δράσεις συγκρότησης και λειτουργίας τουριστικών δικτύων (clustering), έχοντας ως στόχο τη διασύνδεση υπηρεσιών, τη δημιουργία ολοκληρωμένων τουριστικών πακέτων κτλ.
- Ο εμπλουτισμός του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος με ενίσχυση ειδικών μορφών τουρισμού (όπως π.χ. αθλητικός, συνεδριακός, τουρισμός υγείας – ευεξίας, τουρισμός κρουαζιέρας), και την εκμετάλλευση του «city breaks» που στοχεύει στην σύντομη χρονικά προσέλευση επισκεπτών από την πρωτεύουσα της χώρας, την Αθήνα.
- Η διαμόρφωση φιλικού επενδυτικού περιβάλλοντος και η υποστήριξη τουριστικών επενδύσεων μέσω χωροταξικής αναδόμησης του πολεοδομικού ιστού, απλοποίησης των γραφειοκρατικών διαδικασιών, την ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων (σύνθετα τουριστικά καταλύματα, οργανωμένοι τουριστικοί υποδοχείς) και σύγχρονες στρατηγικές marketing.

Τέλος, καταλυτική σημασία στην επιτυχία των δράσεων που προτάθηκαν θα συντελέσει το αναδιαρθρωμένο μοντέλο επικοινωνίας και προώθησης που παρουσιάσαμε στην Ενότητα 3.5. Μέσω αυτής της στρατηγικής, το Διάζωμα εκμεταλλευόμενο τις σχέσεις του με άτομα που επηρεάζουν την κοινή γνώμη (δεν είναι απαραίτητο να ανήκουν στο δίκτυο εθελοντών ή να είναι μέλη) οφείλει και θα προσπαθήσει να προσεγγίσει μέσω των τοπικών Μ.Μ.Ε. την τοπική κοινωνία, ώστε να επιτύχει τους στόχους και τις δράσεις που έθεσε για την Ερέτρια. Απαραίτητες προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητα του μοντέλου τίθενται: η στήριξη από τους τοπικούς συλλόγους, τους χορηγούς, το Υπουργείο Πολιτισμού και την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή.

5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η έκθεση που παρουσιάστηκε καταδεικνύει τις τεράστιες δυνατότητες που έχει η χώρα μας να αναπτυχθεί μέσω του πολιτισμού, ενός από τα ισχυρότερα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα. Η πολιτισμική κληρονομιά της Ελλάδας, η επίδραση της στη διαχρονική διαμόρφωση του παγκόσμιου πολιτισμού, αλλά και η παρακαταθήκη που έχει αφήσει στις νέες γενιές, είναι το σημαντικότερο «όπλο» στην αύξηση της ανταγωνιστικότητάς της και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Από την ανάλυση που έγινε στους τέσσερις πυλώνες που συνιστούν την βιώσιμη ανάπτυξη, συμπεραίνεται ότι τα περιθώρια βελτίωσης είναι πολύ μεγάλα, αλλά και ότι επικρατούν διαχρονικές παθογένειες, οι οποίες είναι πολύ ισχυρές στις περισσότερες τοπικές κοινωνίες. Το μεγαλύτερο εμπόδιο στην βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών και συνεπώς και της χώρας, είναι εγκαθιδρυμένες νοοτροπίες, οι οποίες αποτελούν την μεγαλύτερη τροχοπέδη στην υλοποίηση των δράσεων που προτάθηκαν παραπάνω. Η δημιουργία και εφαρμογή μιας εθνικής στρατηγικής η οποία θα οδηγήσει την χώρα προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης, απαιτεί την κοινή σύμπλευση όλων των εμπλεκομένων μερών, για αυτό και αρκετές από τις παραπάνω δράσεις στοχεύουν στην συνειδητοποίηση των πολιτών και την αλλαγή νοοτροπιών.

Όσον αφορά στο Διάζωμα, θεωρείται ότι είναι ένας οργανισμός ο οποίος, υλοποιώντας τις κατάλληλες αλλαγές στη λειτουργία του, μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας, βοηθώντας τις τοπικές κοινωνίες σε κρίσιμα ζητήματα. Μπορεί να αποτελέσει το συνδεδετικό κρίκο μεταξύ τοπικών κοινωνιών και παγκόσμιων οργανισμών που ασχολούνται με την ανάδειξη του πολιτισμού, μεταφέροντας όχι μόνο τεχνογνωσία αλλά και σημαντικούς οικονομικούς πόρους. Επιπρόσθετα, η μεγάλη πρόκληση που έχει να αντιμετωπίσει το Διάζωμα είναι η κινητοποίηση όλων των φορέων και συλλόγων κάθε τοπικής κοινωνίας σε μια αгаστή συνεργασία που θα αποσκοπεί στο κοινό όφελος.

Η χρονική συγκυρία για τη χώρα μέσα στην οποία έγινε η παρούσα μελέτη μπορεί να μην είναι η καλύτερη, ωστόσο αποτελεί ισχυρή μας πεποίθηση ότι υπάρχει και ο τρόπος αλλά και οι απαιτούμενοι πόροι, ώστε η Ελλάδα να βαδίζει σε έναν καλύτερο δρόμο, εκμεταλλευόμενη την πλούσια ιστορία της και την ισχυρή θέληση των ανθρώπων της για ένα πιο ελπιδοφόρο μέλλον.

ΠΗΓΕΣ

- ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας. (ΕΣΥΕ).
- Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.
- Δήμος Ερέτριας, www.eretria.gr
- Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Στερεάς Ελλάδας (ΚΕΤΑ-ΠΕΣΕ).
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία (ΥΠΕΧΩΔΕ/ΚΥΑ, Μάιος 2007).
- Επιχειρησιακό Σχέδιο 2012 - 2014, Δήμος Ερέτριας.
- Krause C., Roswitha Z. (1977) «Από τα γεγονότα της χρονιάς, μελέτη ρυθμιστικού σχεδίου Ερέτριας», *αρχιτεκτονικά θέματα*, 77, σσ. 56-62.
- Αραβαντινός Α. (1998), *Πολεοδομικός Σχεδιασμός για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου*, Εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα.
- Μπέλου Ε., Κόμη Μ. (1986), *Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο- Ερέτρια*, Β' φάση, Υπουργείο Χωροταξίας- Οικισμού – Περιβάλλοντος - Νομαρχία Εύβοιας, Χαλκίδα.
- Νικολάου Δ. (2005), *Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμου Ερέτριας*, Α' στάδιο, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ν. Εύβοιας Δ/νση Χ.Ο.Π., Χαλκίδα.
- Μεσσήνη Ε., (2008/09), *Πολεοδομικός σχεδιασμός και αστικοί αρχαιολογικοί χώροι. Η περίπτωση της Ερέτριας.*, Μεταπτυχιακή εργασία στα πλαίσια του μαθήματος Προσεγγίσεις του σχεδιασμού στην Ελλάδα, του ΔΠΜΣ Πολεοδομία Χωροταξία, ΕΜΠ.